

అక్టోబరు 1-31, 1992
వెల: రూ. 4

KLVA 102M 298

నయపు

ప్రజల పక్ష పత్రిక

‘సారా’
నిషేధానికి
సమరం
సాగిస్తున్న
స్త్రీలు

ఎడిషన్ రూ. 4.00
సంవత్సర చందా రూ. 85.00

సంపాదక వర్గం
బొజ్జా తారకం
కె. బాలగోపాల్
డి. నరసింహారెడ్డి
కె. బలయ్య
సిరిల్ రెడ్డి
పి.ఎల్. విశ్వేశ్వరరావు
ఆర్. అభిలేశ్వరి

సంపాదకుడు
బొజ్జా తారకం

ఉప సంపాదకులు
ఎన్. మల్లారెడ్డి

రూప కల్పన
పి. వరీఫ్
ఆర్ట్ వర్క్
నారు

ప్రచురణ, ముద్రణ
హైదరాబాద్ జుక్రెటన్ తరపున
సిరిల్ రెడ్డి

అక్షరాలు
ఓం సాయి లేజర్ గ్రాఫిక్స్
నారాయణగూడ.

అచ్చు
హైదరాబాద్ ప్రింటర్స్
హైదరాబాదుకుగాను,
గాయత్రి ఎంటర్ప్రైజెస్,
హైదరాబాద్.

నయ్యలేషన్ మేనేజర్
బి. సుదర్శన్ రెడ్డి

నయ్యలేషన్ రిప్రజెంటేటివ్
ఎ. అదిబాబు

'నలుపు' పక్షపత్రిక
ఇం. నెం. 1-1-342/బి, ఎవేక్ నగర్,
హైదరాబాద్ - 500 020
ఫోన్ నెంబర్ - 611232

నలుపు

ప్రజల పక్ష పత్రిక

సంపుటి:4 సంచిక - 10 అక్టోబర్ 1-31, 1992

లోపలి పేజీల్లో ...

కవర్ పేజీ వ్యాసం

సారా నిషేధానికై సమరం సాగిస్తున్న స్త్రీలు 4

దృక్పథం

మందిరాల-పుష్కరాల సంస్కృతిని వ్యతిరేకించాలి 9

మన రాష్ట్రంలో

హత్యాప్రయత్నానికి పాల్పడిన నీరెడి వేణుగోపాల్‌ను
కఠినంగా శిక్షించాలి 11

న్యాయంకోసం ఓ తండ్రి పోరాటం 11

మహబూబ్‌నగర్‌లో డబ్బున్న వారిదే రాజ్యం 12

కోదాడ డిపో కార్మికుల కష్టాలు 13

పోలీసుల చిత్రహింస వల్లనే వెంకటేశు చనిపోయాడు 14

బాధ్యులైన పోలీసులను శిక్షించకుండా

లాకప్ హత్యలు ఆగిపోయేనా! 15

చట్టం

పబ్లిక్ మోటారు ట్రాన్సుపోర్టు ఉద్యోగుల
కనీస వేతనాలు 17

విశ్లేషణ

విశిష్ట సమస్యలు - నిరోధంతో కూడిన గిరిజన విద్య 22

దళితులపై అత్యాచారాలు

ప్రధాని నియోజకవర్గంలో దళితులపై
అగ్రవర్ణాల దాడులు 26

పుష్కర స్నానం చేస్తే వచ్చేది పుణ్యం కాదు -
గజ్జ పుళ్ళు 27

స్త్రీలపై అత్యాచారాలు

భార్యను చంపి ఉరిపెట్టిన కసాయి భర్త 28

ఈసక్షంలో కేంద్ర రాజకీయాలు

కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాలు-ముఖ్యమంతుల మార్పు 29

అరోగ్యం

ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు 31

ప్రత్యేక వ్యాసం

జాతీయోద్యమం - మధ్యపాన నిషేధం 32

నాటిక

పోరాడే వారిదే ఎర్రజండా 32

కవిత

విలుపు

వేశ్యాశుల్కం - వరకట్నం

ఎవడా కూసింది

ఓనమాలు

నాకు న్యాయం చేయండి!

లంచమయ్యని కారణాన నా 34 యేండ్ల ఉపాధ్యాయ సర్వీసులో అధికారులు నాకెన్నో అన్యాయాలు చేశారు. 30-6-92 నాడు వట్టి చేతులతో రిటైర్మెంట్ ఇచ్చినారు. అనేక అరియర్స్ యిచ్చినట్లుగానే తమ రికార్డులందు నృష్టించుకున్నారు. డి.డి.ఓ., కలెక్టరు మొదలగు అనేక అధికారులకు ఎన్ని విన్నపాలు పంపు కొన్ననూ కనీసం ఎంక్వైరీ వేసి న్యాయం చేయుటకు వూనుకోవటం లేదు. అనేకసార్లు దినపత్రికలోను, కరపత్రములందును ప్రకటించినను ఎవరునూ చర్యతీసుకోలేదు. దాదాపు 2 లక్షల అరియర్సు నిలిచిపోగా పెన్నను కూడా దక్కేటట్లు లేదు. నేను నమ్మకమైన పనివాడుగా మంచి ఆశయాలతో నా పనిని ముగించితిని. కాని అక్రమ దారులైన అధికారులు జేబులో పైసా కూడా పెట్టను.. అందుమూలాన కక్షబూనిన అధికారులు ఇట్టి దుష్కృత్యములకు పాల్పడిరి. ఎన్ని ఆర్డీలు పెట్టుకొన్ననూ పై అధికారులు, మంత్రులు సహితం పలకకుండుట చూడగా భారతదేశంలో పాథమిక హక్కులకు కూడా నేచుకోలేని దౌర్భాగ్యస్థితి కలిగినందులకు విచారించుచున్నాను.

మీ పత్రికలో వెలువరించి నాకు జరిగిన అన్యాయంపై ప్రభుత్వం ఇకనైనా స్పందిస్తుందని ఆశపడి పంపుచున్న ఈ నా మనవిని విన్నవించుకుంటున్నాను.

సింహం కామ్యూర్.

ఏకీభవిస్తున్నాం

'నలుపు' పక్షపత్రికలో ప్రచురించబడిన "అంబేద్కరిజం - మార్క్సిజం" ప్రసంగ పాఠంతో మేము ఏకీభవిస్తున్నాం. దీనిపై చర్చ జరగాలని మా సంస్థ కోరుతున్నది.

శ్రీ గూడ అంజయ్య, రిజిస్ట్రారు, మహాత్మా జ్యోతిబా ఫూలే కళల

సామాజిక శాస్త్రాల విజ్ఞాన సంస్థ, (అం.ప్ర) బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్

డి.యం. రవిప్రసాద్,

లెక్చరర్ ఇన్ సోసియల్ జి, కాకతీయ యూనివర్సిటీ, వరంగల్.

డా|| దామెర రాములు M.D., (General) (రచయిత), నిర్మల్.

పి.సి. రాములు M.A.

(రచయిత) ఆదిలాబాద్.

డా|| జి.ఆర్. కుర్మి

(రచయిత) ఉట్పూరు.

డా|| ఉదారి నారాయణ M.A., M.Phil.

(రచయిత) ఆదిలాబాద్.

శోధన్ (రచయిత)

ఎద్దు మైలారం.

జె, స్వామి (ఉపాధ్యాయులు)

వరంగల్.

మహిళలపై దౌర్జన్యం చేస్తున్న ఉద్యోగిని శిక్షించే వాడేలేడా...?

నేను అంజమ్మ అనే ఒక పని చేసుకునే కూలీని. మేము ఒక చిన్న కాంపౌండ్లో ఉంటున్నాము. ఇక్కడ రాములు అనే ఒక ప్రభుత్వోద్యోగి, ఆడవాళ్ళపై బలహీనులపై చాలా గూండారిరి చేస్తున్నాడు. ఇప్పటికి మా కాంపౌండ్లో కొందరిని బాగా కొట్టినాడు. అట్టి వ్యక్తి నన్ను కూడా మొన్న విపరీతంగా కొట్టాడు. అయితే వెంటనే కొందరి సాయంతో పోలీస్ స్టేషన్లో కేసు పెడితే, ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు. నేనేమో దిక్కులేని దాన్ని.

అతడు చాల పలుకుబడి ఉన్న వ్యక్తి కమర్షియల్ ఆఫీసులో పని చేస్తున్నాడు. నన్నెవరూ ఏమి చేయలేరు' అని ఎర్రపిగుతున్నాడు.

పేవరు వాళ్ళు నా గోడు వినిపించుకో లేదు. మాకు ఈ గూండా వల్ల ప్రాణ భయముంది.

మహిళలపై గూండాలు దౌర్జన్యాల చేస్తే గూండాపై చట్టపరమైన చర్య తీసుకొని మహిళలకు రక్షణ కల్పించాలని పోలీసులు కూడా నిర్లక్ష్యతతో వుంటున్నారు. రాములు అనే ఉద్యోగి

అతని కుమారుడు కృష్ణుడు కలిసి కాలనీలో వుండే మహిళలపై దౌర్జన్యం చేసి కొట్టడం సాధారణ విషయం., వారు నెల క్రితం ఒక అమాయకుడైన గుమాస్తా పని చేసే క్రిష్ణయ్యను అతని భార్యను అన్యాయంగా దాడిచేసి తీవ్రంగా కొట్టారు. అదే కాలనీలో వుండే ఒక మహిళా టీచర్పై దాడి చేశారు. వీరి దౌర్జన్యాల గురించి ఈ నెల 16నాడు జడ్చర్ల పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేస్తే ఈ నెల 19 వరకు ఎలాంటి చర్య తీసుకోలేదు. చివరికి ఈ నెల 19నాడు జడ్చర్ల ఎమ్ఎల్ఎ పోలీసుకలు ఫోన్ చేసి ఆ దుండగులపై చర్య తీసుకోవాల్సిందిగా కోరడంతో పోలీసులు నామ మాత్రంగా వచ్చి రాములు కుమారుడు కృష్ణుడు పోలీస్ స్టేషన్కు తీసుకెళ్ళారు. వెంటనే స్థానిక టిడిపి నాయకులు ఫోన్ చేసి కృష్ణుడు విడిపించారు. ప్రస్తుతం ఈ దుండగులు వారికి వ్యతిరేకంగా వారు చేసే దుర్మార్గాలను గురించి సాక్షం చెప్పే యువకులను బెదిరిస్తున్నారు. ఇంత జరుగుతున్నా దుండగులపై చర్యలు తీసుకోవడం లేదు. కారణం ఏమిటంటే ఆ దుండగులు ధనవంతులు. వారి దుర్మార్గాలకు బలైన మహిళలంతా పేదవారు. ఈ మహిళల తరపున మాట్లాడేందుకు బలమైన వారు ఎవ్వరు లేరు. అదే ధనవంతులైన ఆ దుండగులకు పలువురు నాయకులు మద్దతునిస్తున్నారు.

- అంజమ్మ

కథలు పంపించండి.

సాహితీ విలువలు కలిగి నమకాలిన నమాజాన్ని ప్రతిబింబించే కథలు రావడంలేదు. సామాజిక సగుణుర్ణాను ప్రతికోణం నుంచి అక్షరబద్ధం చేసిన కథలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. ఈ విషయంలో 'నలుపు' సంపాదకవర్గానికి కథా రచయితలు సహకరించాలని మనవి.

- సంపాదకుడు

ముఖ్యమంత్రి రాజీనామా!

ఎట్టకేలకు ముఖ్యమంత్రి ప్రజాభిప్రాయానికి తల ఒగ్గాడు. ఎంత పట్టుకు కూర్చున్నా చివరకు కుర్చీ వదలక తప్పటం లేదు. ఒక పక్క పెరుగు తున్న ప్రజా వ్యతిరేకతను తట్టుకొని మొండిగా పీఠం పట్టుకు కూర్చున్న హైకోర్టు తీర్పు ముఖ్యమంత్రి నెత్తిన కొట్టినట్టయింది. భారత ప్రధాని సందిగ్ధావస్థను కూడా హైకోర్టు తీర్పు తీర్చగలిగింది. లేకపోతే తన పార్టీ ముఖ్యమంత్రిని మార్చగల నైతిక శక్తి ఒక దేశ పార్టీ అధినేతకు లేకుండా పోయే ప్రమాదం ఉండి ఉండేది. రాజకీయ పార్టీల నిర్మాణమూ, రాజకీయ వ్యవస్థ ఎంత బలహీనంగా ఉన్నదో, ప్రజాస్వామ్య విలువలు కాలరాచి వ్యక్తిగతమైన బలాన్ని ఎలా పెంచుకుంటున్నారో అన్నదానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి రాజీనామా నాటకం, అందులో పాల్గొన్న పాత్రల వ్యవహారం బట్టబయలు చేసింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కొన్ని విషయాలపైన శాసనం చేసే అధికారం ఉన్నది. ఆ శాసనం కూడా రాజ్యాంగంలో రాసుకొని ఉన్న సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి. రాజ్యాంగానికి, ప్రజాస్వామ్యానికి వ్యతిరేకంగా శాసనం చేసే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేదు. ఒక వేళ అటువంటి శాసనం ఏదైనా తీసుకు వస్తే దానిని న్యాయస్థానంలో సవాలు చేసే హక్కు పౌరునికి ఉన్నది. కాపిటేషన్ ఫీజు విషయంలో సరిగ్గా జరిగింది ఇదే!

దొడ్డి దారిన కాపిటేషన్ ఫీజు వసూలు చేసుకొనే అవకాశం పైవేటు వ్యక్తులకు కల్పిస్తూ ఒక శాసనం చేశారు. దానికి సంబంధించిన బిల్లు శాసన సభలో చర్చకు వచ్చినప్పుడు ప్రధాన ప్రతిపక్షాంతో సహా ఇతర ఏ ప్రతిపక్షాలు గట్టిగా వ్యతిరేకించలేదు.

ఏదో మాట వరసకు వ్యతిరేకించారు. ఒక అరగంట సేపు చర్చ జరిగాక ప్రతిపక్షాల సభ్యులు వాకౌట్ చేశారు. అదే అదును చూసి అధికార పార్టీవారు బిల్లు ఆమోదించారు.

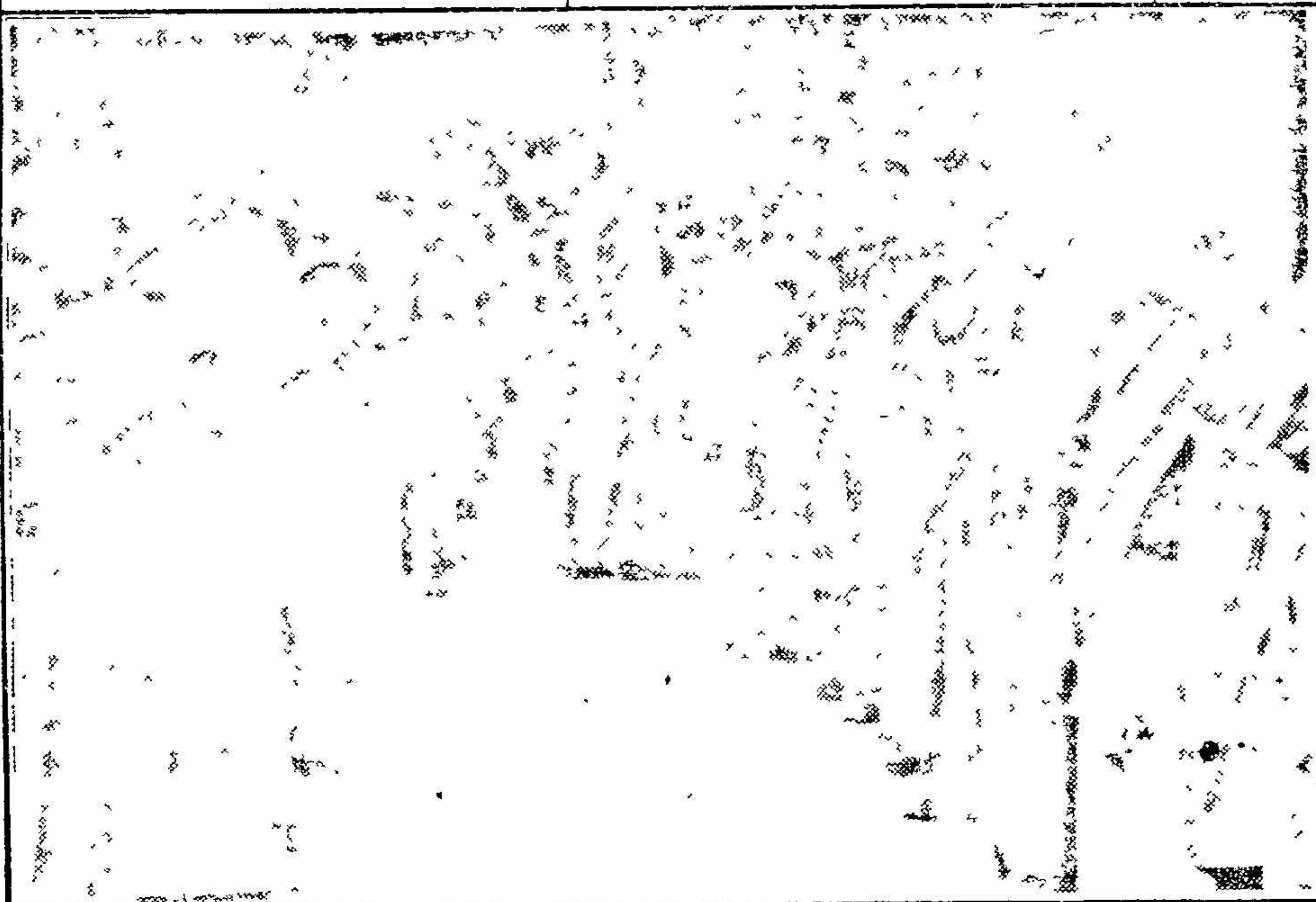
గవర్నరు ఆమోదం తెలపగానే శాసన మయింది. ఆ సంగతి చాలా వరకు బయటకు పక్కనీయలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన చట్టాలు బజారులో దొరకవు. గజెట్లో ప్రచురిస్తారు. ఆ గజెట్లు దొరికి చావవు. అందుకని ఏ ఏ రకాలైన శాసనాలు వస్తున్నాయో ప్రజలకు తెలిసే అవకాశం బహు తక్కువ. ఈ శాసనం సంగతి తెలియగానే ఒక విద్యార్థి సంఘం హైకోర్టులో ఒక రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. అది ఒక జడ్జి నుంచి ఇద్దరు జడ్జిల ముందుకు వెళ్లేసరికి మరో రెండు విద్యార్థి సంఘాలు కూడా హైకోర్టుకు వచ్చాయి. దానితో కేసు ముగ్గురు జడ్జిల ముందుకు వెళ్ళింది. ఒకపక్క ప్రజాభిప్రాయం ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా పెరుగు తున్నా ముఖ్యమంత్రి భాతరు చెయ్యలేదు 'హైకోర్టు తీర్పు ఎలా వస్తుందో చూద్దాం' అని అన్నాడు. ఈ లోగా 20 మెడికల్ కాలేజీలకు అనుమతి ఇచ్చారు. వాటిని కూడా కోర్టులో సవాలు చేయటం జరిగింది. మూడు వారాల వాద ప్రతివాదనల తర్వాత హైకోర్టు ఒక చరిత్రాత్మకమైన తీర్పు ఇచ్చింది. దీని ఫలితంగా రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి రాజీనామా చేయవలసిన పరిస్థితి వచ్చింది. ప్రజాస్వామ్యం పరిధి విల్లటానికి ప్రధానంగా అవసరమైన విద్యను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమ్మటాన్ని రాష్ట్ర ప్రజలు వ్యతిరేకించినందుకు వారు అధినందనీయులు.

‘సారా’ నిషేధానికై సమరం సాగిస్తున్న స్త్రీలు

మద్యపానంపై మహిళలు ధ్వజ మెత్తారు. పేదప్రజల రక్త మాంసాలను వీల్చి విప్పి చేస్తున్న, తమ బ్రతుకులను మరింత దుర్భరంగా మారుస్తున్న త్రాగు దు దురలవాటుకు వ్యతిరేకంగా వేలాది మంది తల్లులు, చంకల్లో పసిబిడ్డలతో మైళ్ళ తరబడి నడచివచ్చి ప్రదర్శనలు చేస్తున్నారు. సారా కాంట్రాక్టర్లను, ఎక్సైజ్ అధికారులను, కలెక్టర్లను, పోలీసులను, చివరకు ముఖ్యమంత్రిని, సారాదోపిదీని అపాలని సవాలు చేస్తున్నారు. సామాజిక కట్టుబాట్లను,

గ్రామ స్త్రీలు త్రాగుదు దురలవాటు మూలంగా కలుగుతున్న దుష్ఫలితాలను చర్చించుకుని తమ గ్రామంలో దుకాణాలు మూయించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. పి.ఓ.డబ్ల్యూ. (స్త్రీ ఎమిక్వి) ఈ గ్రామంలోను, చుట్టుపక్కల మరో 20 గ్రామాలలోను మద్యపానానికి వ్యతిరేకంగా పాటలు, గ్రూపు మీటింగులు పెట్టి ప్రచారం చేసింది. ఈ అన్ని గ్రామాలలోను దుకాణాలు మూతపడ్డాయి. దొంగతనంగా సైకిళ్ళ మీద ఊళ్ళకి సారా తేవడానికి చేసిన ప్రయత్నాలను స్త్రీలు తిప్పి

డివిజనులోని ఉదయగిరి, మరిపాడు, దుత్తూరు, తదితర మండలాలలోకి, ఆ తరువాత నెల్లూరు, గూడూరు డివిజన్లలోకి ప్రాకింది. అగస్టు నాటికి 490 గ్రామాలకు ఎన్తరించింది. యువకులు, ప్రజలు ఈ పోరాటానికి పూర్తి మద్దతు నందించారు. చప్పున పైకెగసి చల్లారుతుందనుకున్న ఈ పోరాటం మరింత ఉధృతం కావడంతో జిల్లా కలెక్టరు, అధికారులు, ప్రభుత్వం తమ అనలు రూపం చూపడం ప్రారంభించారు. పోలీసులు పోరాడు

తున్న మహిళలపై తప్పు దు కేసులు బనాయించారు. సారాయి కాంట్రాక్టర్ల సాయుధ గూండాలు గ్రామాలలో మహిళలపై భౌతిక దాడులకు దిగారు. ఎక్సైజు అధికారులు, పోలీసుల అండదండలతో, ఒక దశలో 100 గ్రామాలలో మూసివేసిన దుకాణాలను తిరిగి తెరిపించారు. ఈ బెదిరింపులకు, దాడులకు స్త్రీలు జంకలేదు. నెల్లూరు మండలంలోని గుడవల్లె పాడు గ్రామంలో తమపై దాడిచేసిన సారా గూండాలను అరెస్టు చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ స్త్రీలు

కుటుంబవీధిలను ధిక్కరించి స్త్రీలు ఒక వెల్లువలా ఇంత పెద్ద ఎత్తున పోరాట రంగ మొక్కడం చాలాకాలం తరువాత ఇదే ప్రథమం.

నెల్లూరు జిల్లాలోని దూబగుంట గ్రామంలో కల్లీ సారా తాగి ఇద్దరు యువకులు మరణించడంతో ఆ గ్రామ స్త్రీలు ఏకమై ఊర్లోని సారా అంగడిని మూయించారు. ఈ సంఘటన గ్రామీణ మహిళలను ఉత్తేజపరచింది. మొట్టమొదట కొండాపూరు మండలంలోని సాయిపేట

కొట్టారు. మహిళలు దళాలుగా ఏర్పడి గ్రామాలలోకి సారా రాకుండా అడ్డుకున్నారు. సారా కాంట్రాక్టర్లకు అండగా పోలీసులు రంగమెక్కారు. స్త్రీలపై అక్రమ కేసులు బనాయించారు. ఈ కేసులకు వ్యతిరేకంగా సాయిపేట గ్రామ ప్రజలు వందలాది మంది 1992 మే నెలలో కావలి పట్టణంలో ప్రదర్శన జరిపి ఆర్.డి.వే. ఆఫీసు ఎదుట ధర్నాచేసారు.

ఇలా సారా వ్యతిరేక ఆందోళన సాయిపేట నుండి కావలి రెవిన్యూ

రోడ్లపై జైతాయించారు. నంగం గ్రామంలో స్త్రీలు మూయించిన దుకాణాన్ని తిరిగి తెరిచేందుకు వచ్చిన పోలీసు అధికారి, ప్రతిఘటిస్తున్న స్త్రీల ఎడల దురుసుగా వ్యవహరించగా, అతను క్షమార్పణ చెప్పేవరకూ ఒప్పు కోమంటూ మహిళలు నేషనల్ హైవేపై గంటల తరబడి రాస్తారోకో చేసి ట్రాఫిక్ స్తంభింప చేసి, తమ పట్టుదల సాధించుకున్నారు. వందల గ్రామాలలో స్త్రీలు, పోలీసుల, గూండాల దాడులను తిప్పి

కొట్టారు. కారం, చీపుర్లతో బుద్ధి చెప్పారు.

నెల్లూరు జిల్లాలో సారా దురల వాటుకు వ్యతిరేకంగా సాగుతున్న పోరాటం కడప, చిత్తూరు, ప్రకాశం, గుంటూరు, రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్ర కోస్తా జిల్లాలకు క్రమంగా విస్తరించింది. ఒక మిలిటెంట్ పోరాట స్వభావాన్ని సంతరించుకుంటూ వుంది.

రాష్ట్రవ్యాప్తంగా గత రెండు, నెలలుగా వరుసగా సారా వ్యతిరేక ప్రదర్శనలు, వేలంపాటల రద్దుకై ఆందోళనలు సాగుతున్నాయి. వీటిల్లో వేల సంఖ్యలో స్త్రీలు కదులుతున్నారు. చిత్తూరు జిల్లాలోని కొత్తపేట గ్రామ మహిళలు సారా పొట్లాల్ని దగ్ధం చేశారు. ఐతపల్లి గ్రామంలో ఆడవాళ్ళు తమ భర్తల చేత 'సారా త్రాగబోమని' మాతమ్మ గుడి వద్ద ప్రమాణాలు చేయించారు. కర్నూలులో వేంపేట గ్రామంలో మహిళలు తాగి వచ్చిన తమ భర్తలపై గ్రామంలో సారాకి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్న మహిళలకు ఫిర్యాదు చేయగా, వందలాది మంది స్త్రీలు వాళ్ళకి ఒక పక్క గుండు గీసి శిక్షించి తాగితే ఊరుకోమని హెచ్చరించారు.

ఒంగోలులో వేలంపాటలు నిలిపి వేయాలని ధర్నా చేస్తున్న వివిధ సంఘాలపై పోలీసులు అమానుషంగా లాఠీచార్జీ జరిపారు. గుంటూరులో 31 మంది మహిళలను అరెస్టు చేశారు. బాంబులసీమ కర్నూలులో మహిళలు అగ్రహారద్రేకలతో తిరగబడ్డారు. ఇక్కడ ఇప్పటికీ మూడుసార్లు వేలం పాటలు వాయిదా పడ్డాయి. అనంతపురంలో 144 సెక్షన్సు ధిక్కరించి 2 వేలమంది స్త్రీలు ప్రదర్శన చేశారు. విశాఖలో వందల మంది స్త్రీలు సారా దుకాణాలపై దాడిచేసి ధ్వంసం చేశారు. మారుమూల గిరిజన ప్రాంతం పార్వతిపురంలో 10వేల మంది స్త్రీలు అక్టోబర్ 2న కల్లు, సారా దుకాణాలు మూసి వేయాలని ప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరించారు.

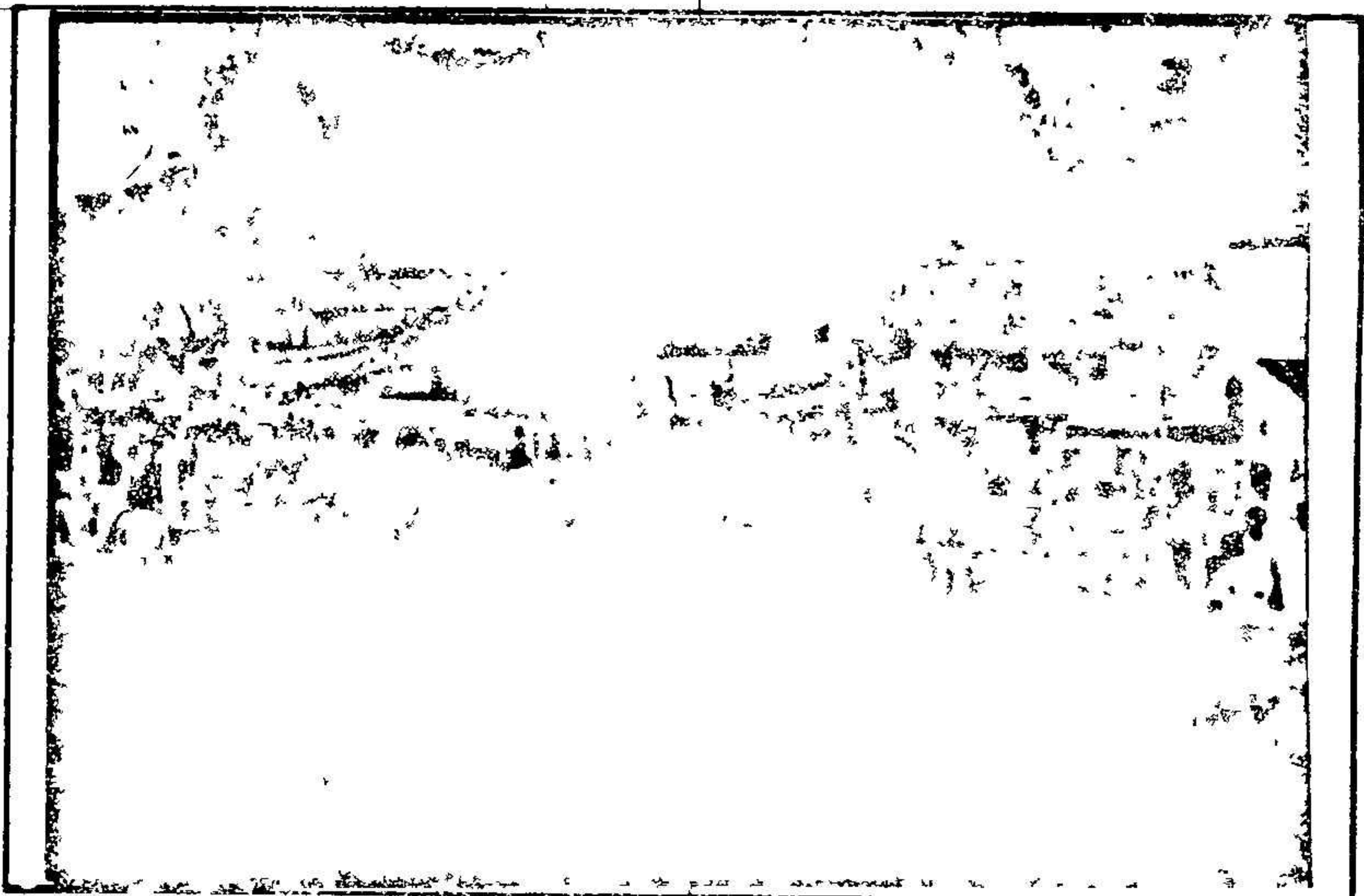
బి.ఎస్.ఎఫ్., పారా మిలటరీ సాయుధ బలగాలు కవాతు చేస్తున్న మెదక్, కరీంనగర్, వరంగల్లు, నిజామాబాద్ జిల్లాల్లో స్త్రీలు అరెస్టులను, చిత్రహింసలను ఎదుర్కొంటూ పోరాడు

తున్నారు. చివరకు రాష్ట్ర రాజధానిలో సైతం బస్తీలలో సారా వ్యతిరేక ఆందోళన ఉపునందుకుంటున్నది. అనేక జిల్లాల్లో సంఘీభావ, సమన్వయ కమిటీలు ఏర్పడుతున్నాయి. ఇది క్రమంగా ఒక విస్తృత పునాది గలిగిన ప్రజా ఉద్యమంగా అభివృద్ధి అవుతూ వున్నది.

ఇది హఠాత్తుగా పుట్టుకొచ్చిన ఉద్యమం కాదు. దీని వెనుక ఒక పరిణామక్రమ గమనం వుంది. చైతన్యన యుత కృషి వుంది. జాతీయోద్యమ కాలంలోను, ఆ తరువాత ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకత్వంలో మన రాష్ట్రంలో మధ్యపానానికి వ్యతిరేకంగా ఆందోళనలు కొనసాగాయి. 1956 నుండి మన రాష్ట్రంలో కోస్తా ఆంధ్రప్రాంతంలో మధ్య నిషేధం అమలులో వుండింది. 1968లో ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డి

సారా దుకాణాలు అమ్మకాలు బంధు అయ్యాయి.

ఇది మహిళలకు సంబంధించిన సమస్య కూడా! అనేక విశుగా స్త్రీలు విత్పన్నామిక కుటుంబ పరిధి లోపల, ఇంటి నాలుగు గోడల మధ్య త్రాగుబోతు భర్తలకు, తండ్రులకు, పిల్లలకు వ్యతిరేకంగా వైయక్తిక స్థాయిలో సాగిస్తున్న ఆందోళనను వీధుల్లోకి తేవాలని, ఈ దోపిడీకి మూలం అయిన సారా కాంట్రాక్టర్లకు, ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా స్త్రీలను సంఘటిత పోరాటాలలోకి కదిలించాలనే అవగాహనతో పి.ఓ.డబ్ల్యూ (స్త్రీ విముక్తి) మహిళా ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ 1988 నుండి సారా వ్యతిరేక ఆందోళనను ప్రారంభించింది. 1989లో గోదావరిఖని ప్రాంతంలోను, 1990లో హైదరాబాదు లోను ఈ సమస్యపై నదన్నులు

హయాములో తిరిగి మధ్యపాన నిషేధం ఎత్తివేయబడింది. ఎప్లవకారుల నాయకత్వంలో మధ్యపానానికి వ్యతిరేకంగా ప్రచారం కొనసాగింది. మధ్యపానానికి వ్యతిరేకంగా సాగిన ఆందోళనలో వివిధ రకాలైన నినాదాలు ముందుకు వచ్చాయి. మధ్యపానం దురలవాటుకు వ్యతిరేకంగా ప్రజల్ని చైతన్యపరుస్తూ దీనిలోని ఆర్థిక దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా రైతు-కూలీలు పోరాడారు. ఆచరణ, అనుభవాల నుండి, ఒక క్రమంలో సారా వ్యతిరేక పోరాటం వర్గపోరాటంలో ఒక భాగమనే అవగాహన రూపుదిద్దుకుంది. పోలీసుల నిర్బంధం మధ్య సైతం ప్రజలు సాగించిన ఈ ఆందోళనతో గ్రామాలలో కొన్ని నెలలపాటు

జరిగాయి. కార్మిక, రైతాంగ మహిళల నుండి గొప్ప ప్రతిస్పందన వచ్చింది.

ఈ పోరాటం ప్రారంభంలో అనేక విమర్శలను, అవహేళనలను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. ఒక మహిళా సంఘం కట్నం చావులు, అత్యాచారాల వంటి వాటిపై పోరాడాలి తప్ప, అసహ్యంగా త్రాగుడు సమస్యపై ఆందోళన లేమిటనే వద్ద నుండి మొదలై, త్రాగేవాళ్ళు మగవాళ్ళే కాబట్టి, ఈ పోరాటం అంతా పచ్చి పురుష వ్యతిరేక పోరాటం అనేవరకూ పోయింది.

తెలంగాణాలోని వందలాది గ్రామాలలో మహిళా కార్యకర్తల బృందాలు వీధి నాటకాలు, గేయాలు, వీధి

<p>మీటింగులు, ఊరేగింపులు, బహిరంగ సభల ద్వారా నిర్వహించిన ప్రచారాన్ని, అందోళనలను చేసింది. మధ్యపాన వ్యతిరేక పోరాటాలలోకి వేలాది మంది స్త్రీలు కదిలారు. వేలంపాటలు అపి వేయాలని, గ్రామాలలో సారా దుకాణాలను మూసివేయాలని, సారా అమ్మకాలను నిలిపివేయాలని ప్రభుత్వాన్ని డిమాండు చేస్తూ, 11-9-90 న కరీంనగర్ లో 35 వేలమంది స్త్రీలు బృహ్మాండమైన ప్రదర్శన చేసారు. 1991 అక్టోబరు 30వ తేదీన నిజామాబాదులో 10వేల మంది ఖిదీ కార్మిక స్త్రీలు పోలీసులు లాఠీ చార్జి చేస్తున్నా వెనక్కి తగ్గకుండా కలెక్టర్ కార్యాలయాన్ని చుట్టుముట్టారు. నల్గొండలో 25-10-91న 5 వేలమంది స్త్రీలతో ఊరేగింపు జరిగింది. మొదట్లో తెలంగాణా జిల్లాలకు పరిమితమైన ఈ</p>	<p>ఒక గుణాత్మకమైన మార్పుకు దారి తీసింది. ఇది ఒక మలుపు. మహిళలు, ప్రజలు, యువకులు ఐక్యంగా పాల్గొనే మిలిటెంటు పోరాటంగా అభివృద్ధి అయింది. నెల్లూరు జిల్లా దూబగుంట, సాయిపేట గ్రామాలలో రాజుకున్న సారా వ్యతిరేక పోరు జిల్లా అంతటా విస్తరించడం వెనుక వివిధ మహిళా సంఘాలు, జన విజ్ఞాన వేదిక, సారా వ్యతిరేకద్యమ సమన్వయ కమిటీ, సంఘీభావ కమిటీలు సాగించిన నిర్మాణాత్మక కృషి, ప్రధానంగా అక్షరాస్యతా కార్యక్రమం, వార్తా పత్రికలు ఇచ్చిన విస్తృత ప్రచారం కూడా ఈ అందోళన జిల్లా స్థాయిలో విడిగేందుకు దోహద పడ్డాయి. అనేక విశుంగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఒక పద్ధతి ప్రకారం సాగించిన కృషినే గమనంలో వుంచుకోవాలి. అంతే కాదు మనరాష్ట్రంలో గత కొన్నేళ్ళుగా</p>	<p>అవాటుగా మారినప్పటికీ, దీనిని ఖజానా నింపుకునేందుకు ఒక మార్గంగా మాత్రం పరిగణించలేదు. ప్రభుత్వ రెవెన్యూ ప్రధానంగా భూమిని ద్వారా లభించేది. ఈ దురలవాటుకు వ్యతిరేకంగా 1310లో అల్లా ఉద్దీన్ ఖిల్జీ, ఢిల్లీ పట్టణంలో సంపూర్ణ మధ్య నిషేధాన్ని విధించాడు. మనదేశంలోకి ఈ స్థితికి కంపెనీ ప్రవేశించిన తరువాత సారానక వ్యాపార సరుకుగాను, ప్రభుత్వాదాయ వనరుగాను పరిగణించడం జరిగింది. 1790లో దేశంలో మొట్టమొదటి సారిగా బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదులు ఎక్సైజ్ చట్టాలను, పాలసీని, అధికార యంత్రాంగాన్ని, డిస్టలరీ విధానాన్ని వేలంపాటలను ప్రవేశపెట్టారు. అర్థ శతాబ్దం కల్లా ప్రయివేటు డిస్టలరీలు గణనీయంగా పెరిగిపోయాయి. ఈ వ్యాపా</p>
--	---	--

సంవత్సరం	ప్రాంతం	మరణాలు	సంవత్సరం	ప్రాంతం	మరణాలు
1967	మద్రాసులో	50	1985	అహమ్మదాబాదు గోమతిపూరు	32
1967	తమిళనాడులోని వరాహాబాదు	60	1989	బరోడా	132
1971	ఢిల్లీ	39	1990	గుజరాత్-సూత్రపాడు	25
1976	అహమ్మదాబాదు సరన్ పూర్	120	1990	తమిళనాడు - పన్నూటావ్	38
1981	బెంగళూరు	297	1991	అహమ్మదాబాదు	43
1982	కేరళ-వాయిపీను	77	1991	ఢిల్లీ	194
			1992	పాట్నా	60

<p>అందోళన రాష్ట్ర స్థాయి సారా వ్యతిరేక ఉద్యమంగా అభివృద్ధి పరిచేందుకై కృషి 1990 నుండి ప్రారంభం అయింది. మొదట్లో ఈ ప్రాంతంలో చాలా ఎంతగా చూసినా, సమస్య తీవ్రమైనది కావడంతో స్త్రీలు గొప్పగా ప్రతిస్పందించారు. నెల్లూరు జిల్లాలో మొట్టమొదటి సారిగా 1990లోనూ, తరువాత 1991లోనూ పి. ఓ. డబ్ల్యూ (స్త్రీ విముక్తి) సారా సమస్యపై అందోళనలు చేసింది. 1991లో రావూరు వద్ద జన నాట్యమండలి కళాకారులు సారా సమస్యపై సభ, సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయగా పోలీసులు అరెస్టు చేసి, సభను విచ్ఛిన్నం చేసారు. ఇలా మధ్యపాన వ్యతిరేక ఉద్యమంలోకి మహిళలు ప్రవేశించడం</p>	<p>వివిధ మహిళా సంఘాలు, బృందాలు, స్త్రీల సమన్వయపై సాగించిన అందోళనల ప్రభావము, అట్టడుగు వర్గాలకు చెందిన కార్మిక, రైతాంగ, స్త్రీలు పెద్ద ఎత్తున స్త్రీ విముక్తి పోరాటాలలోకి సమీకరింపబడటం, స్త్రీలలో ప్రజాస్వామిక చైతన్యం పెరిగేందుకు తోడ్పడింది. తరతరాలుగా పురుషాధిపత్యానికి, కుటుంబ వీడనకు, అణచివేతకు గురైన స్త్రీల అగ్రహం నేడు సారా వ్యతిరేక అందోళన రూపంలో బద్దలైంది. మధ్యపానం - వ్యాపారికరణ : మధ్యపానం ప్రజలలో అనాది కాలంగా వుంటూ వచ్చిన అలవాటు. ఇది సామాజిక ఆమోదంతోనే వ్యక్తిగత దులరవాటుగానే రి వందల విశు కొనసాగింది. మధ్యయుగాల నాటికి రాజాశ్రయం పొందిన</p>	<p>రులోకి కొత్త శక్తులు ప్రవేశించాయి. సారా తయారీ, పంపిణీ, అమ్మకాలలో గుత్తాధిపత్యం ఉనికిలోకి వచ్చింది. బడా సారా కాంట్రాక్టర్లు రంగం మీదికి వచ్చారు. బ్రిటిష్ వారి ప్రవేశంతో భారత దేశంలోని స్వయం పోషక గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ విధ్వంసం, వ్యవసాయ రంగంలో తీవ్ర సంక్షోభం, నూతనంగా పరిశ్రమల స్థాపన, పల్లెల నుండి వలస వచ్చిన, అమ్మకునేందుకు రెండు రెక్కలు తప్ప మరేమీ లేని పారిశ్రామిక కార్మిక వర్గం ఆవిర్భావం, సామ్రాజ్యవాద దోపిడీకి అనుకూలంగా ప్రవేశపెట్టబడిన యూరోపియన్ సంస్కృతి, నూతన విలువలు డబ్బు రూపంలో కూలి మొదలగు అనేక అంశాలు ప్రజలలో త్రాగుడు అలవాటు</p>
--	--	--

ఎస్తరించడానికి తీర్మానించింది. బ్రిటిష్ ఇండియాలో లాభాల సంపాదనే ఏకైక లక్ష్యం అయిన చోట, మనదేశంలో అనేక ప్రాంతాలలో రైతాంగం తిండిగింజలు పండించడం కాక, గంజాయి, నల్లమందు తోటలు వేసేవైపు నిర్బంధించబడ్డాయి. (బ్రిటిష్ వారు చైనాకు ఎగుమతి చేసిన నల్లమందులో అత్యధిక భాగం ఇండియాలో తయారైంది.)

రాజ్యమే వ్యవస్థీకృత వ్యాపారాన్ని మొదలు పెట్టాక మద్యపానము, మాదక ద్రవ్యాల వ్యాపారం అనూహ్యంగా పెరిగిపోయింది. 1899-1900 మరియు 1905-06 మధ్యకాలంలో సారా దుకాణాలు 92,177 నుండి 91,447 కు పెరిగాయి. అదేవిధంగా మాదకద్రవ్యాలను అమ్మే దుకాణాలు 82,177 నుండి 91,447 కు పెరిగాయి. 1875-76 నుండి 1904-05 వరకు మత్తు పానీయాల దిగుమతి 7,01,177 నుండి 12,97,611 గ్యాలెన్లకు పెరిగింది.

కరువువాతబడి వేలాదిమంది ప్రజలు ఓప్రక్క మరణిస్తున్నా సారా వ్యాపారం మాత్రం దినదిన ప్రవర్ధమానంగా ఎదిగిపోయింది.

సామాజ్యవాదం వలన దేశాల రక్త మాంసాలను పీల్చి పెప్పి చేసేందుకే ఎంతటి నీచత్వానికైనా దిగజారుతుండన దానికి యుద్ధకాలం నాటి భారత ఆర్థిక వ్యవస్థను పరిశీలిస్తే స్పష్టంగా అర్థం అవుతుంది. 1938-39లో 9 ఇండియన్ ప్రావిన్సులలో ఎక్సైజు రెవిన్యూ 13 08 కోట్లు కాగా 1944-45 సంవత్సరాల నాటికి అది 43 42 కోట్లకు పెరిగింది. ఇక అప్పటి ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్రంలో ఇదే కాలంలో 3.7 కోట్లుగా వున్న ఎక్సైజు ఆదాయం 12.8 కోట్లకు అంటే మూడున్నర రెట్లు పెరిగింది.

బ్రిటిష్ సామాజ్యవాదులు ప్రవేశపెట్టిన ఈ ఎక్సైజు పాలసీని, దోపిడీని 1947 తరువాత భారత పాలక వర్గాలు మరింత పకడ్బందీగా అమలు చేశాయి. భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ సారా పరిమళంతో గుబాళించడం ప్రారంభమయింది.

సారా దోపిడీ-రాజకీయం : మనరాష్ట్రంలో సర్కారుకు - సారాకు అవినాభవ సంబంధం వుంది. సారా వ్యాపారం పైనే సర్కారు ఆధారపడి వున్నట్లు ప్రభుత్వమే ప్రకటించుకుంది.

మనరాష్ట్రంలో 16,500 లైసెన్సీ సారా దుకాణాలున్నాయి. ఎలాంటి

అనుమతి లేకుండా ఇంతకు రెట్టింపు దుకాణాలు బాహటంగా నడుస్తున్నాయి. ఈ ఏడాది ప్రభుత్వం 1,305 లక్షల లీటర్ల సారాని మినిమం కోటాగా నిర్ణయించింది. నిత్యావసర వస్తువులపై నబ్బిడిని ఎత్తివేసిన ఈ ప్రభుత్వం సారా అమ్మకాలపై ఉదారంగా సబ్సిడీ ప్రకటించింది. ఆయా ప్రాంతాలలో కాంట్రాక్టర్లు తమకు కేటాయించబడిన మినిమం కోటాకన్నా అదనంగా అమ్మితే లీటరు సారాపై 2 రూ॥ల చొప్పున సబ్సిడీని మంజూరు చేసింది.

చక్కెర ఫ్యాక్టరీలలోని వ్యర్థ పదార్థాల ద్వారా తయారయ్యే మొలాసిస్ ను డిస్టిల్ చేయడం ద్వారా రెక్టిఫైడ్ స్పిరిట్ తయారవుతుంది. ఒక లీటరు మొలాసిస్ ధర 3.50 పై॥లు. దీనిలో నీళ్ళు కలపడం ద్వారా సారా తయారవుతుంది. దీనిలో రెండు రెట్ల నీళ్ళు కలపడం ద్వారా 30 యు.పి. స్టిటడర్డ్ సారా తయారవుతుంది. మనరాష్ట్రంలో గల 20 డిస్టిలరీలలో 4 మాత్రమే ప్రభుత్వానికి చెందినవి. వీటిలో గత అనేక ఏళ్ళుగా కామార్డీలోని డిస్టిలరీ మూలపడింది. సారా తయారీలోను ప్రయివేటు పెట్టుబడిదారులే గుత్తాధిపత్యం కలిగి వున్నారు.

అన్ని రకాల ఖర్చులు కలిపినా ఒక లీటరు సారా తయారు చేయడానికి 2 రూ॥ల కన్నా ఎట్టి పరిస్థితులలోను మించదు. ప్రభుత్వం ఒక లీటరు సారాని 10 50 పై॥కి కాంట్రాక్టర్లకు అమ్ముతూ వుంది. ఆదాయపు పన్ను, ఇతర ఛార్జీలు కలుపుకుంటే ఒక లీటరుకు 12 50 పై॥లు అవుతుంది. ప్రభుత్వం 90 మిల్లీ గ్రాముల పొట్టాలలో సారాను సరఫరా చేస్తుంది. కాంట్రాక్టర్లు అమ్మాలిస్తే ధరపై ప్రభుత్వం ఎలాంటి నిబంధనలూ విధించడం లేదు. కాంట్రాక్టర్లు ఒక లీటరును సారాను 70-80 రూ॥లకు తమ కిష్టం వచ్చిన రేట్లకు అమ్ముతున్నారు. కత్తి, డొంగ సారా, నాటుసారాలను అక్రమంగా తయారు చేసి, కోటాకన్నా రెట్టింపు సారాని అమ్ముతున్నారు. లాభాలకై ఈ ధోరణి ఆల్కాహాల్ బదులు మిథిల్ ఆల్కాహాల్ ను ఉపయోగించి కత్తి సారాను తయారు చేసి అమ్మడం వల్ల ఏటా వందల మంది పేద వర్గాల ప్రజలు మరణిస్తున్నా ప్రభుత్వం ఈ మాంతక వ్యాపారాలను శిక్షించడంలేదు.

కత్తి సారావల్ల మరణాలు

చట్టబద్ధంగాను, చట్ట వ్యతిరేకం

గాను సారా కాంట్రాక్టర్లు సాగిస్తున్న వ్యాపారం ద్వారా ఏటా దాదాపు రెండున్నర నుండి మూడువేల కోట్ల రూపాయల వరకు అర్జిస్తూ వున్నారు.

1970వ దశకం నుండి మన రాష్ట్రంలో సారా వ్యాపారం గణనీయంగా 'అభివృద్ధి' అయింది. 1980ల తరువాత దీన్ని మరింత స్పష్టంగా చూడవచ్చు. వ్యవసాయరంగ సంక్షోభంపై గ్రామీణ ప్రాంతాలలో బద్దలైన భూస్వామ్య వ్యతిరేక పోరాటాలు, వాటితో గ్రామాలలోని భూస్వామ్య వర్గాలు తమ వ్యవసాయపు మిగులు పెట్టుబడిని లాభసాటి అయిన ఇతర రంగాలలోకి పెట్టేందుకు ముందుకు వచ్చారు. తక్కువ పెట్టుబడితో అపార లాభాలు ఆర్జించగల అనుత్పాదక రంగాలైన సినిమా, సారా, రియల్ ఎస్టేటు వ్యాపారాలలో ఈ పెట్టుబడి ప్రవహించింది. రాష్ట్రంలో ఈ రోజు బడా సారా కాంట్రాక్టర్లు 90 శాతం మంది అగ్రకుల భూస్వామ్య వర్గాల నుండి వచ్చినవారే!

ఈ నేపథ్యంలో వుండి రాజకీయాలను నడిపిన బడా సారా కాంట్రాక్టర్లు 1980ల తరువాత ప్రత్యక్షంగా రంగం మీదకు రావడం, వివిధ రాజకీయ పార్టీలలోను, ప్రభుత్వంలోను కీలకపాత్ర వహించడం స్పష్టంగా అగపడుతుంది. అటు పాలక, ప్రతిపక్ష పార్టీలలో ఏదీ అధికారంలో వున్నా సారా సిండికేట్ల వ్యాపారం అభివృద్ధి అయ్యేందుకు అవసరమైన అన్ని చర్యలను తీసుకున్నాయి.

మనరాష్ట్రంలో 1980లలో గ్రూపు వేలంపాటల పద్ధతి వుండేది. 1983లో అధికారంలోకి వచ్చిన తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం 1985-86 ఎక్సైజు సంవత్సరంలో ఈ పద్ధతిని మార్చి గ్రామాల వారి వేలంపాటలను ప్రవేశపెట్టింది. ఎస్టిఆర్ "వారుణి వాహినీ" మారుమూల గ్రామాలకు సైతం ప్రవహించింది. చెన్నారెడ్డి అధికారంలోకి వచ్చాక గ్రూపులు, యూనిట్ల వారి వేలం పద్ధతిని తిరిగి ప్రవేశపెట్టాడు. పద్ధతి ఏదైనా పాడేవాళ్ళు మాత్రం కొద్దిమంది సిండికేట్లుగా ఏర్పడ్డ బడా కాంట్రాక్టర్లే. సారా వ్యాపారంపై వీరే గుత్తాధిపత్యాన్ని కలిగి వున్నారు.

ఒక గ్రామంలో 300 మంది ప్రజలు రోజుకి 50 లీటర్ల సారాను తాగుతారనుకుంటే ఏడాదికి అయ్యే వ్యయం ఇలా వుంటుంది. 1 లీటరు

ధర - 80 రూ॥లు. రోజుకి 50 లీటర్లు చొప్పున త్రాగితే 4,500 రూ॥లు, నెలకు 1,500 లీటర్ల చొప్పున 1,25,000 రూ॥లు, సంవత్సరానికి 18,000 లీటర్ల చొప్పున 1,44,000 రూ॥లు.

ఒక గ్రామంలో 300 మంది ప్రజలు సారా త్రాగటం ద్వారా, సారా కాంట్రాక్టర్లు 14 లక్షలు అర్జిస్తున్నారంటే, భారతదేశంలో గల 5 లక్షల 75వేల గ్రామాలలో సారా అమ్మకాల ద్వారా, ఈ సారా కాంట్రాక్టర్లు ఎన్ని కోట్ల రూ॥లు అర్జిస్తున్నారో అలోచించాలి.

మన రాష్ట్ర బడ్జెట్లో 25% రెవెన్యూ మధ్యపానం ద్వారానే లభిస్తుందని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. నిజాం స్టేట్లో ప్రభుత్వానికి మధ్యపానం ద్వారా సంవత్సరాదాయం 2 కోట్లు మాత్రమే వుండేది. 1970-71లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఎక్సైజు ఆదాయం 38 కోట్ల 88 లక్షలు కాగా 1980-81 నాటికి ఈ ఆదాయం 153 కోట్లకు చేరుకుంది. 1980ల తరువాత ఈ ఆదాయం ఎవరీతంగా పెరిగిపోయింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఎక్సైజు ఆదాయం (కోట్ల రూ॥లు)

1984-85	351,24,02
1985-86	416,77,17
1986-87	448,05,96
1987-88	498,58,19
1988-89	564,63,62
1989-90	660,15,37
1990-91	727,97,97

1991-92 లో సవరించిన అంచనాల ప్రకారం 784 కోట్ల రూ॥లు కాగా బడ్జెట్ అంచనాలను మించి సుమారు 812 కోట్ల రూ॥ ప్రభుత్వ ఆదాయం పెరిగింది. 1992-93 సంవత్సరానికి బడ్జెటు అంచనా 862,40,00 కోట్లు కాగా నవరించిన అంచనాల కన్నా అదనంగా మరో 50,60 కోట్లు అర్జిస్తుంది.

అత్యంత వేగంగా మరి ఏ ఇతర రంగాలలోను లేని “పురోభివృద్ధిని” ప్రభుత్వం సారా అమ్మకాల ద్వారా సాధించడం వారికి గర్వకారణం కావచ్చు నేమో గాని, ప్రజలకి మాత్రం ప్రాణ సంకటం అయింది.

ఒక సారాకింగ్లు నేడు మన రాష్ట్రాన్ని విలుతున్నారు. స్వతసాయుధ సైన్యాన్ని కలిగివున్న వీరు పోలీసుల సహాయంతో ప్రజలపైన, స్త్రీలపైన

భౌతిక దాడులకు, అత్యాచారాలకు పాల్పడుతున్నారు. ఆయా పాలక పార్టీలలో కీలకమైన స్థానాన్ని కలిగి వున్నారు.

అదిలాబాదులో యం.పి. ఇంద్ర కరణ్ రెడ్డి, నిజామాబాదులో జి. గంగిరెడ్డి, టి. బాలాగౌడు (కాంగీ ఎం.పి.లు) ఎ. బాలిరెడ్డి బడా సారా కాంట్రాక్టర్లు. ఈ ఏడాది కొత్తగా ఇందూరు మెడికల్ కాలేజీ సొసైటీకి చెందిన సభ్యులు, నిజామాబాదు, ఆర్కూరు, బోధన్లలో సారా వ్యాపారాన్ని చేజిక్కించుకున్నారు. వీరిలో ఒక వర్గానికి అర్థికమంత్రి సంతోష్ రెడ్డి, మరో వర్గానికి అసమ్మతి నాయకుడు డి. శ్రీనివాసులు నాయకులు.

రంగారెడ్డి జిల్లాలో టి.డి.వి. నాయకులు దేవేందర్ గౌడ; ఎశ్వనాథ్ గౌడు, కృష్ణారెడ్డి, న్యాయశాఖమంత్రి సమరసింహారెడ్డి తమ్ముడు భరత్ సింహారెడ్డి, మాజీ కేంద్రమంత్రి శివశంకర కుమారుడు ఎం.ఎల్.వి., సుధీర్ కుమార్, ముకేష్ లు, రాయలసీమలో బుడ్డా వెంగళరెడ్డి (ఎం.ఎల్.వి) దేశ ప్రధాని పి.వి.కె సీటు త్యాగధనుడు గంగుల వ్రతావరెడ్డి, కాంగ్రెస్ (ఐ) మంత్రి రాంభూపాల్ రెడ్డి, కేంద్రమంత్రి కోట్ల విజయభాస్కర రెడ్డి, టి.డి.వి. ఎం.ఎల్.వి. భీమా నాగిరెడ్డి, ఆంధ్రా ప్రాంతంలో రవీంద్రనాథ్ చౌదరీ, ఒంగోలులో మాగుంట రవీంద్రనాథ్, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం చైర్మన్, కాంగీ నాయకుడు, యం.పి. మాగుంట సుబ్బరామిరెడ్డి ఇలా అధికార, ప్రతిపక్ష పార్టీలకు చెందినవారే! సారా కాంట్రాక్టర్ల లాభి ఎంత శక్తివంతంగా ప్రభుత్వ విధానాలను, రాష్ట్ర రాజకీయాలను, అర్థిక వ్యవస్థను ప్రభావితం చేస్తుందో దీన్నిబట్టి అర్థం చేసుకోవచ్చు.

“సారా వ్యాపారం ద్వారా వస్తున్న ఆదాయాన్ని సంక్షేమ కార్యక్రమాల కొరకు వినియోగిస్తున్నామని, ఎవరు ఎన్ని అందేళనలు చేసినా ఈ వ్యాపారాన్ని నిలిపి వేసేది లేదనే ప్రభుత్వం స్పష్టంగా ప్రకటిస్తూ వుంది. ప్రజల రక్తమాంసాలు విప్పి చేసి, వారిని రోగాలపాలు చేసి, నైతికంగా దిగజార్చి, అర్థికంగా కొల్లకొట్టి మొదట వనరులు సమకూర్చుకొని, ఆ తరువాత తీరికగా తిరిగి ఆ జనం డబ్బునే వాళ్ళకొరకు ఖర్చు చేస్తామంటోంది ప్రభుత్వం. ఇంతకన్నా దిగజారుడు వాదన మరొకటి వుండదు.

1947 తరువాత నుండి ఇప్పటివరకూ అనుసరించిన విధానాల ఫలితంగా నిరుద్యోగం, నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు, విదేశీ రుణాలు విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. అకలి చావులకు జనం బలి అవుతున్నారు. నూటికి 70% ప్రజలు దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనే బ్రతుకుతున్నారు. వ్యవసాయ రంగం, పారిశ్రామిక రంగం తీవ్ర సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటూ వున్నాయి.. ఐ.ఎం.ఎఫ్. వంటి అంతర్జాతీయ ద్రవ్య సంస్థలకు, సామాజ్యవాదులకు దేశం తాకట్టు పెట్టబడింది. ఇదీ సారా వ్యాపారం ద్వారా ప్రభుత్వం సాధించిన అభివృద్ధి. మనదేశంలో గల 5 లక్షల 75 వేల గ్రామాలలో 2 లక్షల గ్రామాలకు ఇన్నేళ్ళ తరువాత కూడా కనీసం తాగేందుకు గుక్కెడు మంచినీళ్ళు లేవు. కానీ సారా దుకాణాలు లేని ఊరు మాత్రం లేదు.

ప్రజల బలహీనతలను సొమ్ము చేసుకునే, ప్రజల్ని నిర్వీర్యులను చేసే మట్కా, జూదం, డైలీ లాటరీలు వంటి వాటికి ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహం వుంది. ప్రజలందరూ ముక్తకంఠంతో వద్దు, వద్దంటున్నా ఆదాయం కోసం సారావ్యాపారాన్ని మాననంటున్న ఈ ప్రభుత్వం, భవిష్యత్తులో ప్రజా సంక్షేమం, దేశ శ్రేయస్సుల పేరిట ప్రభుత్వ సారా దుకాణాలలో, ప్రభుత్వ వ్యభిచార గృహాలని నిర్వహించినా ఆశ్చర్యం లేదు.

తెలంగాణా ప్రాంతాలలో సారాకి వ్యతిరేకంగా అనేక ఎళ్ళుగా సాగుతున్న పోరాటాల వలితంగా చాలాచోట్ల దుకాణాలు మూతబడ్డాయి. వేలం పాటలకు అధికారులు సిద్ధం కాలేదు. దీనితో ప్రభుత్వమే ప్రత్యక్షంగా ఎక్సైజు ఉద్యోగులు, పోలీసులచే సారాను అమ్మించింది. పోలీసు స్టేషన్లను సారా అంగళ్ళుగా మార్చింది. సారా వ్యతిరేక ప్రజా అందేళనపై నిర్బంధపు ఉక్కు పాదం మోపింది. సారా త్రాగమన్న జనాన్ని హింసించి మరి త్రాగించింది.

(మిగతా వచ్చే సంచికలో)

- విమల

పి.ఓ.డబ్ల్యు. (ప్రీ విముక్తి)

మందిరాల సంస్కృతిని వ్యతిరేకించాలి

భారతదేశంలో వర్ణవ్యవస్థ ఏర్పడిన నాటినుండి మెజారిటీ ప్రజలైన శూద్రులను అణచివేసే చాతుర్వర్ణ రాజ్యాంగపు సాధనాలలో గుడులు - మందిరాలు - పూజారులు - దేవుళ్ళు ప్రధానమైన భాగస్వాములు. మోక్షం పేరుతో, పాపం పేరుతో, పుణ్యం పేరుతో, కర్మనిర్ధారతం పేరుతో, భగవంతుని పేరుతో, ఆచార సాంప్రదాయాల పేరుతో శూద్రులను (ముఖ్యంగా యన్.సి. యన్.టి., బి.సి.లను) అధోగతి పాలు చేయటంలో అధిపతిత్వానికి త్రొక్కి వేయటంలో గణనీయమైన పాత్రనే నిర్వహించాయి. ఈ గుడులు - పురోహితులు, పూజలు, వ్రతాలు, పుష్కరాలు శూద్రులను స్వేచ్ఛగా ఆలోచించనివ్వకుండా ఈ చాతుర్వర్ణ వ్యవస్థ యొక్క నిజస్వరూపాన్ని కళ్ళారా చూడకుండా వుండడానికి వుపయోగ వడ్డాయి. బాబాలు, పండితులు, పూజారులు, న్యాయులు, శుకరాచార్యులు, గురువులు, అమ్మలు, సన్యాసులు అందరూ ఈ చాతుర్వర్ణ రాజ్యాంగ యంత్రాంగం యొక్క పాసిస్టు చర్యల ప్రతిరూపాలే. వీరంత అగ్రకుల ప్రయోజనాలను కాపాడటానికి రూపొందించిన ప్రచార సాధనాలు. వీరంత వర్ణవ్యవస్థ యొక్క మౌలిక సూత్రాల వరిరక్షకులు. దీనికి నిత్యంకావలా కాస్తుంటారు. వీరందరూ గతమెంతో మందిదని ప్రచారం చేస్తుంటారు. గతంలో నీతి, న్యాయం, ధర్మం, సమభావం నాలుగు పాదాల నడిచిందని చెబుతుంటారు. గతమెంతో ఆదర్శవంతమని ఇప్పుడు రానురాను వాతావరణం కలుషితమైపోతుందని ప్రచారం చేస్తుంటారు. గతంలో భక్తి గౌరవాలకు, ముక్తి కొదవలేదని చెప్పుతారు. నేడు భక్తి గౌరవాలు కొరవడుతున్నాయని తల్లడిల్లిపోతున్నారు. ఒకవైపు అన్నిరకాల మతాలు, కులాలు, దేవుళ్ళు, సిద్ధాంతాలు, ఆచారాలు సమానమైనవి అని నాటకీయంగా చెప్పు మరోవైపు ముస్లింలను విదేశస్తులని ప్రచారం చేస్తారు.

యన్.సి., యన్.టి., బి.సి. లను కులం తక్కువవారని ఈసడిస్తారు. క్రిస్టియన్ లను వెక్కిరించి అవమానిస్తారు. సిక్కులను అనేకరకాలుగా అణచివేస్తారు. వారుతా ఎందుకు ఈ విధంగా చేస్తున్నారంటే వీరుదరికివర్ణవ్యవస్థపై బ్రాహ్మణి జంపై ప్రగఢమైన విశ్వాసం వుంది. అగ్రవర్ణ అహంకారం వీరిలో బలంగా వుంది. వాటిని వదిలించుకోవటానికి సిద్ధంగా లేరు. ఈ మందిరాల పేరు మీద, దేవుళ్ళ పేరుమీద, పుష్కరాల పేరుమీద లక్షలను సంపాదించుకొని సుష్టిగా తినటానికి రుచి మరిగారు. అందుకే వర్ణవ్యవస్థ సిద్ధాంతాన్ని వదులుకొనటానికి సిద్ధంగా లేరు.

అయితే ఈ మందిరాల సంస్కృతిని, దేవుళ్ళ సంస్కృతిని, పుష్కరాల సంస్కృతిని శూద్రులు (ముఖ్యంగా యన్.సి., యన్.టి., బి.సి.లు ఎందుకు వ్యతిరేకించాలి? ఎందుకంటే గత కొన్ని వందల సం॥రాలుగా ఈ గుడులే ఈ దేవుళ్ళే ఈ పురోహితులే అంటరానివాడా, ఛండాలుడా, అని తిట్టేవారు. అగ్రకులాతో సరితూగవని ఎగతాళి చేశారు. మీకు గుడి లోకి ప్రవేశం లేదని అడ్డగించారు. నీవు బడికి రావద్దని చెవులలో సీసం కాల్చి పోశారు. మీరు బానిసని, సేవకుని, మాల-మాదిగలని, చాకలి-కుమ్మరి అని, శూద్రుని యెగతాళి చేశారు. అంతేకాదు మీకు నాగరికత తెలియదని, అజ్ఞానులని, అటవిక మనుషులని ఎద్దేవా చేశారు. అగ్ర కులాలతో సహపంక్తి భోజనాలు చేయరాదని, మంచి నీళ్ళు తాగరాదని, బండచాకిరీ చేసే కులవృత్తులు తప్ప మరే వృత్తిగాలు చేయరాదని, పురోహిత వర్గంగా వుండటానికి హక్కు లేదని, అర్హత లేదని అంక్షలు విధించారు. అంతేకాదు ఈ హిందూ బ్రాహ్మణ వేషధారులు పైకి వేదాంతాలను, పురాణాలను వల్లిస్తూ, శ్లోకాలను చదువుతూ శూద్రులను కొరడా దెబ్బలు కొట్టండి. ఈ గుడుల - మందిరాలలోనే లక్షలాది మహిళలపై అత్యాచారాలు చేసి,

మానభంగాలు చేసింది ఈ గుడుల-మందిరాలలోనే. వేల సం॥రాల నుండి వస్తున్న ఈ మందిరాల సంస్కృతిని, ఆర్యదేవుళ్ళను నాశనమెందుకు చేయాలి? ఎందుకు చేయాలంటే మందిరాల నీడలలోనే శూద్రులను జలగల్లాగ వీల్చుకుతిన్నారు. పరాన్నభుక్కులుగా వుండి శూద్రుల శ్రమను, వారి రక్త మాంసాలను వీల్చుకుతిన్నది ఈ మందిరాల అరుగుల మీదనే. ఈ బురుజుల మీదనే అగ్రకులాల బ్రాహ్మణున్ని భూస్వాములు, రాజులు, పురోహిత మూకలు సమావేశాలు జరిపి కుట్రలు పన్నారు. కుతంత్రాలు పన్నారు. ఇక్కడే తమ అధికారాలను ఆధిపత్యాలను చెలాయించుకున్నారు. చాతుర్వర్ణ రాజ్యాంగ నిబంధనలను ఉల్లంఘించిన వారికి ఇక్కడే కఠినశిక్షలు విధించారు. నెనటిరాతని కర్మ అని, విధి నిర్ణయమని స్త్రీలను సతీసహగమనం పేరున మంటల్లో పడదోసి సజీవదహనం చేసింది ఈ బ్రాహ్మణిస్టు మందిరాల సంస్కృతియే. వ్రతాలపేరుతో, పండుగల పేరుతో, జైతరలపేరుతో, రథయాత్ర పేరుతో, యజ్ఞాల పేరుతో, పుష్కరాల పేరుతో, చావు పెళ్ళిళ్ళ పేరుతో కోట్లాది ప్రజలను మతమౌఢ్యంలోనికి దిగజార్చి కోట్లు కూడబెట్టుకున్నది కూడా బ్రాహ్మణ పూజారి వర్గమే. అలాగే మందిరాల పూజల పేరుతో, దేవదాసీ లనే పేరుతో సానికొంపలకు నిలయం చేశారు. ఒక్కొక్క పూజారికి అయిదేసి, పదేసి వేళ్ళు వుండేవారు. ఈ విధంగా మందిరాలన్ని పడుపువృత్తులకు, వేళ్ళ గృహాలకు నిలయాలని అనేక పురాణ శాస్త్రాలు ఘోషిస్తునే వున్నాయి. అందుకే ఎందరో మహనీయులు అంటే లోకాయ తులు మొదలుకొని జైన, బౌద్ధాల వరకు, జ్యోతిరావ్ పూలే మొదలుకొని పావు మహారాజ్, నారాయణగురు, పెరియార్, బి.ఆర్. అంబేద్కర్ వరకు వీటిని ప్రతిఘటించారు. తిట్టనితిట్టు తిట్టారు. వీరిని అనేక రకాలుగా

ఈ సదించుకున్నారు. అయినను ఈ బ్రాహ్మణులు మందిరాల సంస్కృతిని నిలబెట్టుకోవడానికి దానిని కొనసాగించడానికి నిర్ణయించుకున్నారు.

మందిరాల కుటీర పరిశుభలను తున్నాయి.

మనదేశంలో మందిరాల సంఖ్య వందలనుండి వేల సంఖ్యకు, వేల నుండి లక్షల సంఖ్యకు శరవేగంగా పెరుగుతున్నాయి. అగ్రకుల బ్రాహ్మణిస్తు ముఠాలు వధకం ప్రకారం పెంచడానికి వ్యూహం వస్తుతున్నారు. ఈ మందిరాల నిర్వహణ కమిటీలు, బోర్డులు 90% పైగా బ్రాహ్మణ సంస్థల చేతుల్లోనే వున్నాయి. ఈ మందిరాలలో వుండే పూజారి వర్గం నూటికి నూరు శాతం బ్రాహ్మణ కులానికి సంబంధించిన వారే వుంటున్నారు. ఇవన్నీ వీరికి జీవనోపాధిని, ఉపాధిని కల్పించే చిన్నచిన్న కుటీర పరిశ్రమలు మాత్రమే. ఈ మందిరాల సంస్కృతిని ఎంత ప్రాకి పోయేటట్లు చేసారంటే ఒక గ్రామంలో ఒక అయిన కన్పించకపోవచ్చు కాని మందిరం కన్పించుతుంది. అసుపత్రి అయిన కన్పించకపోవచ్చు కాని గుడి కన్పించుతుంది. ఒక గ్రామంలో ఒక కమ్యూనిటీ హాల్ అయిన కన్పించకపోవచ్చు. కాని మందిరం కన్పించుతుంది. ఈ విధంగా ఒక్కొక్క గ్రామంలో ఒక్కొక్క మందిరం కాదు, ఒక్కొక్క దేవుడు కాదు అయిదేసి పదేసి మందిరాలు - దేవతలు కన్పించుతారు. అయోధ్య, వారణాసి, హరిద్వార్, మధురై, మీనాక్షి, లాంటి పట్టణాల్లో కొన్ని వేలదాక గుడులున్నా యంటే ఆశ్చర్యపోనక్కర లేదు. అయినను ఇంకా గుడుల నిర్మాణం జరగాలని ఉద్యమాలు - పోరాటాలు నిర్వహించే బ్రాహ్మణిస్తు సంస్థల, రాజకీయ పార్టీలు ఉన్నాయి. ఇది నిజంగా విచిత్రమైన విషయం సంస్కృతికి చిహ్నం. ఈ వర్ణ వ్యవస్థలో మందిరాలను ఆధారంగా చేసుకొని పురోహిత వృత్తి చేపట్టి బ్రతుకుతున్న వర్గం పూజారి వర్గం. ఉన్నదాన్ని లేదన్నట్లుగా, లేనిదాన్ని ఉన్నదన్నట్లుగా, జరిగినదాన్ని జరగలేదన్నట్లుగా, జరగనిదాన్ని జరిగినదన్నట్లుగా యజ్ఞ-యాగాల పేరుతో, రథయాత్రల పేరుతో, పుష్కరాల పేరుతో దేవుని పెళ్ళిళ్ళ పేరుతో, జాతరల, దాయల పేరుతో కల్లబిల్లి కబుర్లు

చెప్పుతూ ఈ గడ్డమీద పరాన్నభుక్కులుగా వుండి బ్రతుకుతున్న వర్గం పూజారి వర్గం. పూచిక పుల్ల పనిచేయకుండా సర్వ సుఖాలను పొందుతున్న వర్గం కూడా ఇదే. కుమ్మరి వాళ్ళు కుండను చేసి బ్రతుకుతారు. కమ్మరివారు కమ్మరి పని చేసి బ్రతుకుతారు. చాకలివారు బట్టలను శుభ్రపరచి బ్రతుకుతారు. మాదిగవారు చెప్పులను కుట్టి అమ్ముకుని బ్రతుకుతారు. ఈ ప్రతి కులం ఏదో ఒక కులవృత్తి చేసుకుని బ్రతుకుతున్నారు. వారంత ఉత్పత్తి సంబంధం కలిగి బ్రతుకుతున్నారు. ఇతరుల శ్రమపై ఆధారపడకుండా బ్రతుకుతున్నారు. కాని ఈదేశంలో అత్యంత గౌరవంతో బ్రతుకుతున్నామని చెప్పుకుంటున్న పురోహిత వర్గం దేవుని పేరు చెప్పుకొని, కర్మ సిద్ధాంతం, పుణ్యం-పాపం పేరుతో ప్రజలనుండి, కోట్లాది రూపాయల విలువ కలిగిన కట్నాలను, కానుకలను, ఆభరణాలను బహుమానాలను పెద్దయెత్తున దోచుకుంటున్నారు. రోజంతా ఎండే, వానే పనిచేసి సంపాదించిన కూలి డబ్బులో కొంతభాగాన్ని వీచి భక్తి పేరుతో పూజారి వర్గానికి ముట్టచెప్పబడుతున్న వాళ్ళు కోట్ల సంఖ్యలో వున్నారు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే భిక్షగాళ్ళని చెప్పకతప్పదు. ఎందుకంటే వారు ఏ కారణం చూపకుండానే, ప్రజలకు ఎలాంటి ప్రతిఫలం కలుగజేయకుండానే పుక్కడికి కట్నా-కానుకల రూపంలో, డబ్బులు వసూలు చేస్తున్నారు. ఇటు వంటిది తప్పక భిక్షగాళ్ళు చేసే వృత్తి కంటే తక్కువైనదే. భిక్షగాళ్ళు బ్రాహ్మణ పూజారులకంటే నయమనిపిస్తారు. కాళ్ళు-చేతులు లేనివాళ్ళు భిక్షం అడుక్కుంటే దానికి అర్థం వుంది. కళ్ళు లేనివారు భిక్షం అడుక్కుంటే దానికి స్పృహ కారణం వుంది. కాని ఎలాంటి అవినీతి నం లేకుండా మూడుపూటలా పండ్లు-పాలు-తాగుతూ బానకడుపులను పెంచుకుంటూ, పూటకు తిండి లేని వాళ్ళను మంచించుతూ బ్రతకటమనేది నహించరానిది. గుడులలో పూజారులుగా చేరిన సం||ముదాకముందే లక్షల రూపాయలను సంపాదించిన పూజారి వర్గం మరుసం||రం ఒక్క గుడిని కాకుండా రెండు మూడు గుడులను కట్టమన్నారు. కొత్త ఎంతైన మందిరాలను నిర్మించుతున్నారు. ఒక్కదేవునికి బదులుగా అనేక క్రొత్త దేవుళ్ళను సృష్టిస్తున్నారు. దేవు

ళ్ళకు పెళ్ళిళ్ళమీద పెళ్ళిళ్ళు చేస్తున్నారు. పుష్కరాలమీద పుష్కరాలు, జాతరమీద జాతరలు, బ్రహ్మాత్మ వాలు జరిపి భక్తులనుండి కానుకలను పెద్దయెత్తున దండుకుంటున్నారు. ఫలితంగా రెండు చేతులతో సంపాదిస్తున్నారు. ఈ గుడులకు దేశ అధ్యక్షులను, ప్రధానమంత్రిలను, ముఖ్యమంత్రిలను, ఐ.ఎ.ఎస్. ఐ.పి. ఎస్., ఆఫీసర్లకు రప్పించుకుంటారు. వారంత ఈ పురోహితుల, స్వాముల, బాబాల, మఠాధిపతుల పాదాలకు సాష్టాంగ నమస్కారాలు చేస్తారు. ప్రభుత్వం తరపున ఈ మందిరాలకు ఘనంగా నిధులను అందిస్తారు. ప్రభుత్వ ప్రచార సాధనాలే రోజంతా మందిరాల సంస్కృతిని గురించి పుష్కరాల గురించి ప్రచారం చేస్తుంది. ముఖ్యమంత్రిలు మొదలుకొని ప్రధానమంత్రివరకు, దేశ అధ్యక్షుల వరకు మందిరాల వెంటబడి తిరుగుతుంటే గుడి మెట్లపై బడి దొర్లుతుంటే వారిముందు మేమెంత అని సామాన్య జనం కూడా భక్తి పారవశ్యంలో కొట్టుకుపోతున్నారు.

ఈ విధంగా చాతుర్వర్ణ రాజ్యాంగ యంత్రాంగం యొక్క మౌలిక సూత్రాలను దేవుని పేరుతో, మందిరాల పేరుతో విషప్రచారం చేస్తున్నారు. దేవునియెడకించిత్తు కూడ గౌరవంలేని రాజకీయ నాయకులు, మతనాయకులు, భూస్వాములు, రాజకీయ నాయకులు తమ దోపిడి విధానాన్ని కాపాడుకోవడానికి దేవుని పేరును పదేపదే ఉచ్చరిస్తున్న సంగతిని సామాన్యజనం తెలుసుకోవాలి. క్రింది కులాలను, వారి హక్కును, అధికారాలను గౌరవించలేని దగుల్పాచి బాబాలు, స్వామిజీలు, నీతి, న్యాయం, ధర్మం, సమానత్వం గురించి మాట్లాడుతున్నారు. క్రింది కులాల ప్రజలను భక్తి పారవశ్యంలో ముంచివేయటానికి పన్నిన కుట్ర ఇది. ఇలాంటి హిందూ మందిరాల సంస్కృతిని పేదప్రజలు ముఖ్యంగా క్రింది కులాల వారు వ్యతిరేకించాలి. అన్ని రకాల పుష్కరాల సంస్కృతిని, గణపతి పూజా సంస్కృతిని తుదముట్టించాలి. రూపుమాపాలి. ఇందుకోసం కులవ్యవస్థలో అణగారిన కులాల ప్రజలందరిని ఐక్యం చేయాలి. ఇట్టి ఐక్యతను మందిరాల్లో వున్న దేవుడు చేయలేడు.

- వి.జి.ఆర్. నారగని

హత్య ప్రయత్నానికి పాల్పడిన నరేడి వేణుగోపాల్ ను కఠినంగా శిక్షించాలి.

దేంగ తిర్కలాపుర్ గ్రామానికి చెందిన విజయలక్ష్మిని, నరేడి వేణుగోపాల్ కు విజయలక్ష్మిని ఇవ్వడానికి నిర్ణయించుకున్నారు. తర్వాత విజయలక్ష్మి వేణుగోపాల్ ఇద్దరు కలిసి మెలసి తిరిగి శారీరకంగా ఒకటైనారు. శారీరకంగా ఒకటైన తరువాత కొద్ది రోజులకు అతనికి పోలీస్ కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగం వచ్చింది. పోలీసు కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగం వచ్చింది కనుక వారికంటే ఎక్కువ కట్టు తెచ్చుకునే ఉద్దేశంతో విజయలక్ష్మిని పెండ్లి చేసుకోవని అనడంతో తేది 22-8-92 శనివారం రోజున ఉదయం 11 గంటల ప్రాంతంలో వారి

వేణుగోపాలును విజయలక్ష్మి వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు చదవించారు. విజయలక్ష్మిని పెండ్లి చేసుకోవని వేణుగోపాల్ చెప్పడంతో విజయలక్ష్మి వెంటనే వేణుగోపాలును నిలదీసి అడుగగా మీవాళ్ళు మేమడిగిన కట్టు ఇవ్వలేరని ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాను అని అన్నాడు. అంతే కాక ఒక వేళ మా కోడుకు మీద ప్రేమ ఉంటే మేము అడిగిన కట్టు ఇవ్వండి. లేనట్లయితే ఇతని పేరు మీద నీవు ఏమైనా చేసుకోని కామందు పెండ్లిగా కనబడితే నిజంగా నా కోడుకు మీద నీకు ప్రేమ వున్నట్లు సమ్ముతానని అత్తమామ చెప్పినారు. విజయలక్ష్మి గుండి గోపాల్ రావుపేటలో ప్రయివేట్ స్కూల్ టీచర్ గా పనిచేస్తున్నట్లు స్కూల్ లో ఉన్న మిగతా వారు పోలీస్ చేస్తున్నారనే ఉద్దేశంతో 22-8-92 తేది ఉదయం 11 గంటలకు గ్యాసు నూనె పాసుకోని చనిపోవడానికి బాతురూం లోనికి డబ్బా తీసుకుని వయిన సమయంలో వాళ్ళ ఇంటి వాళ్ళందరు

ఇంటిలోపలే ఉన్నారు. ఆ సమయంలో అత్తమామ బయటనే కూర్చోని ఉన్నారు. వీరి ముందు కిరోసిన్ డబ్బా తీసుకొని బాతురూం లోకి పోయింది. కిరోసిన్ పోసుకొని నిప్పు అంటించుకొని కేకలు వేస్తున్నప్పుడు ఆమెను రక్షించక వేరే దారి నుండి కఠినగర్భకు వెళ్ళిపోయారు. అప్పుడే ఇంట్లో నుండి బయటకు వస్తున్న ఆమె తల్లి కమల కాపాడింది అయిన విజయలక్ష్మి 50 శాతం వరకు కాలిపోయింది. ప్రస్తుతం ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో చికిత్స పొందుతున్నది. విజయలక్ష్మి కలెక్టరుకు జిల్లా పోలీస్ అధికారికి మెమోరాండం ఇచ్చినప్పటికని వాడిమీద ఎలాంటి చర్య తీసుకోలేదు. వాడు యథావిధిగా ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. డిమాండ్లు: వేణుగోపాల్ ను పోలీసు ఉద్యోగం నుండి తొలగించాలి. విజయలక్ష్మికి రక్షణ కల్పించి ఆమె బ్రతకడం కోసం జీవనపాధి కల్పించాలి.

ప్రగతి శిల మహిళ సంఘం
(ప్రీ విముక్తి)

బావు బతుకుల్లో విజయలక్ష్మి

తల్లిదండ్రులు దేంగ తిర్కలాపుర్ గ్రామానికి వచ్చారు. అప్పుడు ఘర్షణ జరిగింది. అది ఎందుకు అంటే వేణుగోపాలుకు పోలీసు ఉద్యోగం వచ్చింది కాబట్టి 70,000 రూ.లు ఇస్తేనే విజయలక్ష్మిని పెండ్లి చేసుకుంటా లేకుంటే లక్షా రూపాయలు ఇచ్చే వేరే అమ్మాయిని చేసుకుంటానని వాదించాడు. ఉద్యోగం రాకముందు పెండ్లి చేసుకుంటానని చెప్పి కట్టుండబ్బుల గురించి ఏమి చెప్పలేదు అయినా ఉద్యోగ ప్రయత్నం కోసం దాదాపు లక్షా రూ.లు 5 తులాల బంగారు ఇచ్చారు. చిన్నప్పటి నుండి

న్యాయం కోసం ఓ తండ్రి పోరాటం

మార్చి 1, 1991 తేదీన లుమానా స్టేట్ పరిస్థితులలో శ్రీ ఎమ్.ఎ. అబ్రహం, కుమారుడు శ్రీ అలగూండర్ అబ్రహం (32 సం.) హత్య గాంప బడ్డాడు కాని నేటి వరకు న్యాయ పోలీసులు ఎటువంటి ఆధారాలను సేకరించక పోవడం విచారకరము పాతుని తండ్రి అక్టోబరు 22, 1991న 22 సంవత్సరాల 91న రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రికినూ, పెళామి మంత్రికినూ హత్య కేసు పరిశోధన విషయమై వ్రాసిన లేఖలకు ఇంతవరకు సమాధానము లేదు. పాతుని సోదరుడు లెఫ్టినెంట్ కమాండర్ వర్మీస్ అబ్రహం రాష్ట్ర డి.ఐ.పి.కి మే 2, 1991 తేదీన వ్రాసిన లేఖకు కూడా సంబంధిత అధికారుల నుండి సమాధానం లేదు.

పాతుని అలగూండర్ అబ్రహం మంచి నైపుణ్యాల కలుపుకు ముడి

అతను ఒక స్నేహితుని ఇంటి నుంచి భోజనం చేసి రాత్రి 11 గం. 12 ప్రాంతంలో స్కూలుకు మీద స్నేహితుని ఇంటి నుండి 100 మీటర్లు పచ్చీరుప్పటికి వేచియున్న పొంతకులు అతన్ని పేరుతో పిలిచి, అపి బలమైన పదునైన పన్నువుతో తలపై అనేకసార్లు బాదటం వల్ల అలెగూండర్ మెలకే మరణించాడు. పొంతకులు మృతుని శరీరమును స్కూలుకు దగ్గరగా చేర్చి చేతులను క్లచ్చిలపైన దించారు. స్కూలుకుపై ఎటువంటి గీతలుగాని సాట్టలు గాని పడని విషయం పోలీసులు గమనించకపోవడం విచారకరం. అనగా హత్యను ప్రమాదంగా ముకాయించడానికి పోలీసులు ప్రయత్నిస్తున్నట్లు తేస్తుంది. పాతుని కుటుంబ సభ్యులను హత్య జరిగిన స్థలంలో గల నివాసులను విచారించవలసిందిగా పోలీసులను

కోరినప్పటికీ ఇంత వరకు అధికారులు ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదు.

ఈ సందర్భంగా ప్రత్యేక విషయ మేమనగా హతుని భార్య హెప్పిబా హత్యకుగాని హతునికి సంబంధించిన ఎవరాలేవీ తెలియజేయ నిరాకరించడమే. హత్య జరిగిన స్థలంలో నలుగురైదుగురు వ్యక్తులున్నప్పటికీ వారెవరు సాక్ష్యమివ్వటానికి ముందుకు రాలేదు. శ్రీమతి హెప్పిబా వివాహానికి సంబంధించిన ఉంగరము వంటి గుర్తులను శవ పేటికలోకి విసిరేయటం చూపరులకు ఎంతగా తోచింది. దీనిని బట్టి చూస్తే ఆమెకు ఈ హత్య గురించి ముందే తెలుసునేమో అనిపిస్తుంది.

మార్చి 2, 1991 తేది ఈనాడు దినపత్రికలో వేసిన ఫోటో ఎవరాలు శవాన్ని స్కూటరు నుండి వేరు చేసిన తరువాత వ్రాయబడింది. మృతుని తండ్రి పోలీసులకు "నా కుమారుడు హత్య చేయబడ్డాడు" అని రిపోర్టు ప్రకారము పోలీసులు క్రైమ్ నెం. 65/91, 02-15 గొల్ల తేది 2-3-91 అని కేసు నమోదు చేసుకున్నారు. హత్య జరిగిన 3 గొల్ల తర్వాత పోలీసులు తీసిన ఫోటోల్లో శవానికి 30 మీ. దూరంలో

పడి ఉన్న కత్తి ఒకటుంది. ఈ కత్తి రోడ్డు మలుపుకు దగ్గర్లో ఉంది. అంటే హంతకులు మొదటి ప్రయత్న విఫలం అయిన తర్వాత రెండవ సారిగా పిలిచి ఆపి హత్య చేసినట్టుగా తెలుస్తుంది. పోలీసులు ఈ కత్తి గురించి అసలు పట్టించుకోకపోవటం గమనార్హం.

హతుని తండ్రి శ్రీ ఎమ్.వి. అబ్రహం అక్టోబర్ 91లో కేంద్ర హోంమంత్రికి సి.బి.ఐ. ద్వారా పరిశోధించమని కోరినప్పటికీ నేటి వరకు ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదంటే సామాన్యుడికి ఈ దేశములో న్యాయం జరగదేమోననిపిస్తుంది. శవ పరీక్ష చేసిన రిపోర్టులను పోలీసులు జతపరచి ఎంతమంది అధికార్లకు విన్నవించుకున్నప్పటికీ ఆలకించే నాధుడు లేడు.

ఇంత పెద్ద అధికార యంత్రాగము పోలీసు వ్యవస్థ ఎవరి కోసం? ఎవరి కోసం పనిచేస్తున్నట్టు? అని ప్రశ్నించే వారే లేరు. ఇదే విధంగా ఓ మంత్రిగారి కుమారుడే, బంధువో చంపబడితే అధికార్లు హైరానా ఇంతంత కాదు. మరి ఈ హత్య విషయంలో పోలీసుల నిర్లక్ష్యం ఎందుకో.

- యువశక్తి

మహబూబ్ నగర్ లో డబ్బున్న వారిదే రాజ్యం

అక్రమంగా గవర్నమెంటు రోడ్డును అక్రమించుకొని నర్సింగ్ హోం నిర్మించుతున్న డాక్టరును అడ్డుకున్న గ్రామ ప్రజల ఉదంతము యిటీవల మహబూబ్ నగర్ జిల్లా, దేవరకద్ర మండల కేంద్రములో జరిగింది. దీని పూర్వపరిణామం ఇక్కడ ఉన్నాయి.

1961-62 సంవత్సరం దేవర కద్ర పంచాయితీ సమితిగా ఏర్పడకముందు 584 సర్వే నెంబర్ గల భూమి దేవనాయక రెడ్డి (దొర) గారి ఆధీనములో ఉండేది. ఈ 584 సర్వే నెంబరు నుండి గ్రామములోనికి పోవడానికి బండ్ల బాటలాంటి దారి ఉండేది. దేవరకద్ర పంచాయితీగా 1961-62 సం॥లో ఏర్పడినపుడు సమితి వారు బండ్ల బాటకు 30 ఫీట్ల వెడల్పు రోడ్డు వేయించారు. రోడ్డుకు అనుకూల కోళ్ళఫారము ఏర్పాటు చేసి 5 షెడ్లు నిర్మించారు. ఎందుకో ఏమో కాని అనతి

కాలములో కోళ్ళఫారము మూతపడిపోయింది.

డా॥ యన్. మధుసూధన్ రెడ్డి దేవరకద్ర గ్రామానికి 1987 లో సర్పంచుగా ఎన్నికయినపుడు కోళ్ళఫారము స్థలము మరియు 30 ఫీట్ల రోడ్డు స్థలము దేవనాయ రెడ్డి దగ్గర తాను కొన్నట్లు ఒక కాగితము సృష్టించి ఆరోవారులో అమలు చేయించుకున్నాడు. సుమారు 14 గుంటల భూమి కొని ఎక్కడినుండి ఎక్కడికి నరిహద్దులు అనేది కాగితములో చూపలేదు. ఆరోవారు ముగ్గురిపేర్లపైన అమలు చేయించుకున్నాడు.

1. యన్. నారం రెడ్డి, S/o. వెంకట్ రెడ్డి (మధుసూధన్ రెడ్డి తండ్రి) గ్రామము మినిగవారి పల్లి. 2. యన్. మల్లారెడ్డి, S/o. నారం రెడ్డి (మధుసూధన్ రెడ్డి తమ్ముడు) మినిగవారిపల్లి. 3. యన్. మధుసూధన్ రెడ్డి, S/o. నారం రెడ్డి

పై పేర్లతో ఆరోవారులో అమలు చేయించుకొని పట్టాదారుని నేనేనని ప్రభుత్వ స్థలము అక్రమించుకున్నాడు. సర్పంచుగ ఉన్నప్పుడు అట్టి స్థలములో ఇల్లు కట్టుకోవటానికి తనే స్వయంగా పర్మిషన్ ఇచ్చుకున్నాడు. ప్లాను లేదు. సరిహద్దులు లేవు. పర్మిషన్ జూలై 1992 ఆగష్టులో తాను అక్రమించుకున్న స్థలములో హాస్పిటల్ కట్టడానికి బునియాది తీయించడముతో గ్రామములో ప్రజలందరు ఏకమయి గవర్నమెంటు రోడ్డులో ఇల్లు కట్టడానికి మీరెవరని నిలదీశారు. ప్రస్తుతము హాస్పిటల్ నిర్మాణానికి గ్రామపంచాయితీ అనుమతి కూడ తీసుకోలేదు. మెంబర్స్ ఎవరిని కూడ అడుగలేదు. ఈ విషయమై గ్రామపంచాయితీ మీకు అనుమతివ్వదని ఈ స్థలము గవర్నమెంటుదని నిర్మాణమాపు చేయాలని ఉప సర్పంచు చెన్నయ్య, మెంబర్స్ కె. శినివాస్ గౌడ్, యల్. బి. కుర్రన్న, రాజు స్థానిక నాయకుడు లింగం గ్రామ ప్రజలు అడ్డుకొని నిర్మాణము ఆపుచేయించారు. ప్రస్తుత సర్పంచు కలువ నర్సిహ మాతము డా॥ మధుసూధన్ రెడ్డికి అమ్ముడుపోయినాడు. ఈ విషయమై మౌనంగా ఉన్నాడు. ఇది ప్రజలసమస్య కాబట్టి గవర్నమెంటు వారు వెంటనే చర్య తీసుకొని కోళ్ళఫారము స్థలము 30 ఫీట్ల రోడ్డు స్థలము గ్రామముకు వదిలివేయించే విధంగా చూడాలని జిల్లా పంచాయితీ సంబంధిత అధికారులకు విన్నవించుకుంటున్నారు.

పేదలకియ్యవలసిన సీలింగ్ భూమిని మింగిన ఎ.వి.ఓ.

గతములో మరీక్యూనే బ్యాంకు నుండి 10 మంది లబ్ధిదారుల పేర్లపై బర్లు తీసుకొని, పేదవారి నేర్లు కొట్టిన S/o. బలుసుపల్లి చిన్నరాం రెడ్డి కాద మూడు నెలల క్రితము 12 మంది భూమిలేని నిరుపేదల నేర్లు కొట్టి బంజరు (సీలింగ్) భూమిని అమ్ముకొనిన విషయమొకటి బయటపడింది.

1978-79 సంవత్సరములో సర్వే నెంబర్ 42-43 సీలింగ్ భూమిని భూమిలేని నిరుపేదలకు గవర్నమెంటు ఈ క్రింది వారికి పట్టాలు యిచ్చింది.

గొల్లపెద భీరన్న, చిన్న భీమన్న,

ఎల్లప్ప, బుచ్చన్న, జీస్సరాల నర్సిం హులు, జీస్సరాల వెంకన్న, ఎల్లప్ప, పక్కిర్ మహాబలి, గొల్ల సవరన్న, చిన్న వెంకన్న, లక్ష్మన్న, వెంకన్న

పై వన్నెందు మండికి పట్టా సర్టిఫికేట్లు మాత్రము ఇచ్చాడు. కాని భూములు మాత్రము చూపలేదు. యిప్పటికి ఎ.ఎ.ఓ. చిన్నరాంరెడ్డి పై వారందరు భూములు చూపమని దున్ను. కుంటామని ఎన్నేసార్లు అడుగగా ఇదిగో అధికారులు వస్తారు అదిగో అధికారులు వస్తారు యిస్తారు చూపిస్తారు అంటు డాటవేసాడు. ఎసిగి వేసారిన జనము మాకు భూములు రావని ఆశపడులుకున్నారు. ఇందులో నుండి పక్కిర్ మహాబలి, గొల్ల సవరన్న, చిన్న వెంకన్నలు భూమిలేని కారణంగా హైద్రాబాద్ కు పోయి బ్రతుకుచున్నారు. సర్వే నెంబరు 42.43 ను మాత్రము బలుసుపల్లి చిన్న రాంరెడ్డి మరికొందరు 1978 నుండి 1991 వరకు సాగుచేసుకొని వంటలు పండించు కున్నారు.

రెండు మూడు నెలల క్రితము జిల్లా కేంద్రమయిన మహబూబ్ నగర్ రెవిన్యూ కార్యాలయము నుండి 1978-79 లో యిచ్చిన భూమిని సేద్యము చేయుచున్నారా లేదా తెలుపమని యమ్. ఆర్. ఓ. యూసుపాద్దీన్ కు లేటర్ పంపించారు. యమ్.ఆర్.ఓ. యూసుపాద్దీన్ ఎ.ఎ.ఓ. బలుసుపల్లి చిన్న రాంరెడ్డిలు కలిసి మాకు మీరిచ్చిన భూమి అక్కర లేదని 12 మందిచేత దొంగ సంతకాలు చేయించి ప్రభుత్వానికి పంపించారని స్థానిక దేవరకద్ర నాయకుడు లింగం తెలియచేశాడు. అట్టి సీలింగ్ భూమిని దేవరకద్ర కుర్మ వాళ్ళకు 1 లక్ష 50 వేలకు చిన్న రాంరెడ్డి అమ్మారని ఇందులో 15 వేలు యమ్.ఆర్.ఓ. యూసుపాద్దీన్ కు చిన్న రాంరెడ్డి యిచ్చినట్లు గ్రామస్తుల కథనము. కాబట్టి ప్రభుత్వము వెంటనే ఈ విషయమై తగు శ్రద్ధ తీసుకొని భూమి లేని నిరుపేదని ఆదుకోవాలని 1978 లో గవర్నమెంటు యిచ్చిన భూమిని తిరిగి వారికి యిప్పించాలి.

- సుదర్శన్ రెడ్డి

కోదాడ డిపో కార్మికుల కష్టాలు

కోదాడ డిపో ప్రారంభమై 10 నెలలు కావస్తోంది. ఇంతవరకు కార్మికుల సమస్య అపరిష్కృతముగానే ఉన్నాయి. కార్మికుల మీద పనిభారము రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది తప్ప తగ్గటము లేదు. కండక్టరు విధినిర్వహణకు పోయే ముందు ఎన్.ఆర్.లు వేబలు ఎ.డి.సి.లు ఓపెన్ చేసి ఇవ్వాలి. కాని కోదాడ డిపోలో కండక్టర్లు ఓపెన్ చేసుకోవలసి వస్తుంది. అలాగే బస్సు డిపో నుండి బయటకు పంపించే ముందు రేడియేటర్ లో నీళ్ళుపోసిబోర్డు వేసి డ్రైవర్ గారికి అప్పచెప్పాలి. అలాంటిది కూడ కోదాడ డిపోలో జరుగుటలేదు.

ఆర్.టి.సి. నియమ నిబంధనలో ప్రతి నెల మూడు రూట్ సర్వేలు జరిపించాలి. ఈ తొమ్మిది నెలల కాలములో కోదాడ డి.ఎమ్. గారు ఒక్క రూట్ సర్వే కూడ జరపలేదు. పోనీ ఇంతకు ముందు తిప్పిన జగ్గయ్యపేట, నూర్యాపేట, మిర్యాలగూడ, వారి పైమింగ్స్ ఇస్తున్నాడా అంటే అది లేదు.

వాల్చిచ్చిన రన్నింగ్ పైమ్ కంటే 20 ని. 30 ని. తక్కువ ఇస్తున్నాడు. అది ఏమిటి అని కార్మికులు ప్రశ్నిస్తే వాళ్ళు తప్పుచేస్తే నేను తప్పు చేయాలా అంటున్నాడు. వాళ్ళు ఇచ్చిన పైము ఇవ్వకుంటే పర్యాలేదు కాని రూట్ సర్వే జరిపించమంటే వీలు ఉన్నప్పుడు జరిపిస్తానంటున్నాడు. దీనివలన కార్మికులు అదనముగా 3 గం. పని చేయవలసి వస్తుంది. ఎనిమిది గంటల డ్యూటీ 11 గంటలు అవుతుంది. మట్టపల్లి డ్యూటీని తీసుకొన్నట్లు అయితే జగ్గయ్యపేట డిపో వారు, హుజూర్ నగర్ నుండి మఠంపల్లి 50 ని. రన్నింగ్ పైమ్ ఇచ్చారు. కాని కోదాడ డిపోవారు హుజూర్ నగర్ నుండి మఠంపల్లి, 50 ని. రన్నింగ్ పైమ్ ఇచ్చారు. అదే విధముగా సిరిపురం, నాయకుల. గూడెం, మళ్ళ చెరువు, రేపూరు మొదలైన డ్యూటీలకు సరియైన రన్నింగ్ పైమ్ ఇవ్వక కార్మికుల శ్రమను దోచుకుంటున్నారు. ఆఫ్ సెటింగ్ కార్మికులను వాడుకొనేటప్పుడు సీనియర్లకు

ప్రాముఖ్యము ఇవ్వడము లేదు. తన ఇష్టం వచ్చిన వారిని డిపోలో వాడుకుంటున్నాడు. తనకు వ్యతిరేకముగా మాట్లాడిన వారిమీద కక్షసాధింపు చర్యలుచేస్తున్నారు. డి.ఎమ్. గారు ఈ విధముగా ప్రవర్తిస్తుంటే నేను ఏమయినా తీసిపోయినానని ఎ.ఎమ్.ఎఫ్. గారు డ్రైవర్లమీద తన అధికారాన్ని చలాయిస్తున్నాడు. డిపోలో ఏ ఒక్క బస్సుకైనా వైపర్ లేదు. వైపర్ లేకుండా వర్షంలో రోడ్డు కనబడదు సార్ అన్నా ఆయన తీసుకుపోవాల్సిందే అంటాడు. నేను తీసుకుపోను సార్ అంటే ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నాచేతికిదొరకవా, 50 రూ. లతో పోయేది 100 రూపాయలు అవుతుంది. అని అంటున్నాడు. కొంతమంది డ్రైవర్ల మీద అరే, ఓరే అనే పదాలు కూడా ఉపయోగిస్తున్నాడు. కొన్ని బస్సులకు సెల్స్ లేదు. కొన్నిబస్సుకు సైడ్ అద్దాలు లేవు. మెయిన్ ఎరిగిన బస్సులను కూడా బయటకు ఇచ్చి ప్రజల జీవితాలతో కార్మికుల ఉద్యోగాలతో చెలగాటం ఆడుతున్నాడు. ఇవి అన్ని ఎమ్.టి.డబ్ల్యు యాక్ట్ కు వ్యతిరేకమని తెలిసి కూడ కార్మికులు తమకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడలేరని తెలుసుకొని డి.ఎమ్, ఎ. ఎమ్. ఆర్. గారు ఇలా ప్రవర్తిస్తున్నారు.

ఇక ఆఫీసు సిబ్బంది కార్మికులు చెప్పిన సమస్యలు అసలే వినరు. పాడ్ క్లర్క్, టి.ఎమ్.కె. శాస్త్రిగారు ఎప్పుడో 11 గం.కు వస్తాడు. 3 గం.లకు వెళ్తారు. రూల్స్ గురించి చాలా బాగా మాట్లాడుతారు. కాని రూల్స్ పాటించరు. 31 రోజులు ఉన్న నెలలో క్యాజువల్ కార్మికులకు నాలుగు ఆఫ్లు పోను 27 రోజులు జీతం, మిగతా డిపోలో ఇస్తున్నారు అంటే వాల్చు ఇస్తే నేను ఇవ్వాలా వాళ్ళు కూడా 26 రోజులు ఇవ్వమను, అని సమాధానము చెబుతారు. ఎకౌంటెంట్ కృషిద్ గారు ఎప్పుడు వస్తారో తెలియదు. ఎప్పుడుపోతారో తెలియదు. వీరి పుణ్యమా అని 22 మంది కార్మికులకు జూలై 15న రావసిన బోనస్ ఆగస్టు వెళ్ళిపోవస్తున్నా ఇంతవరకు రాలేదు.

జూన్ నెలలో జీతము రాలేదు. ఈ విధముగా డి.ఎమ్. గారు ఎ.ఎమ్.ఎఫ్. గారు, ఆఫీసు సిబ్బంది కార్మికులను ఏ

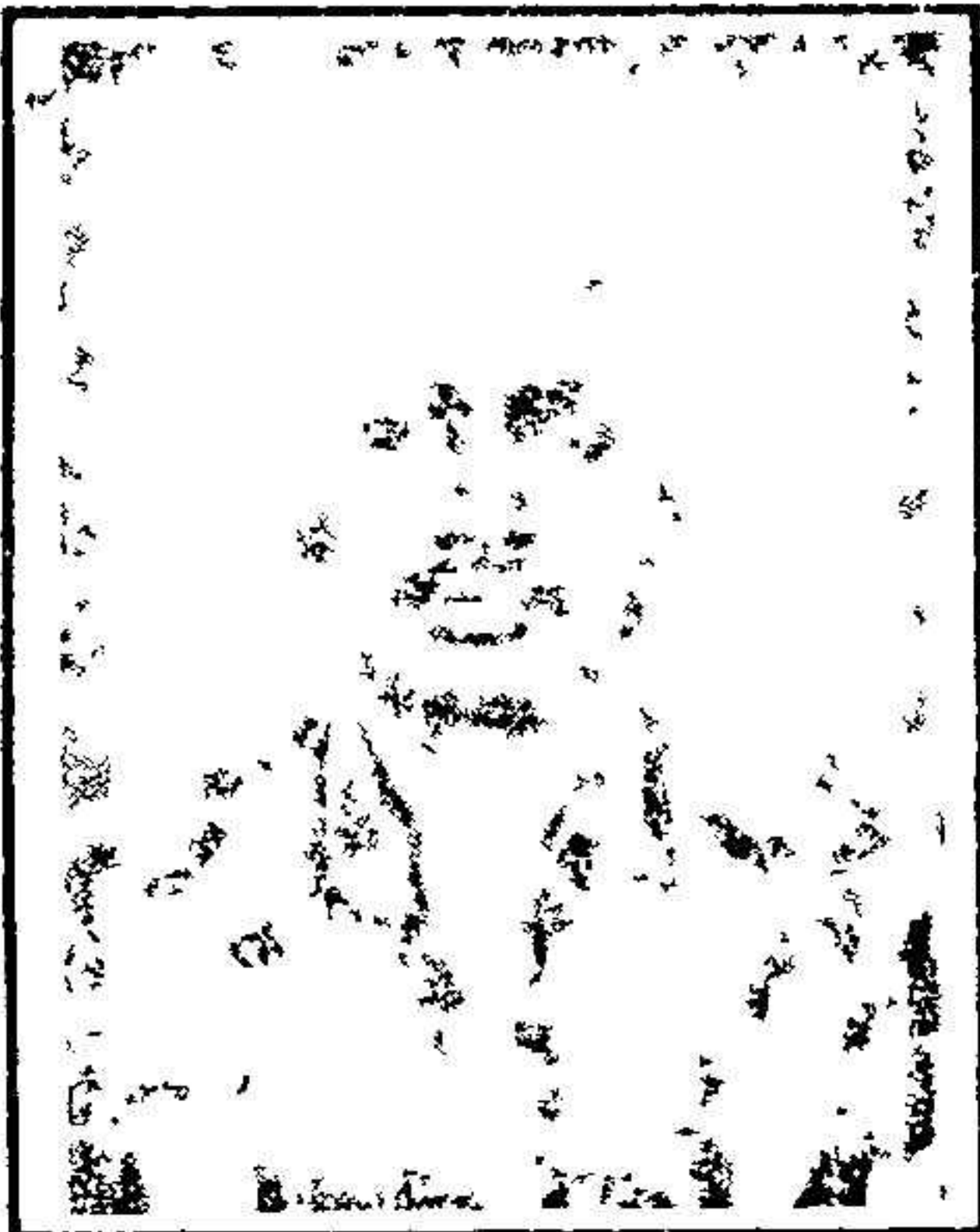
విధముగా విడిపించుకుతినాల్ అ
విధముగా విడిపించుకు తింటున్నారు.
అనహనముతో ఉన్న కార్మికులు

అందోళన మార్గంలో ప్రయాణించడానికి
ఎంత దూరంలో లేరు.

—కామిక

పోలీసుల చిత్రహింసల వల్లనే వెంకటేశు చనిపోయాడు.

మొండి సామయ్య అలియాస్ వెంకటేశును గురువారం (27.8.92) సాయంత్రం 5 గంటలకు అతని యింటి దగ్గరనుండి పోలీసులు ఒక దొంగతనం కేసుకు సంబంధించి విచారించడానికి పోలీసుస్టేషనుకు తీసుకుపోయారు. టేవ్ రికార్డరు, కేసెట్లు దొంగిలించాడని మొదట చెప్పినా, బంగారం దొంగతనం కేసును ఒప్పుకోవాలని కొట్టారు. 10 వేల రూపాయలు అయినా లేదా 10 తులాల బంగారం తెచ్చి యివ్వమని కొట్టారు. అరెస్ట్ చేసినప్పటి నుండి అన్నం తీసుకుపోయి ఇచ్చి వస్తున్న సమయంలో వదినకు చెప్పాడు. తనతో ఈ విషయం చెప్పి విద్యాదని పోలీసులు తీవ్రంగా కొడుకున్నారని, అలాగే అతనితోపాటు వున్న

మరొక వ్యక్తి పోలీసులు పెడుతున్న చిత్రహింసల గురించి చెప్పాడని అదెమ్మ వివరించింది. తిరుపతికి పోవాలని వెంకటేశు తల వెంట్రుకలు పెంచాడని, కాని పోలీసులు వాటిని కత్తిరించారని ద్రాయరు మీద మాత్రమే ఉంచేవారని అదెమ్మ చెప్పింది. జామీను తెచ్చి తనని విడిపించమని ప్రాధేయపడ్డాడని వివరించింది. అలాగే గోరాజు నాగరాజు, (కాంగ్రెసుపార్టీ పట్టణ సెక్రటరీ) కూడా అరెస్టు చేసిన మరుసటి రోజు పోలీసులతో అతన్ని విడుదల చేయాలని కోరగా వెంకటేశు దొంగతనం ఒప్పుకున్నాడని కేసుపెడతామని చెప్పడంతో వత్తిడి చేయలేదని చెప్పాడు. సోమవారం కూడా

అదెమ్మ ఇంక కొంతమంది అడవార్లు స్టేషనుకు వెళ్ళి అన్నం యిచ్చిపోయారు. 2 గం. సమయంలో పోలీసులు వెంకటేశు భార్యదగ్గరికి వచ్చి భర్త కడుపునొప్పితో బాధపడుతున్నాడని, అసుపత్రిలో చేర్చామని చెప్పారు. జీపులో ఎక్కమని అడిగారు. పోలీసు జీపు ఎక్కడానికి భార్య ఈరమ్మ తదితరులు నిరాకరించారు. అయితే ఒక కాగితం మీద సంతకం చేయమని అడగగా ఒప్పుకోలేదు. ఈరమ్మ మరికొంతమంది స్త్రీలు అసుపత్రి చేరగా అక్కడ డాక్టర్లు సెలైను ఎక్కలేదని, వెంకటేశు చనిపోయాడని చెప్పారు. (భర్తను చంపింది పోలీసులేనని, బాధతో, కోపంతో ఈరమ్మ పోలీసును తిట్టడం, కొట్టడం కూడా జరిగిందని స్థానికులు చెబుతున్నారు. దాంతో శవాన్ని ఆమె తీసుకొని తోపుడు బండిపై వేసుకొని అర్తనాదాలు చేసుకుంటూ తన భర్తను పోలీసులు చంపారని తనకు దిక్కులేకుండా చేశారని, ఈ విషయంలో న్యాయం చేయాలని ప్రజలను కన్నీళ్ళతో వేడుకొంది.

అయితే మొదట పోలీసులు ప్రైవేటు డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకెళ్ళగా ప్రభుత్వ అసుపత్రికి వెళ్ళమన్నాడు. వాస్తవానికి అసుపత్రికి వెళ్ళటప్పటికే వెంటకేశు చనిపోయివున్నాడు. తమ నేరాన్నికప్పిపుచ్చుకోవడానికి పోలీసులు అసుపత్రికి తీసుకెళ్ళడం జరిగింది. అయితే పోలీసులు మాత్రం వెంకటేశు ఫిట్స్ వచ్చి మరణించాడని ప్రకటించారు. శరీరంపై గాయాలు ఉన్నాయని, ఫిట్స్ వల్ల చనిపోయాడని చెప్పటం కష్టమని డాక్టర్లు చెప్పారని శవపంచాయితీకి హాజరైన నాగరాజు చెప్పాడు. శవాన్ని తీసుకొని ప్రజల ముందుకు తెచ్చి న్యాయం కావాలని అందోళనచేసి మహిళలు, యితరులు అరచేతులు, అరికాళ్ళు మారి పోయాయని, మొహంకూడా నల్లగా మారి దని చెప్పారు. నుదురుపై కంటి పైభాగమున గుడుపు కట్టివుందని, ఎడమచేతి

ముంజేతి దగ్గర గాయముందని చెప్పారు. గతంలో వెంకటేశు ఈ రోగంతో ఎప్పుడూ బాధ పడలేదని కుటుంబ సభ్యులు చెబుతున్నారు. (పోలీసుల చిత్రహింసల వలన తగలరానిచోట దెబ్బలు తగిలి, పాక్కు గురై చనిపోయాడని చెప్పవచ్చు. మొదట డాక్టరు పోస్టు మార్టం చేయడానికి నిరాకరించారని అయితే తరువాత చేసాడని చెబుతున్నారు. ఇవి వాస్తవాలు కాగా పోలీసులు తమ నేరాన్ని కప్పిపుచ్చుకోవడానికి అసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళడం, మూర్చ రోగం వల్ల చనిపోయారని చెప్పారు. డాక్టర్లు నిర్ధారించకుండానే యన్.పి. గారు ప్రకటన చేయడం, తన క్రింద పోలీసు అధికారులను, పోలీసులను కాపాడటం కోసమేనని భావించాలి.

పోలీసులు వెంకటేశును గురువారము నుండి సోమవారము వరకు శారీరకంగా మానసికంగా చిత్రహింసలు పెట్టడం వల్లనే చనిపోయాడని అభిప్రాయపడుతున్నాం.

పోలీసుల కాల్పులు చట్ట విరుద్ధం:

వెంకటేశు చనిపోయిన వార్త విని గానే రెచ్చిపోయిన జనం పోలీసు స్టేషనుపై దాడిచేస్తే పోలీసుల ప్రాణాలకు అపాయం ఏర్పడటంతో అత్త రక్షణకై కాల్పులు జరపాల్సి వచ్చిందని పోలీసు అధికారులు ప్రకటించారు. అత్తరక్షణ చేసుకోవడానికి పోలీసులు 3 గంటల నుండి 6 గంటల వరకు కాల్పులు జరపడము, అందోళనకారులను తరమటం, కాల్పులు స్టేషన్ ముందు కాకుండా కాలేజీ గ్రౌండ్స్ లో మున్సిఫ్ బంగ్లా దగ్గర ఎందుకు జరిపారు? వెంకటేశు భార్య ఈరమ్మ కాల్పుల్లో మరణించిన తరువాత, మరో ఇద్దర చనిపోవడం, చాలామంది గాయపడటం జరిగింది. ఇదంతా అత్తరక్షణ కోసం చేసిందే అనుకోవాలా?

తన భర్తను పోలీసులు చంపారన్న కోపంతో, ఆవేదనతో పోలీసులను తిట్టింది కొట్టింది శవాన్ని తోపుడు బండిలో వేసుకొని అసుపత్రి నుండి కళాజ్యోతి సెంటరుకు వచ్చింది. కన్నీటితో ప్రజలను తనకు న్యాయం చేయాలని ప్రజలను వేడుకుంది. భవిష్యత్తులో ఎవ్వరికి ఇట్లాంటి సంఘటన జరగద్దని, అందరూ పోలీసులను శిక్షించాల రోదిస్తూ తిరిగింది.

ఈరమ్మతో పాటు వున్న మహిళలు 6 నుండి 7 మంది వారి వెనుక కొంతమంది ప్రజలు పోలిసు స్టేషనుకు శవాన్ని తీసి కెళ్లారు. సి.ఐ. యన్.ఐ. స్టేషనులోపల వున్నారు. సి.ఐ. బయటికి వచ్చాడు. అతన్ని రాళ్లతో, చెప్పులతో కొట్టడం జరిగింది. ప్రజలు రాళ్లు విసిరారు. స్టేషను ఆవరణలో వున్న షెడ్డుకు నిప్పు పెట్టారు. తరువాతి ఫైరు ఇంజనకు నిప్పు పెట్టారు జీపుకు నిప్పు పెట్టడానికి ప్రయత్నించారు. అంతలోనే పోలిసులు స్టేషనులోకి వెళ్లి తలుపులు వేసుకొని కిటికీల గుండా ఈరమ్మపై కాల్పులు జరిపారు. అందరికంటే ముందువున్న ఈరమ్మకు శరీరంలో మూడుచోట్ల బుల్లెట్లు తగిలాయి. అక్కడే స్టేషను ముందే పడి చనిపోయింది. ఆమె చనిపోయిన వార్త ధర్మవరం పట్టణంలో వ్యాపించింది ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా స్టేషను పైకి రాసాగారు. పోలిసులు గుంపులపై కాల్పులు జరిపారు. నాగరాజు, నాగార్జున అనే ఇద్దరికి బుల్లెట్లు తగిలి చనిపోయారు. ప్రజలను చెదరగొట్టుకుంటూ పోలిసులు కాలేజీ గ్రౌండులో కాల్పులు జరిపారు. మున్సిఫ్ జంగాళా అవరణలోకి దూరిన ప్రజలపై కాల్పులు జరిపారు. సాయంత్రము దాదాపు 3:30 నుండి మొదలైన కాల్పులు 6 గంటల వరకూ జరుగుతూనే వున్నాయి. ఇంత సేపు కాల్పులు ఆశ్చర్యకర క్రమం జరిగాయనే వాదనను నమ్మటానికి వీలులేదు.

కాల్పుల్లో మరణించినవారు:

1. ఈరమ్మ (లాకష్మిలో చనిపోయిన వెంకటేశు భార్య) (ఈమె శరీరంలో మూడు బుల్లెట్లు వున్నాయి).

2. నాగార్జున (అనంతపురం ఆసుపత్రిలో మరణించాడు)

3. నాగరాజు (ఆసుపత్రికి తరలిస్తుండగా చనిపోయాడు).

గాయపడి చికిత్స పొందుతున్నవారు:

4. సత్యనారాయణ (ఇంటర్మీడియట్ విద్యార్థి) (బుల్లెట్ కుడివైపు కాలర్ బోను క్రింద దూసుకొని వీపు వెనుక నుండి బయటికి వెళ్లింది).

5. వెంకటేశ్వర్లు (కంటిలోకి బుల్లెట్ రవ్వలు తగిలి లోపల వున్నాయని, చికిత్స కోసం బెంగళూరు తీసుకు వెళ్లారు.)

6. వడ్డె వెంకటమ్మ (కాలి మడమ మీద బుల్లెట్ రవ్వలు తగిలి గాయమైంది)

7. చిన్న వెంకటలక్ష్మికి (తలమీద లారీలతో కొట్టగా ఒంట్లో గాయమైంది.)

8. పెద్ద వెంకటలక్ష్మి (గర్భిణి స్త్రీ) (తలమీద బాయి నెటతో కొట్టగా వాచింది-మరుసటి రోజు ప్రసవించింది).

ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో చికిత్సకు రాకుండా, కాల్పుల్లో చిన్నగాయాలు తగిలినవారు 10 మందికిపైగా వుంటారని స్థానికులు చెప్పారు. అత్యంత క్రమం దాదాపు 3 గంటలు పైగా పోలిసు స్టేషనుకు దూరంగా కాల్పులు జరపటం వాస్తవము కాదు. ప్రజలు పోలిసు స్టేషన్ పై దాడి చేయడం, ప్రజలు మమ్మల్ని ప్రశ్నిస్తారా అని అనుకోవడం, అనుకోకుండా పెద్ద ఎత్తున ప్రజలు కదలడంతో ఎచ్చలపడిగా కాల్పులు జరిపారు. లారీ సార్థి పెద్దగా ఆరగలేదు. దాపువాయువు వీచిన పోలిసు స్టేషన్లో అసలే వుండదు. తుపాకులను ఉపయోగించడం ద్వారానే శాంతి భద్రతలు బాగుపడతాయని మన పోలిసు వ్యవస్థకు అలవాటయ్యింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసుల సంఘం
అనంతపురం జిల్లా.

ఎవరి సాక్ష్యాన్ని ప్రధానంగా నమ్మాలి?

వెంకటేశు ఫిట్స్ వల్ల చనిపోయాడని జిల్లా ఎన్.పి.గారు చేసిన ప్రకటన 'ఫిట్స్ వల్ల మరణించాడని చెప్పడం కష్టం, మృతుని శరీరంపై ఎటువంటి గాయాలు లేవని' వెంకటేశు మరణాన్ని ఒక 'మిస్టరీ'గా మార్చిన డాక్టరును నమ్మాలా? వారి సాక్ష్యాన్నే ప్రామాణికంగా తీసుకోవాలా? లేక తన భర్తను పోలిసులే కొట్టి చంపారని, తనకు న్యాయం చేయాలని ఆవేదనతో ప్రజలను ప్రాదేయపడి, న్యాయం కోసం ప్రాణాలర్పించిన ఈరమ్మను, కొన్ని సంవత్సరాలుగా పోలిసుల ప్రవర్తనతో విసిగి పోయిన ప్రజలు చెప్పిన నిజాలను అబద్ధాలని అనుకోవాలా?

అరెస్టయిన (27 ఆగష్టు) రోజు నుండి వెంకటేశుకు అన్నం తీసికెళ్ళి యిస్తున్న అతని వనిన అదమ్మ, యితర స్త్రీలు చెప్పిన విషయాలు సాక్ష్యం కాదా! తనను విపరీతంగా కొడుతున్నారని కన్నీళ్ళతో తన వదినకు చెప్పడం, అతనితో పాటు వున్న ఖైదీ 'త్వరగా వెంకటేశును విడిపించుకోని వెళ్ళండి లేకపోతే చంపేస్తారని' చెప్పిన విషయాలు సాక్ష్యం కాకుండా పోతాయా? పంచనామా, పోస్టుమార్టమ్ నివేదికల్లో తేడా వుందని, పంచనామాకు హాజరైన పెద్ద మనుషుల మాటలకు విలువ యివ్వాలా వద్దా?

ఎన్.పి. ప్రకటన, డాక్టరు రిపోర్టు రెండూ సంఘటనలు జరిగాక అంటే వెంకటేశు చనిపోయిన తర్వాత జరిగినవే. అతని బాధను వ్యక్తం చేయగా విన్నవారు చెప్పిన విషయాలే కేసులో ప్రధాన సాక్ష్యాలు, ప్రత్యక్ష సాక్షులు. ఎంత నిపుణుడైన డాక్టరైనా సంఘటన జరిగిన తర్వాత మరణానికి కారణాలు చెప్పగలరు. కాని వారు చట్టం రీత్యా ప్రధాన సాక్షులు కాదు. వెంకటేశు ఎలా చని పోయింది ఎందుకు చనిపోయింది పోలిసులే చెప్పగలరు. అయితే కొట్టి చంపిన వారు మేము చంపామని ఒప్పుకుంటారా? దేశంలో, మన రాష్ట్రంలో ప్రత్యేకించి జరిగిన లాకష్మి హత్యల్లో పోలిసులు ఖైదీని చంపామని చెప్పిన సంఘటన ఒక్కటి లేదు. చంపారని తెలిసినా, సాక్షులుండినా, శిక్షకు గురైన పోలిసులను వేళ్ళ మీద లెక్క

బాధ్యులైన పోలిసులను శిక్షించకుండా లాకష్మి హత్యలు అగిపోయేనా?

చట్టాన్ని అమలు చేయాల్సిన జిల్లా పోలిసు అధికారులు, యంత్రాంగం ధర్మవరం పోలిసు స్టేషనులో మృతి చెందిన వెంకటేశు కేసు విషయంలో వ్యవహరిస్తున్న తీరు, చేస్తున్న ప్రకటనలు ప్రభుత్వ సమ్మతాన్ని కలుగజేయడం లేదు. ప్రజలకు పోలిసు వ్యవస్థ పట్ల, విశ్వాసాన్ని, చట్టం పట్ల గౌరవాన్ని దెబ్బ

తీసే విధంగా వున్నాయి. వెంకటేశు మృతికి బాధ్యులైన పోలిసులను చట్టవ్యతిరేకంగా కాల్పులు జరిపి మరో ముగ్గురిని చంపిన పోలిసులపై చర్య తీసుకోకుండా, పోలిసు డిపార్టుమెంటును ప్రక్షాళనం చేస్తామని చెప్పడంలో పై అధికారుల ఉద్దేశ్యం ఏమిటి!

లాకష్మిలో వెంకటేశు మృతికి బాధ్యులెవరు?

పెట్టవచ్చు. అందుకే ఈ మధ్య లాకవ్ హత్యలపై అత్యున్నత న్యాయస్థానమైన సుప్రీంకోర్టు యిచ్చిన తీర్పులను గమనించాలి. వీటిని పోలీసులు గౌరవిస్తారని, అమలు చేస్తారని అనుకుంటే పొరపాటే. **పోలీసుల ప్రధాన సాక్షులైనప్పుడు పై అధికారులు, ప్రభుత్వం ఏం చేయాలి?**

రామ్ సాగర్ యాదవ్ (ఎ.ఐ.ఆర్. 1985, ఎన్.సి. 416) కేసులో సుప్రీంకోర్టు లాకవ్ హత్యల్లో పోలీసుల పాత్రపై వాఖ్యానిస్తూ, ఒక ఖైదీ లాకవ్లో మరణించాడని చెప్పడానికి ప్రధాన సాక్షులు పోలీసులే. ఒక్కొక్కసారి మృతునితో పాటు వున్న తోటి ఖైదీలు, తోటి ఖైదీలు పోలీసుల భయం వల్ల సాక్షుల చెప్పారు. పోలీసులు తమ నేరాన్ని కప్పిపుచ్చుకోవడానికి, సాక్షులను తారుమారు చేయడానికి లేదా తమ వారిని కాపాడటానికి సాక్షులను మరుగుపరుస్తారు. సాక్షులను తారుమారు చేస్తారు. సహజంగా ఈ విషయం అందరికీ తెలిసిందే. అయితే సుప్రీంకోర్టు ప్రత్యేకంగా చెప్పిన విషయం ఏమంటే పోలీసు లాకవ్లో ఒక వ్యక్తి మరణిస్తే ఆ నేరానికి పోలీసులే బాధ్యులని భావించాలి. ఆ లాకవ్ హత్యకు మేము బాధ్యులము కాదని పోలీసులు కోర్టులో రుజువు చేసుకోవాలి అని పై తీర్పులో కోర్టు సూచించింది. ఈ తీర్పును పరిగణనలోకి తీసుకొని ప్రభుత్వం సాక్ష్యాధారాల చట్టాన్ని సవరణ చేయాలని కోరింది. అయితే ఏలినవారు పోలీసులు లేకుండా బ్రతకలేరు, తిరుగలేరు కాబట్టి ఆ పని యింత వరకూ చేయలేదు. చట్టాన్ని మారుస్తారని కూడా నమ్మకం లేదు.

ఇక మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణలు, వాటి తతంగం గురించి కూడా సుప్రీంకోర్టు తీర్పు నిచ్చింది. మోహన్ లాల్ శర్మ, స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తర ప్రదేశ్ (1989) కేసులో 17 సం||ల సంజయ్ ని పోలీసులు అక్రమంగా అరెస్టు చేసారని, వెంటనే అతన్ని కోర్టులో హాజరు పరచాలని అతని తండ్రి జిల్లా కలెక్టరుకు, ఎన్.పి.కి విన్నవించుకున్నాడు. అయితే అధికారులు స్పందించలేదు. కొన్ని రోజుల తర్వాత తన కుమారుడు పోలీసు లాకవ్లో శవంగా మారాడు. లాకవ్ హత్యపై మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణ జరిగింది. సంజయ్ మృతికి పోలీసులు బాధ్యులు కాదని నివేదిక రాశారు. ఈ కేసు సుప్రీంకోర్టు

ముందు విచారణకు రాగా మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణ సరైన పద్ధతిలో జరుగలేదని, నమ్మటానికి వీలులేదని నివేదికను త్రాసి పుచ్చింది. సంఘటనపై సి.బి.ఐ. దర్యాప్తు చేయాలని, ఆ నివేదికను 3 నెలల్లో కోర్టుకు సమర్పించాలని కోరింది. లాకవ్ హత్యలపై, పోలీసుల కాల్యాలపైన ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసే మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణలు బూటకమని, విచారణ జరిపే అధికారులు పోలీసులతో లాలూచీ పడటం, ఇతర ఒత్తిడిలకు లొంగిపోతారనే విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని కోర్టు తీర్పునిచ్చింది. (మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణ జరిపించాలని మనం ఆందోళన చేయాలి. కాని సెక్షన్ 176 సి.ఆర్.పి.సి. ప్రకారం లాకవ్లో హత్య జరిగినప్పుడు ప్రభుత్వం తప్పని సరిగా మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణ జరిపించాలి.)

పై తీర్పులను దృష్టిలో వుంచుకొని, మనం ఎన్.పి.గారి ప్రకటన, డాక్టరు గారి పోస్టుమార్టమ్ రిపోర్టు, మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణ నివేదికలను ప్రధానమైన, ప్రామాణికమైన సాక్ష్యంగా అభిప్రాయంగా వరిగణించకూడదు. అంతకంటే ముఖ్యంగా ప్రధాన, ప్రత్యక్ష సాక్షులను రక్షించుకోవడం, వారికి ధైర్యం చెప్పి సాక్ష్యం చెప్పేందుకు తయారు చేయడం ముఖ్యం. వెంకటేశు ప్రాణాన్ని తీసిన పోలీసులు సాక్షులను నాశనం చేయకుండా వుండరు. వెంకటేశు మరణాన్ని ఒక మిస్టరీగా చిత్రిస్తారు. ఆ మిస్టరీని పోలీసు అధికారులు, పోస్టుమార్టమ్ రిపోర్టులు, మెజిస్ట్రేరియల్ విచారణలు వకడ్చుందీగా ప్రచారం చేస్తాయి. నేరస్థులు తప్పించుకోవడానికి దోహదం చేస్తాయి.

వెంకటేశు మరణం మిస్టరీ కాదు! పోలీసులు చేసిన హత్యనే:

సాధారణంగా లాకవ్లో చనిపోయినవారు, ఉరివేసుకున్నాడని, మందు తాగాడని, తల పగులకొట్టుకున్నాడని, పారిపోవడానికి ప్రయత్నించి ప్రమాదానికి గురై చనిపోయాడని, ఫిట్స్ ద్వారా లేకపోతే రోగం వచ్చి మృతి చెందాడని పోలీసులు చెప్తారు. సాక్షులు ముందుకు రానప్పుడు పోలీసుల కథ నిజమనే నమ్ముతారు. వెంకటేశు దేహంపై గాయాలు లేవని చెప్పారు. ఫిట్స్ వల్ల మరణించారని ప్రకటించారు. అయితే అలాంటి రోగం లేదని, అతని కుటుంబంలో ఎవరికీ అలాంటి జబ్బు లేదని అతని కుటుంబ

సభ్యులు చెప్పారు. పోలీసులు లాకవ్లో ఖైదీని కొట్టడం, లారీలతో బాదటం, పొడవటం, బూట్లతో తన్నటం, ఎక్కి తొక్కడం, గోడకేసి తలను కొట్టడం, చేస్తారు. శరీరకమైన మానసిక చిత్రవధలకు గురిచేస్తారు. వీటివల్ల పాక్ వచ్చి చనిపోవచ్చును. అంతేకాక శరీరంలో తగలకూడని చోట (ట్రీగ్గర్ ఏరియాన) దెబ్బ తగిలితే, గాయం బయటికి కనబడకపోయినా శరీరంలోపల రక్తనాళాలు చిల్లి రక్తస్రావం జరిగి (ఇంటర్నల్ హేమరేజి) పాక్ వల్ల చనిపోవచ్చును. బ్రెయిన్ హేమరేజి వల్ల కూడా చనిపోవచ్చును. వెంకటేశు కంటిపై దెబ్బ వుందని, ఎడమచేతిలో ముంజేతి కింద గాయమైందని, మొహం, చేతులపై భాగం, అరికాళ్ళు నల్లగా మారిపోయాయని, శవాన్ని చూసిన వారు, శవాన్ని త్రోపుడు బండిపై తిప్పినవారు చెప్పారు. వెంకటేశును 27 తేదీ నుండి చనిపోయేంత వరకు పోలీసులు ముట్టుకోలేదని, కొట్టలేదని ఎవరూ నమ్మరు. కావున పోలీసులు కొట్టిన దెబ్బలకే వెంకటేశు మృతి చెందాడని భావించాల్సి వస్తుంది. పోలీసు లాకవ్లో వ్యక్తి మృతి చెందితే అది హత్యగా భావించి వారిపై కేసు నమోదు చేయకుండా పోలీసు అధికారులు జాప్యం చేస్తున్నారు. మరో ప్రక్క సంఘటనకు బాధ్యులైన వారిపై చర్య తీసుకుంటామని ప్రకటన లిస్తున్నారు. అనంతపురంలో షికాలి నాగరాజు జూడిషియల్ కస్టడీలో మరణించాడు. హనుమంతు కూడా పోలీసు లాకపులో మరణించాడు. వాటికి బాధ్యులైన పోలీసులపై యింత వరకు చర్య తీసుకోలేదు.

పోలీసు అధికారులు ఇటువంటి సంఘటనలపై ఉదాసీనంగా వ్యవహరించినా, జాప్యం చేసినా మరిన్ని లాకవ్ హత్యలను అనంతపురం ప్రజలు ఎనవల్సి వస్తుంది. అటువంటప్పుడు ప్రజానీకం ఎలా స్పందిస్తారో ధర్మవరం ప్రజలు నిరూపించారు. స్పందించిన ప్రజలకు పోలీసులు ఎలా జవాబు చెప్తారో గూడా తెలిసింది. అటువంటప్పుడు 'శాంతి భద్రతలకు' భంగం కల్గిస్తున్నది పోలీసు యంత్రాంగం కాదా! ఎవరు నేరస్థులు.

యస్. శేషయ్య,
అంధ్రప్రదేశ్ పోరపాక్కుల సంఘం

పబ్లిక్ మోటారు ట్రాన్స్ పోర్టు ఉద్యోగుల కనీస వేతనాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

1948, కనీస వేతనాల చట్టం - పబ్లిక్ మోటారు ట్రాన్స్ పోర్టు ఉపాధిలోని ఉద్యోగుల కనీస వేతనాల రేట్ల సవరణ - ముసాయిదా ప్రకటన - ఉత్తరువులు - జారీ చేయడ మయినది.

(జి.ఓ. ఆర్.డి. నెం. 1313, మహిళాభ్యుదయం, శిశు సంక్షేమం, (కార్మిక - 11), మే 18, 1990)

అనుబంధం

1948, కనీస వేతనాల చట్టం (1946లో 11వ కేంద్ర చట్టం) 5వ విభాగపు (1) ఉప విభాగం (టి) ఖండంలో కోరిన విధంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర కనీస వేతనాల సలహా మండలిని సంప్రదించిన మీదట పబ్లిక్ మోటారు ట్రాన్స్ పోర్టు లో పనిచేసే అనుసూచిత ఉద్యోగుల కనీస వేతనాల రేట్లను సవరించాలని ప్రతిపాదించిన ఈ క్రింది ముసాయిదా ప్రకటనను ప్రభుత్వం పరిశీలనకు చేపడుతుందని ఇది వర్తించే వ్యక్తులందరి ఎరుక నిమిత్తం ఇందు మూలంగా ప్రచురించడమయినది.

ఈ ముసాయిదా ప్రకటనను గెజెటులో ప్రచురించిన తేదీ నుండి రెండు నెలల తర్వాత పరిశీలించడం జరుగుతుందని, దీనికి సంబంధించి ఆ తేదీలోగా అందే ఏవేని అక్షేపణలు లేదా సూచనలను పరిశీలించడం జరుగుతుందని ఇందు మూలంగా తెలియచేయటమైనది. అక్షేపణలు/ సూచనలను ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్మిక శాఖ కమీషనరు, ఎన్.ఎన్.ఎఫ్. భవనం, ఫతేమైదాన్ రోడ్డు, హైదరాబాద్ - 500 004 అనే చిరునామాకు పంపాలి.

ముసాయిదా ప్రకటన

1948, కనీస వేతనాల చట్టం, (1948లో 11వ కేంద్ర చట్టం) 3 వ విభాగపు (1) వ ఉప విభాగం 5వ విభాగపు (1) వ విభాగము ద్వారా లభించిన అధికారాలను పురస్కరించు కొని, ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు పబ్లిక్ మోటారు ట్రాన్స్ పోర్టులో నియమితులైన ఉద్యోగుల కనీస వేతనాలను ఇందుమూలంగా సవరిస్తున్నారు. అనుసూచిత నిర్దిష్టపరచిన విధంగా మూల వేతనం, జీవన వ్యయ భత్యం ఇందులో చేరి ఉంటాయి.

అనుసూచి

వరుస సంఖ్య	ఉద్యోగి హోదా	మూల వేతనం	జీవనవ్యయ భత్యం
(1)	(2)	(3)	(4)
		నెలకు రూ.	క్రింద నిర్దిష్ట పరచిన విధంగా
1.	అకౌంటెంట్	1050/-	
2.	హెవీ వెహికల్ డ్రైవర్	900/-	
3.	చెకింగ్ ఇన్ స్పెక్టర్	850/-	
4.	టైపిస్టు	750/-	
5.	కంట్రోలరు	750/-	
6.	గుమాస్తా	750/-	

7.	టైం కీపర్	700/-
8.	తేలికయిన వాహనం డ్రైవర్	650/-
9.	కండక్టరు	650/-
10.	క్లీనరు	500/-
11.	మజ్దూర్	500/-

జీవన వ్యయభృతి :

(ఎ) 1989, జూలై 1 వ తేదీ నాటికి 169 పయింట్లకు (మూల సంవత్సరం 1982-100) పారిశ్రామిక కార్మికులకు వినియోగదారుల ధరల సూచికలో కనీస వేతనాల రేట్లను అనుసంధించడమయినది. వినియోగదార్ల ధరల అనుసూచి ప్రస్తుత స్థాయికంటే పెరిగినపుడు ఈ క్రింది నిర్దిష్టపరచిన విధంగా జీవన వ్యయ భృతి చెల్లించాలి.

మూలవేతనం పెరిగిన పాయింటుకు చెల్లించ వలసిన జీవన వ్యయభత్యం (రూపాయలలో)

(1)	(2)
500	3-00
650	3-75
700	4-00
750	4-25
850	4-75
900	5-00
1050	5-75

(టి) జీవన వ్యయ భృతినికార్మిక శాఖ కమీషనరు ప్రతి ఆరునెలలకు అంటే ఏప్రిల్ 1వ తేదీ అక్టోబరు 1 వ తేదీన ప్రకటించాలి. ఈ కార్యం కొరకు వరుసగా జూన్, డిసెంబరులో అంతమయ్యే ప్రతి అర్థ సంవత్సరానికి, రాష్ట్ర పారిశ్రామిక కార్మికు వినియోగదార ధరల సూచిక నంబర్ల సగటు పెరుగుదలను పరిగణలోకి తీసుకోవాలి.

గమనిక :- 1. వారి పని స్వభావాన్ని బట్టి వేతనాలు (బత్తా) మినహాయింపు ఉంటాయి. అవి కనీస వేతనం కంటే వారి నివాసం నుండి ఇతర స్థలాలకు తీసుకువచ్చేందుకు అదనంగా చెల్లించడం జరుగుతుంది.

2. పనివారలకు రోజు వేతనం చెల్లించవలసి నప్పుడు నెల వేతనాన్ని 26తో భాగించి రోజు వేతనాన్ని లెక్కించాలి.

3. ఏదేని ఉద్యోగ హోదాను అనుసూచిత నిర్దిష్టపరచినప్పుడు, అట్టి ఉద్యోగులకు సంబంధించిన కనీసవేతనం, అదే విధమయిన పని చేస్తున్న ఉద్యోగ వర్గానికి చెల్లించే విధంగా ఉండాలి.

4. ఏదైనా ఉద్యోగ వర్గానికి చెందిన ఉద్యోగి పైన నిర్దిష్ట పరచిన దానికంటే వాస్తవంగా అధికవేతనం రేట్లు పొందుతున్నట్లయితే, అట్టి అధికవేతనం రేట్ల చెల్లింపును కొనసాగించాలి.

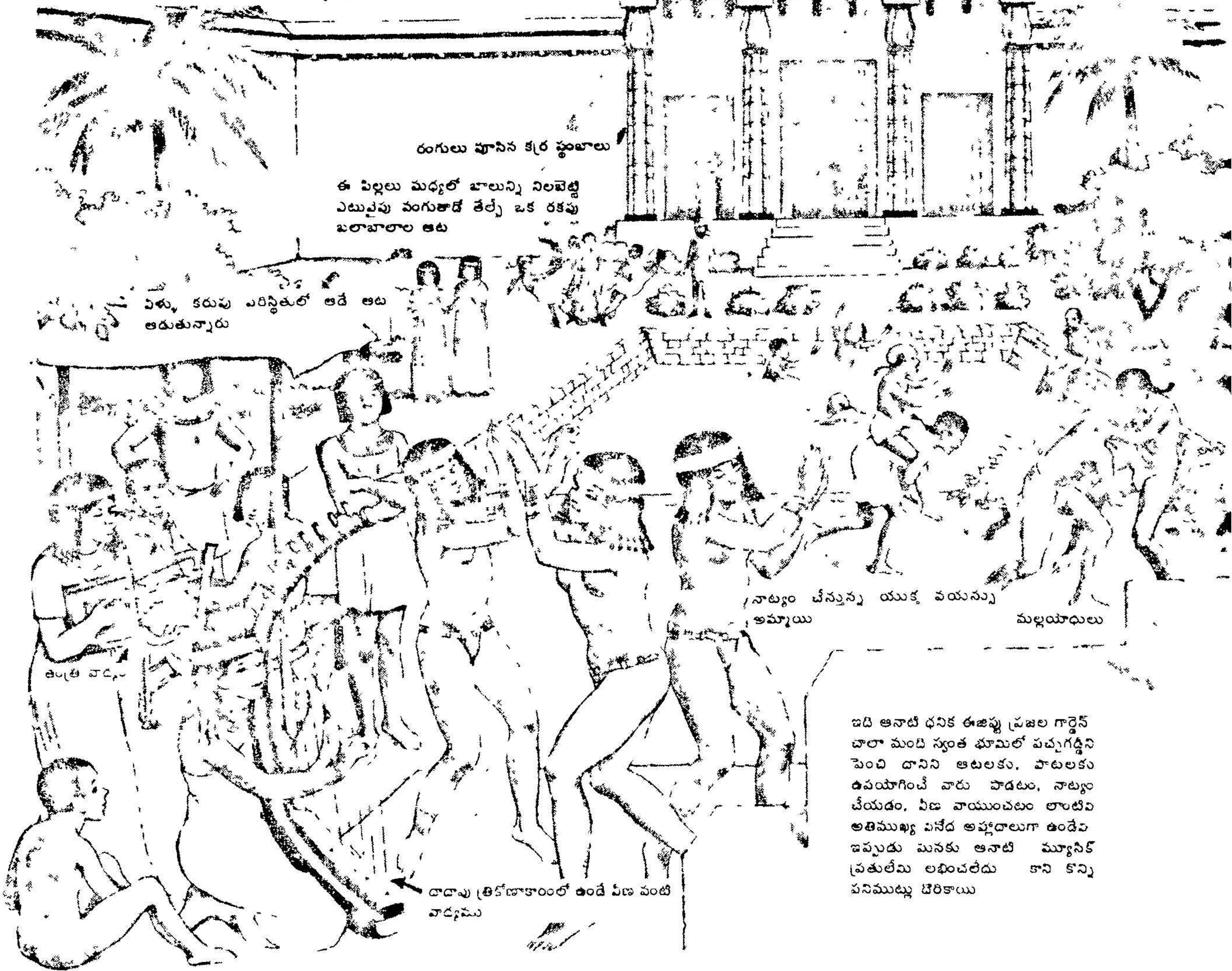
జె.ఎస్. శర్మ,

పదవి రీత్యా ప్రభుత్వ కార్యదర్శి.

క్రీ.పూ. 3100-1500 ఈజిప్షియన్లు

విరామసమయం, ఆటలు

ప్రపంచ చరిత్ర

రుగులు పూసిన కర్ర ప్లంబాలు

ఈ పిల్లలు మధ్యలో బాలున్ని నిలబెట్టి ఎటువైపు వెనుకాడే తెల్పు ఒక రకపు బలాబాల ఆట

పిల్ల కదుపు ఎరిస్థితులో ఆడే ఆట అడుతున్నారు

నాట్యం చేస్తున్న యుక్త వయస్సు అమ్మాయి

మల్లయాదులు

దాదాపు త్రికోణాకారంలో ఉండే ఏక వంటి వాద్యము

ఇది ఆనాటి ధనిక ఈజిప్టు ప్రజల గార్డెన్ చాలా మంది స్వంత భూమిలో పచ్చగడ్డిని పెంచి దానిని ఆటలకు, పాటలకు ఉపయోగించే వారు పాడటం, నాట్యం చేయడం, ఏక వాయువలం లాంటివి అతిముఖ్య విశేష అవ్వడాలుగా ఉండేవి ఇప్పుడు మనకు ఆనాటి మ్యూసిక్ ప్రతులేమి లభించలేదు కాని కొన్ని పనిముట్లు దొరికాయి

పిల్లల ఆటలు.

ఒక సమాధిలో దొరికిన పిల్లల బొమ్మలు, ముట్ట

దంతంకో చేసిన కుక్క బొమ్మ

సమాధుల మీది బొమ్మల బట్టి ఏవ ఆనాటి పిల్లల ఆటలు అని తెలుస్తుంది కాని ఆటల నియమాలు రాసి లేవు ఇలాంటి

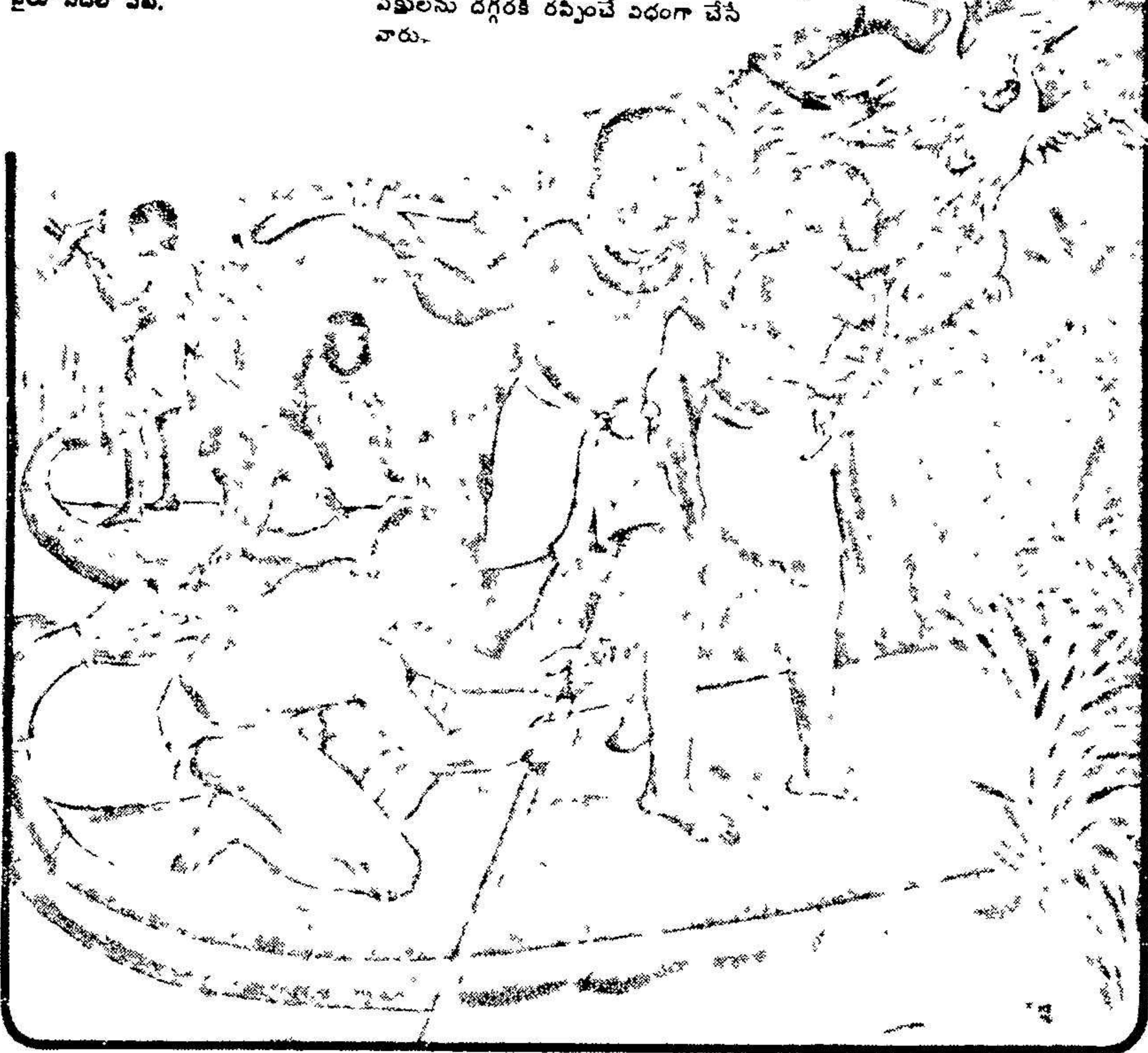
బొమ్మల్లో ఎక్కువగా ఒంకాటలకు సంబంధించినవి ఉంటాయి బుతిని తోలుకో చేసి దానినిదాదాసునింపేవారు

ఒక వేళ ఒక చిన్న బాలుడు, బాలిక మరణిస్తే, ఆ పాపకో పాటు, అరుకొనే బొమ్మలను కూడా సమాధి చేసే వారు కదిలే ఏర్పాట్లు గల బొమ్మలు ప్రధానంగా

ఉండేవి ఈ దంతపు కుక్క బొమ్మను క్రింది బాగాన నెక్కితే నేరు తెరుచుకొనే విధంగా తయారు చేశారు

నైవా నదిలో చేప.

మట్టిక చేనుకొన్న పక్షులతో 'అడవి' పక్షులను దగ్గరకి రప్పించే విధంగా చేసే వారు.

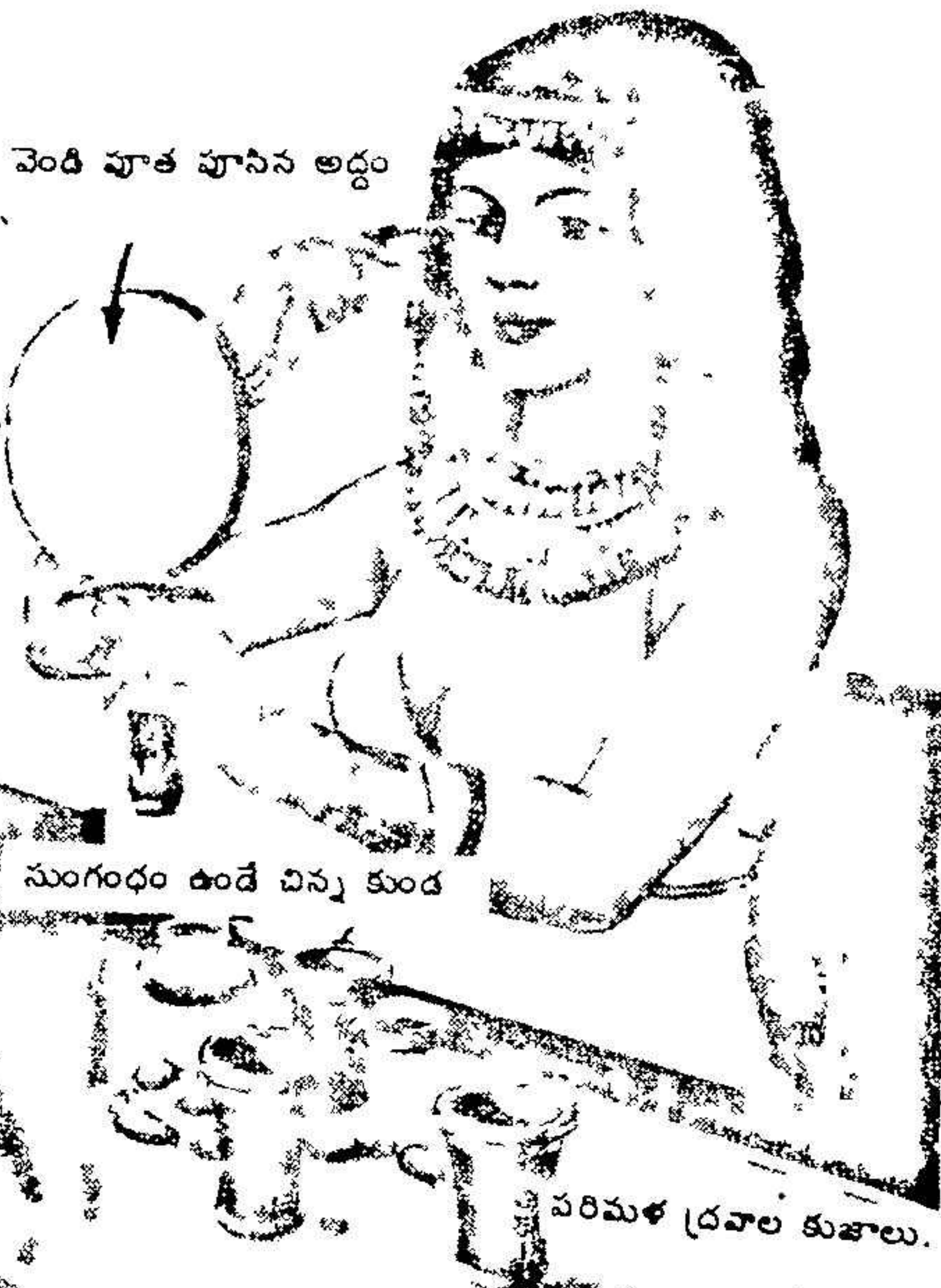
ఈజిప్టు ప్రముఖులు కాగితము తయారు చేయు కట్టలను ఒక గాటన కట్టి వాటితో పదనలు చేసి వాటిపై వేటకు వేశేవారు. నీటిలోని చేపలను వేటాడడానికి ఒకరకపున ఒల్లాలను వినోదించారు.

www.bhaskar.com

ఈజిప్టు అలంకరణ వస్తువులు.

స్త్రీలు, పురుషులు అలంకరణ ద్రవ్యాలను ఉపయోగించే వారు శరీరంపై నూనెలు, వరిమళాలను మోసుకొనే వారు పెదవులకు ఎరటి రంగు, కనుబొమ్మలు నల్లటి రంగుతో దిద్దుకునే వారు 'ఫలో' అనే సుగంధ ద్రవ్యం నూనెలు, లోహాల మిశ్రమంతో చేసుకొనడి వారు.

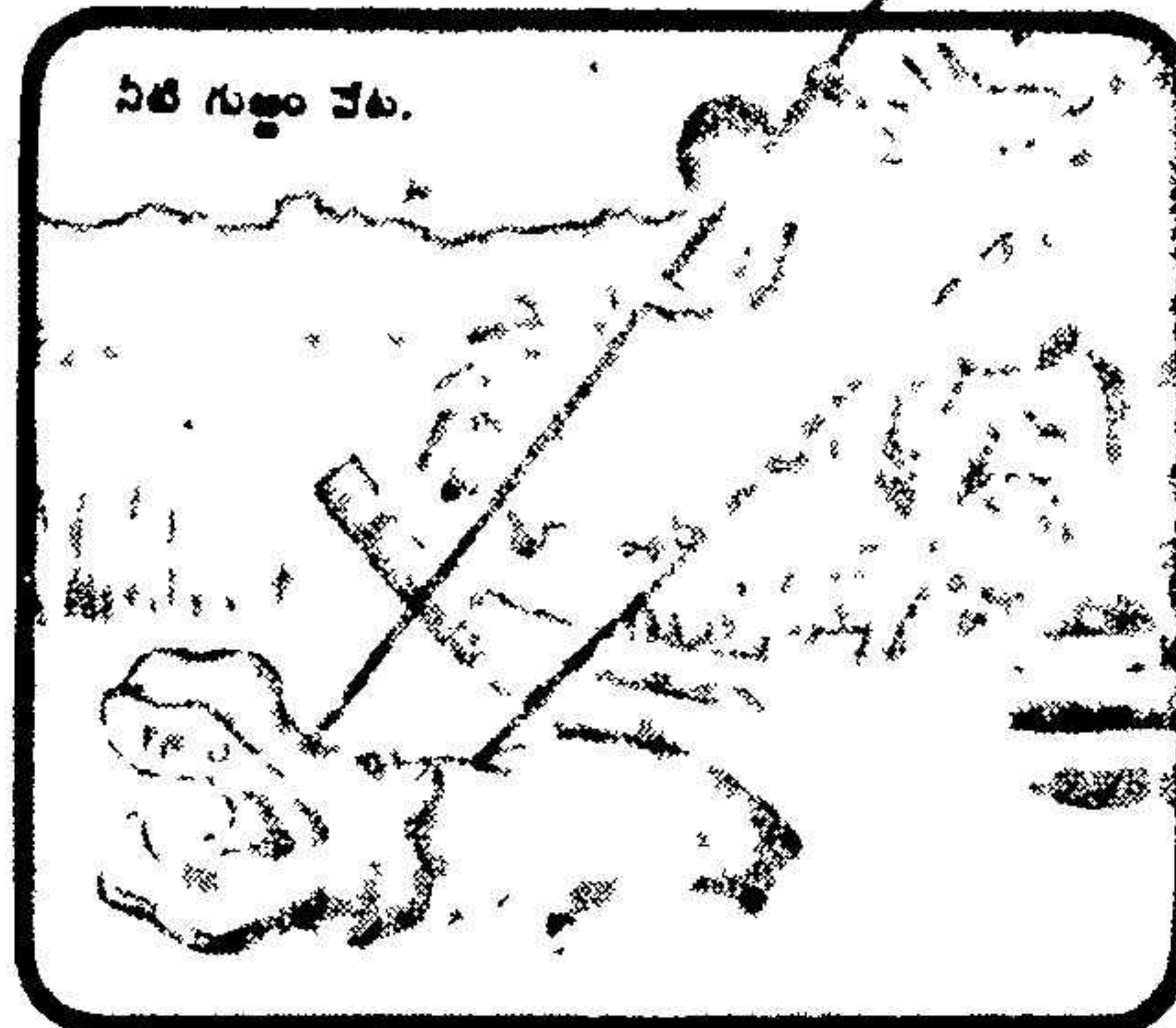
వెండి పూత పూసిన అద్దం

సుంగంధం ఉండే చిన్న కుండ

పరిమళ ద్రవాల కుజాలు.

నీటి గుఱ్ఱం చేప.

ఈజిప్టులోని భయంకరమైన జంతువులలో నీటి గుఱ్ఱం ఒకటి. దీనిని బంధించాలంటే చాలా మంది నైపుణ్యంగల వేటగాళ్ళు, బల్లలు, గొడ్డల్లు, కాళ్ళు, వలలు అవసరమయ్యేవి.

నీటి కావాలి.

ఈ పోటీలో ఎదుటి వానిని ఆ నీటి పడవ నుండి నీటిలో తోసేయడం చేసే వారు.

ముఖ్య తేదీలు.

5000	మొదట కవచ్యానిటీలుగా ఈజిప్టులో ఎర్పడ్డాయి.
4000/3500	రైతులు ధనవంతులై, పెరిగిన (కమ్యూనిటీలు) గణాలు ఐక్యమయ్యారు. ఎగువ ఈజిప్టు, దిగువ ఈజిప్టులు మొదటి రాజవంశ రాజైన 'మీన్' కాలంలో ఐక్యమయ్యాయి.
3118	పురాతన రాజవంశం మూడవ రాజవంశం ప్రారంభం 'సెన్' పిరమిడ్ నిర్మాణం.
2686	నాల్గవ రాజవంశం ప్రారంభం గీజా పిరమిడ్ నిర్మాణం.
2613	షూరాతన రాజవంశం నవవంశం.
2180	అరాచకతల ప్రభలి మొదటి అంతర్యుద్ధం ఎర్పడిన కాలం.
2040	తిరిగి ఐక్యమైన ఈజిప్టు, మధ్య రాజవంశం పదకొండు, పదంచాదు రాజవంశాలలో సుఖ సంతోషాలతో ఆర్థిక అభివృద్ధితో కులతూగిన సమయం.
1720	'హిక్సో'ల ఆక్రమణ.
1567	'హిక్సో'లు పారదేశీయబడి, ఐక్యం చేయబడ్డ ఈజిప్టు.

క్రి పూ రమారమ సం॥రాలు.

సహజ వింతలు

శాస్త్రజ్ఞుల అధిష్టాన ప్రకారం భూమి పొర (భూమిపైన కప్పబడి ఉన్న రాతి పొరలు) విరిచిన రకాల ముక్కల (ఫ్లెట్స్) చే నిర్మింపబడి ఉంది. అగ్నిపర్వతాలు, భూకంపాల మూలంగా ఈ ఫ్లెట్స్ అమెరికాలో కదలికలు వచ్చి భూమి ఉపరితలంపై ప్రభావాన్ని చూపి ఉపరితల రూపు రేఖలు మారుతాయి. ఈ విధమైన కదలికల వల్లనే అనేక సహజ సిద్ధ వింతలు ఏర్పడతాయి గాలులు, నదీ ప్రవాహాల మూలంగా రాశు కరిగి వంతైన ఆకారాలుగా మారుతాయి

2 భూ గళంపై భూకంపముత ?

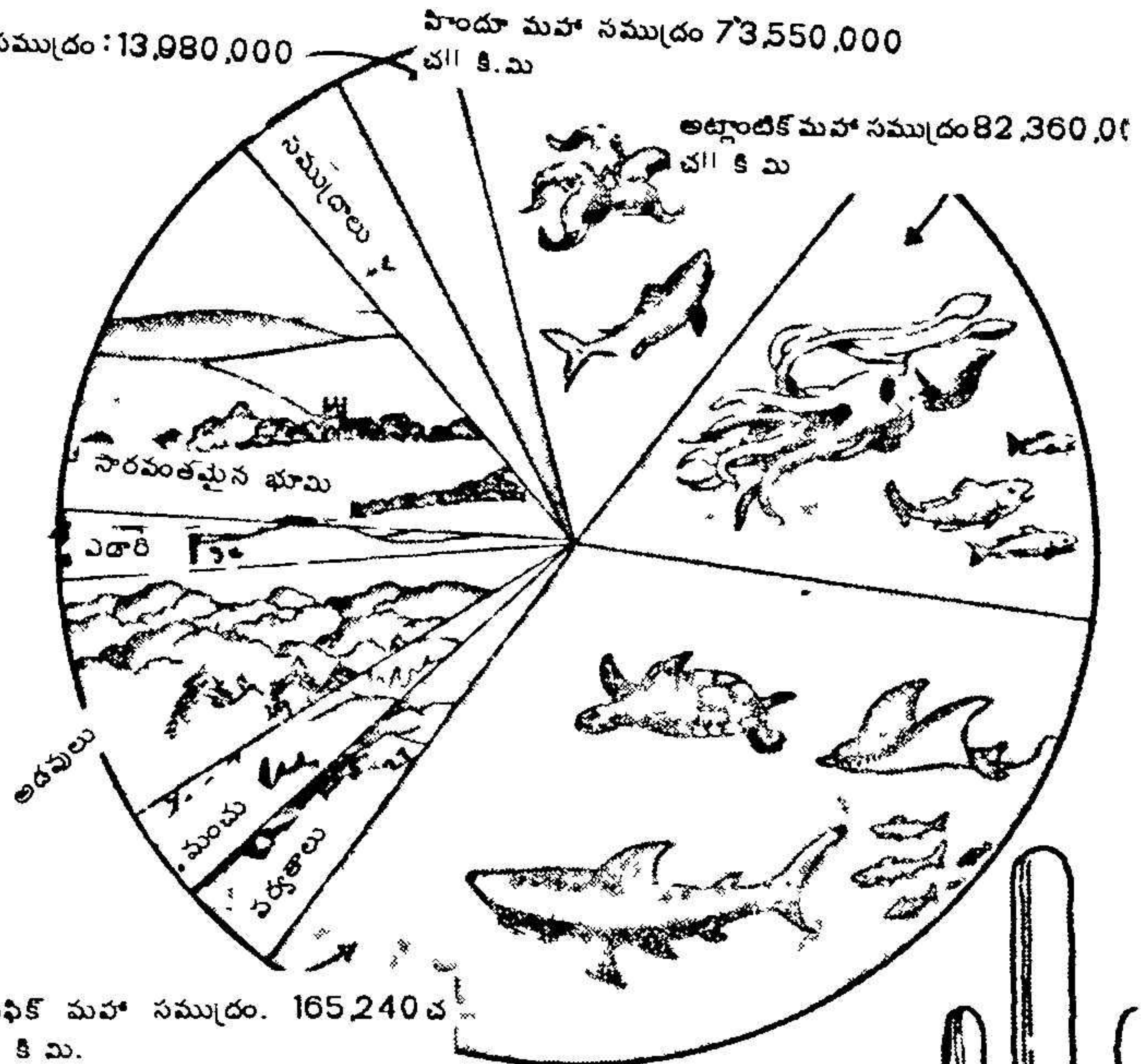
మూడింట రెండుతుల కంటే ఎక్కువ భూ ఉపరితలం నిటిత్ కప్పబడి ఉంది మూడింట ఒక భాగమే భూమి. ఎక్కువ భూభాగం భూ మధ్యరేఖ పై భాగాన ఉంది..

మొత్తం ఉపరితలం.

సముద్రం 364,340,215 చ|| కి.మీ.
భూమి 145,725,885 చ|| కి.మీ.

9 మహా సముద్రాలు, సముద్రాలు 5 పసిఫిక్ మహా సముద్రం. 165,240 చ|| కి.మీ.

అన్ని మహా సముద్రాలను ఏ విధమైన భూ అడ్డంకి లేకుండానే ఒక దాని నుండి ఇంకో మహా సముద్రంలోకి వెళ్ళవచ్చు సముద్రాలు మహా సముద్రంలో భాగంగా ఉంటాయి

అతి పెద్ద బ్రహ్మ జముడు ఎక్కడ ఉంది ?

అమెరికా, అరిజోనాలోని 'సిక్వెరు' జముడు మెక్సికోలోని దాని కొమ్మలు 16 మీటర్ల ఎత్తు పెరిగాయి.

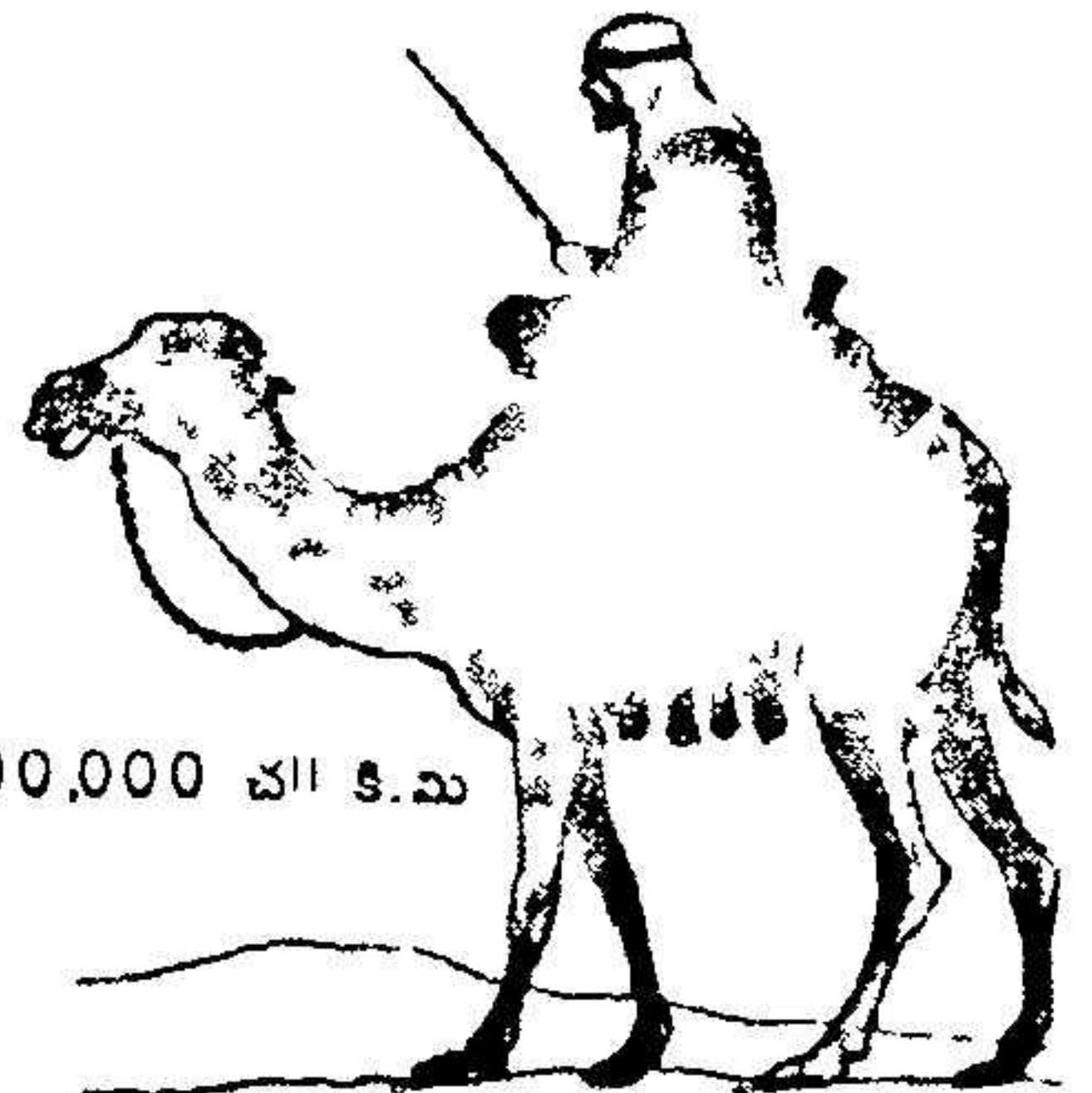
మలాయ్ సముద్రం : 8,142,000 చ|| కి.మీ.
(పసిఫిక్ మహా సముద్రం)

బెరింగ్ సముద్రం : 2,753,000 చ|| కి.మీ.
(అట్లాంటిక్ మహా సముద్రం)

మధ్యధరా సముద్రం : 2,503,000 చ|| కి.మీ.
(అట్లాంటిక్ మహా సముద్రం)

పెద్ద ఎడారులు ఎక్కడ ఉన్నాయి ?

250 మి.మీ. కంటే తక్కువ వర్షపాతం గల ప్రాంతాలు ఎడారులు.

సహారా ఎడారి 8,400,000 చ|| కి.మీ.

అల్బీరియా, ఛాద్, ఈజిప్ట్, లిబియా, మాలి, మారిశానియా, మొరాకో, నైగర్, నుదాన్, టునిసియా

సహారా ఎడారి పేరు అరబిక్ భాషలోని 'సాహ' అనే పదం నుండి వచ్చింది 'సాహ' అంటే భయంకరమైన అని అర్థం. ఇది దాదాపు అమెరికా అంత పెద్దగా ఉంది.

అస్ట్రేలియా ఎడారి : (1,550,000 చ|| కి.మీ) అస్ట్రేలియా.

అరేబియా ఎడారి : 1,300,000 చ|| కి.మీ (సాది అరేబియా, ఉత్తర యెమెన్, దక్షిణ యెమెన్, ఖతర్, ఓమన్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్)

గోబి ఎడారి : 1,040,000 చ|| కి.మీ.
(మంగోలియా - చైనా)

చివైన వదులు ఏవి ?

1 నైల్ నది : 6,678 కి.మీ చాడవు ర్యండా.

మధ్యధరా సముద్ర ముఖ ద్వారం.

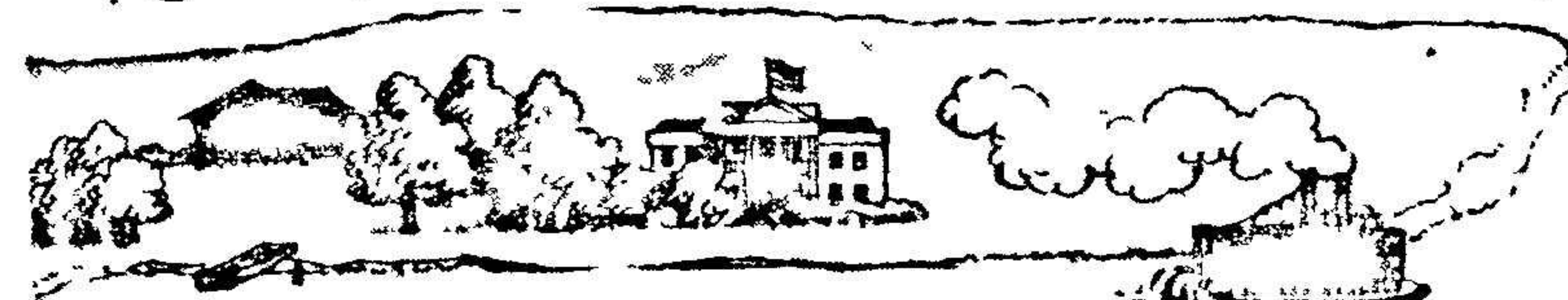
2 అమెజాన్ నది : 6,448 కి.మీ చాడవు పెరు

దక్షిణ అట్లాంటిక్ మహా సముద్ర ముఖ ద్వారం.

3 యంగ్సి నది : 6,012 కి.మీ చాడవు - చైనా

యెల్ట్ సే ముఖ ద్వారం.

4 మిసిసిప్పి - మిశ్సిరి : 5,970 కి.మీ. చాడవు - మౌండ్ ఆనా - మెక్సికో అభాతం.

ఎత్తైన పర్వత శిఖరాలు ఏవి ?

నాగపూలు 5,029 మి. పెగునుంగన్ మావకి
ఇంజీనేషియాల్ (ఓసిసియా)

ఎల్బ్రూస్ 5,663 మి. రష్యాలోని కాకసన్లో
(ఉత్తర యూరప్)

మిగిరి శిఖరం 6,194 మి. అమెరికాలోని
అలస్కా రేంజిలో (ఉత్తర అమెరికా)

ఎవరెస్ట్ శిఖరం 8,848 మి. నేపాల్లోని
హిమాలయాల్లో (ప్రపంచంలోని ఎత్తైన శిఖర)

హంట్ బ్లాక్ 4,807 మి. ఫ్రాన్స్లో
అల్ప్స్ (ప. యూరప్)

ఎస్పర్ మాప్సిక్ 5,140 మి. అంటార్క్టికా
లోని సెంటిన్ల రేంజ్

కలిమాంజారో మాంట్ 5,894 మి. అమెరికాలోని
టాజికియాన్ (ఆఫ్రికా)

అకేవో గువా శిఖరం 6,960 మి.
అర్జెంటైనాలోని ఏండిస్ (దక్షిణ అమెరికా)

ప్రపంచంలో ఎత్తైన 200 శిఖరాలు
హిమాలయాల్లో ఉన్నాయి.

ఈ శిఖరాలు ఖండాలు, అవి ఉన్న దేశాలు,
పర్వత శ్రేణుల వివరాలు ఇవి

ఏవి అతిపెద్ద పర్వత శ్రేణులు ?

ఇక్కడ నాలుగు అతి పెద్ద పర్వత శ్రేణులు
ఉన్నాయి. ఇవి మిలియన్ల సం॥లాల పూర్వం
ఏర్పడి,

గడ్డకట్టుకపోయాయి. భూపొరలలో
బ్రహ్మాండమైన కదలికల మూలంగా ఈ
శ్రేణులు ఏర్పడ్డాయి.

ఇండిస్ శ్రేణులు : 7,200 కి.మీ. పొడవు
(వెనుజాలా, కొలంబియా, ఈక్వెడార్, పెరు,
బోలివియా, అర్జెంటైనా, చిలీ)

రాక పర్వత ప్రశ్రేణులు : 6,000 కి.మీ.
(అమెరికా, కెనడా)

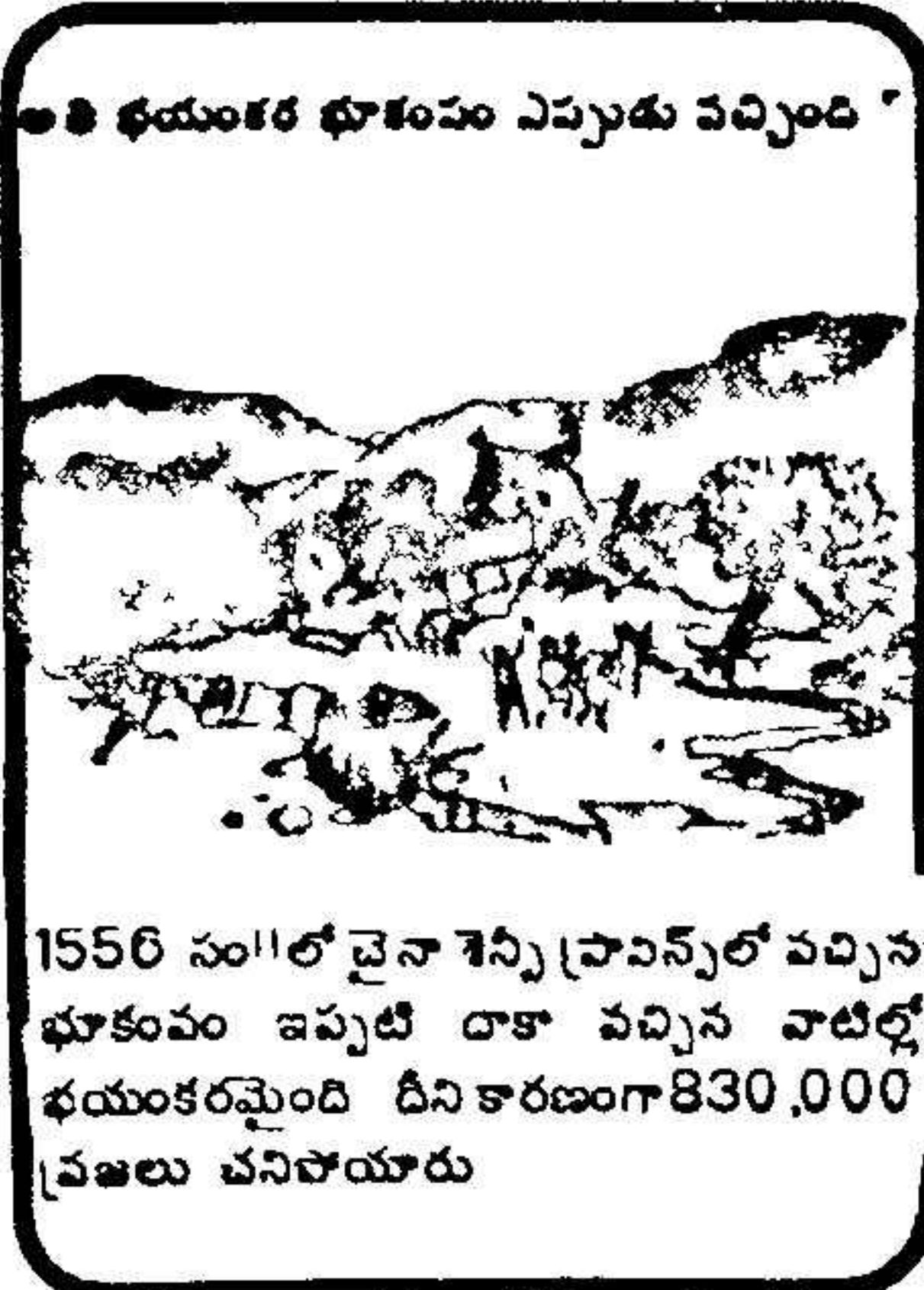

అమెరికాలో ఎల్బ్రూస్ నేషనల్ పార్క్లోని వడి
నీటి ముగ్గ ప్రతి గంటకొనాది వేడి నీటిని పైకి
దిమ్ముతుంది

హిమాలయ - కరకోరామ్ హిందూకుష్ -
పామిర్ శ్రేణులు 3,800 కి.మీ (భూటాన్,
చైనా, నేపాల్, ఇండియా, పాకిస్తాన్, అఫఘనిస్తాన్)

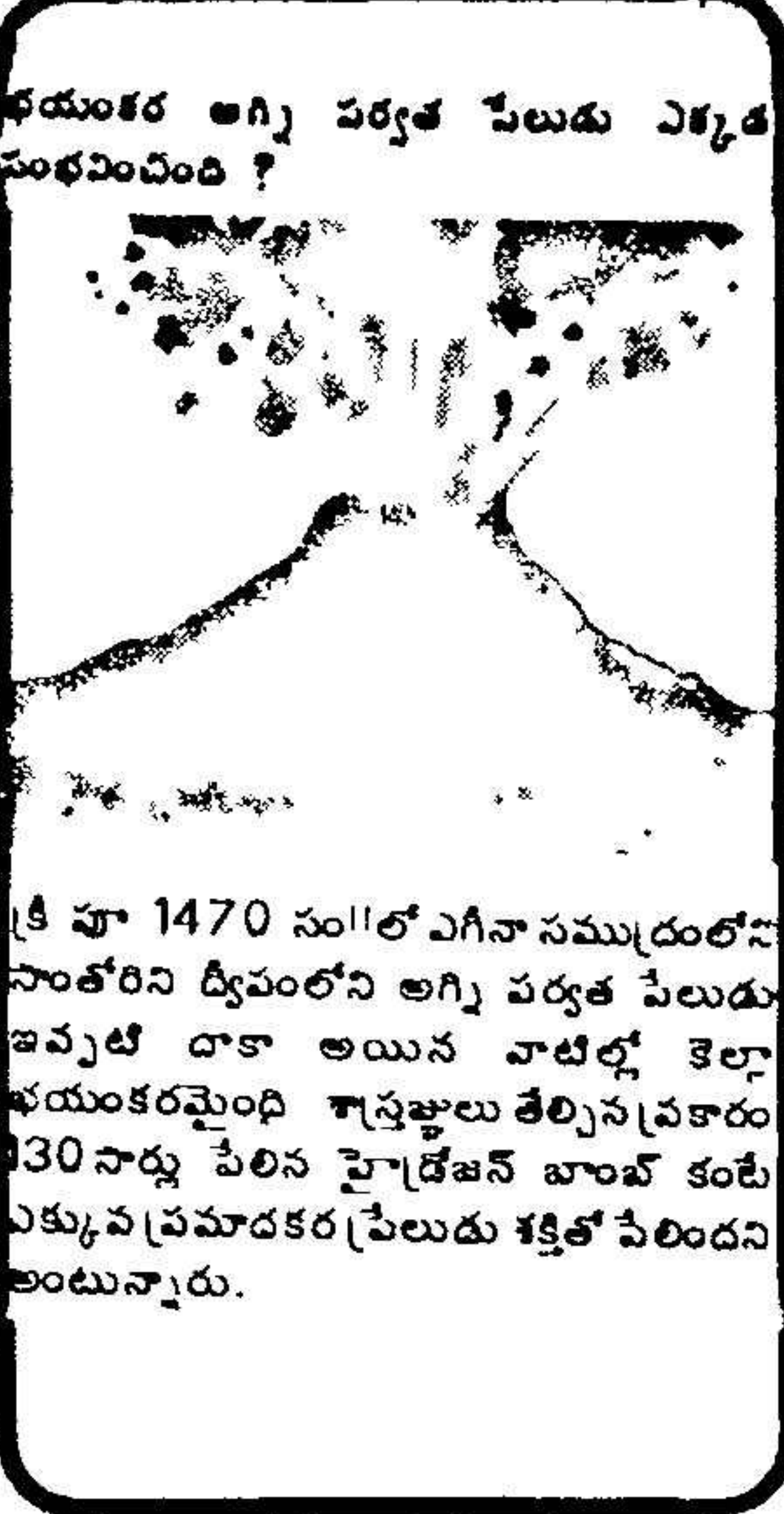

గ్రేట్ డిస్కండ్ గేట్ : 3,600 కి.మీ.
(ఆస్ట్రేలియా)

అతి భయంకర భూకంపం ఎప్పుడూ వచ్చింది

1556 సం॥లో చైనా శిన్జి ప్రావిన్స్లో వచ్చిన
భూకంపం ఇప్పటి దాకా వచ్చిన వాటిల్లో
భయంకరమైంది దీని కారణంగా 830,000
వజ్రాలు చనిపోయారు

భయంకర అగ్ని పర్వత పేలుడు ఎక్కడ
సంభవించింది ?

క్రి.పూ 1470 సం॥లో ఎగినా సముద్రంలోని
సాంకోరిని ద్వీపంలోని అగ్ని పర్వత పేలుడు
ఇప్పటి దాకా అయిన వాటిల్లో కెల్లా
భయంకరమైంది ఇంజ్జులు తేల్చిన ప్రకారం
130 నాళ్లు పేలిన హైడ్రోజన్ బాంబ్ కంటే
ఎక్కువ ప్రమాదకర పేలుడు శక్తితో పేలినది
అంటున్నారు.

ఏమైన ప్రాంతాలు.

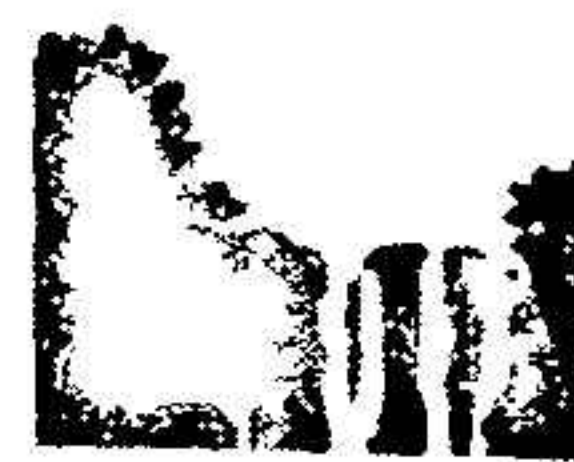
టాజికియాన్ కలిమాంజారో (5,894
మి. ఎత్తు) శిఖరం పర్వత శ్రేణిలో భాగం

కాదు. ఇది అగ్ని పర్వతం యొక్క శిఖరం
ఇది భూమధ్య రేఖకు దగ్గరగా ఉన్నా, శిఖరం
పైన ఎప్పుడూ మంచు కప్పబడి ఉంటుంది

అమెరికాలోని గ్రాండ్ కాన్యన్ 1,700 మీ.
లోతు ప్రాంతం. సూర్యకాంతి నీడలు పర్వ
తంలోని రాళ్ళు విభిన్న రంగుల్లో
దర్శనమిస్తాయి.

ఎత్తైన జలపాతం ఏది ?

వెనుజూల్లోని అంగెల్ జలపాతం ప్రపంచంలోనే
ఎత్తైనది. ఇది 979 మీ. ఎత్తు కలదు

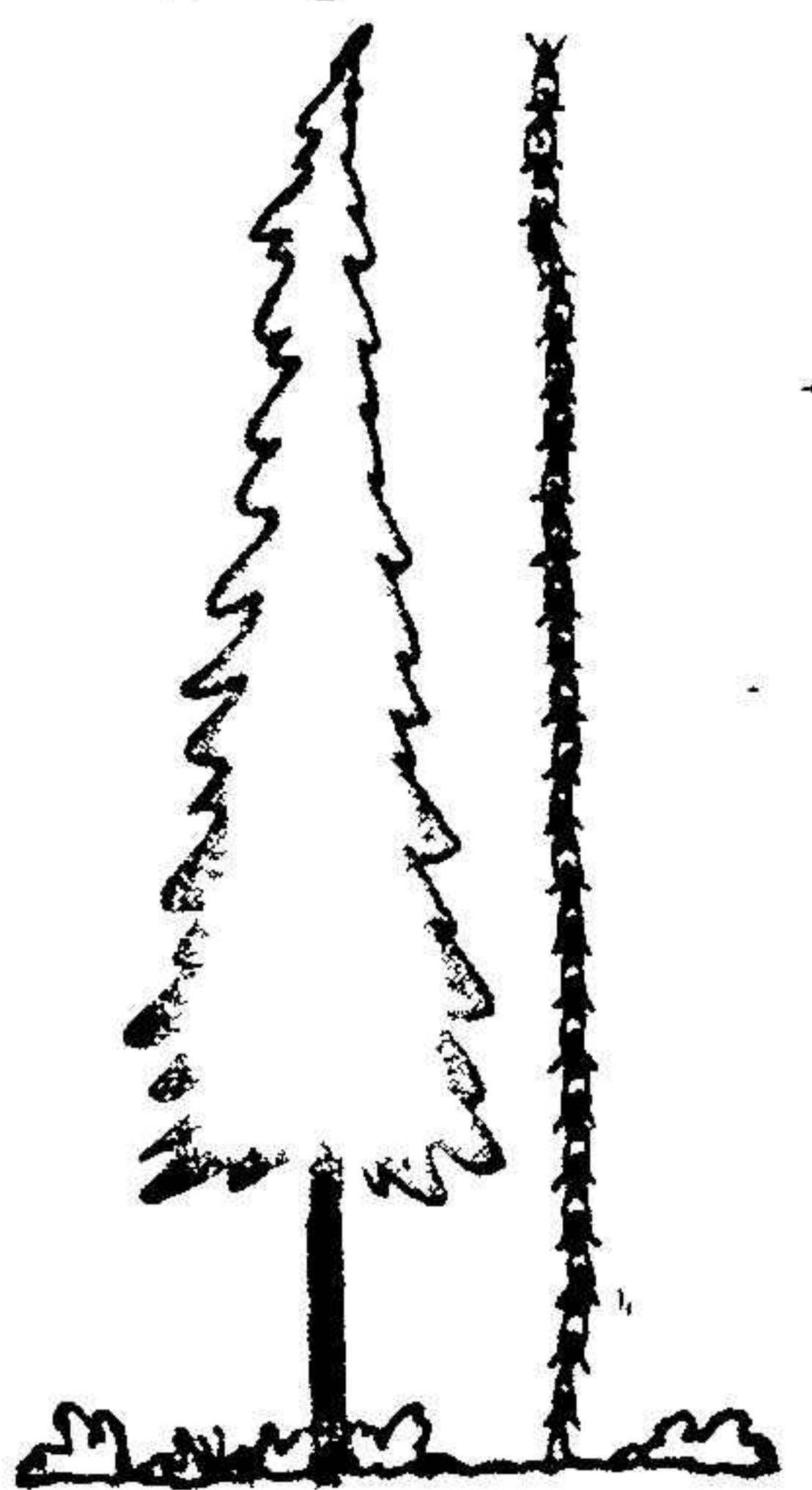
అరాల్ జ్యూ : 65,500 చ॥ కి.మీ.
రష్యా.

విక్టోరియా జలమ : 69,500 చ॥ కి.మీ.
(ఉగాండా, టాంజానియా, కేన్యా)

హవీరియర్ జల 82,400 చ॥ కి.మీ.
(కెనడా - అమెరికా)

ఏవి పెద్ద కొలనులు ?

ఏది ఎత్తైన చెట్టు ?

అమెరికా కాలిఫోర్నియాలోని రెడ్వుడ్ చెట్టు
ప్రపంచంలోనే అతి ఎత్తైనది. ఇది 111.6 మీ.
ఎత్తు ఉంది.

విశిష్ట సమస్యలు - నిరోధంలో కూడిన గిరిజన విద్య

హైదరాబాద్, కృష్ణా, కర్నూలు, జిల్లాల్లోని గిరిజనుల్లో అధిక అక్షరాస్యత ఉన్నది. దానికి కారణం అక్కడ గిరిజనులలో కనీస విద్యార్హతలు కలిగి ఉండడం వల్ల, గిరిజనేతర హిందువులతో తరచు సాన్నిహిత్యం వలన. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు 1961, 1971 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన తగల అక్షరాస్యత వివరము ల దిగువ పట్టికను అధ్యయనం చేయండి.

గిరిజన తెగ అక్షరాస్యత శాతం పట్టిక :-

వరుస నెం.	గిరిజన తెగపేరు	జనాభా లెక్కలు 1961	1971	పెరుగుదల శాతం
1.	అండ్	4.50	8 81	4 31
2.	ఖగత	5.38	6 62	1.24
3.	బి	--	--	--
4.	చెంచు	5.95	6 59	0.64
5.	గదబ	2 52	3 43	0 91
6.	గొండ్, రాజ్ గొండ్, నాయక్ పాండ	2 65	3 31	0.66
7.	గౌడ్	--	--	--
8.	హెల్ రెడ్డి	2.62	4 23	1 61
9.	జాకాపు	4.00	4 48	0.48
10.	కమ్మర	2.90	7 54	4.64
11.	కట్టపాయికన్	1 35	15 22	13.87
12.	కోలు, మన్నివర్లు	0.94	1 36	0.42
13.	కొండదెర	3 22	3 39	0.17
14.	కొండకాపు	5 07	5.51	0.44
15.	కొండరెడ్డి	2.00	4 25	2 25
16.	కోన్సె, ఇతరులు	0 62	0 93	0.31
17.	కోటియా ఇతరులు	3 32	5 45	2 13
18.	కోయ, ఇతరులు	2 97	3 93	0 96
19.	కులియాన్	3 53	14 89	11 36
20.	మాకన్	7.42	7 53	0.11
21.	మన్నెదెర	--	--	--
22.	ముఖ దెర, నూకదెర	--	--	--
23.	నాయక్	--	--	--
24.	పరిధాన్స్	4.78	8 72	3.94
25.	పూర్ణ/పూర్ణ, పరంగిపర్లా	1 32	2 39	0 57
26.	రెడ్డిదెర	--	--	--
27.	రోనా, రేనా	--	8 33	--
28.	సోబర్/సవర్, కాపుసవర్, మలియసవర్ కుంబు సవర్	--	2 36	--
29.	సంగలి, లంబాడి	4 72	6 48	1 76
30.	తోటి	--	--	--
31.	వార్కి	10 71	12 87	2 16
32.	యానాది	4 84	5 84	1 00
33.	ఎరుకుల	8 03	10 25	2 22

ట్రైబల్ కల్చరల్ రిసెర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్ ఇన్ స్టిట్యూట్ (టి.సి.ఆర్.టి.ఐ.) వారు 1981 జనాభా లెక్కలు ఆంధ్రప్రదేశ్ భాగం 9 (3) షెడ్యూల్డ్ తెగల పరంపర ప్రత్యేక పట్టిక 2లో సవరణ జనాభా 81,330 వారిలో అక్షరాస్యత 6 15 శాతం అందు వురుషులు 928, స్త్రీలు 2 90 శాతం. ముండాది భాషా తరగతికి చెందిన సవరణ భాషాభివృద్ధికి శ్రీ రామ సాహెబ్, గిడుగు వెంకట రామమూర్తి వంటులు,

శ్రీ గిడుగు వెంకట సీతాపతి, మన్ మునా, ప్రొఫెసర్ దేవిద్ స్టారివి (భారతీయ భాష కేంద్రీయ సంస్థ, మానన గంగోత్రి, మైసూర్) 1930లో సనీర పండిత మంగయ్య, ఒరిస్సా-ఆంధ్ర క్రిస్టియన్ మిషనరీలు కృషి చేసాయి. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వ కృషి నేతిబీరకాయలెయ్యి చందంగా ఉన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గిరిజనాభివృద్ధికి కేటాయించిన సొమ్ములో 50 శాతం గిరిజన విద్యారంగానికి ఖర్చు పెట్టడం దేశంలోనే అరుదైన విషయం. ప్రభుత్వం గుణాత్మక విద్యారంగానికి ఖర్చు పెట్టడం దేశంలోనే అరుదైన విషయం. ప్రభుత్వం గుణాత్మక అభివృద్ధి కన్న, పరిమాణాత్మక అభివృద్ధికి ప్రాధాన్యతనిచ్చి రాజ్యాంగ కర్తవ్యాన్ని పాటించి గిరిజన విద్యావ్యాప్తికి మార్గదర్శక ప్రోత్సాహక ఉపకార వేతనాలు అందిస్తూ వివిధ రకాల విద్యాసంస్థలు నెలకొల్పింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో గిరిజన బాలలకు 3,317 ఏకపాఠశాలలు, 61 పైమరీ స్కూల్లు, 576 వసతి గృహాలు, 443 ఆశ్రమ పాఠశాలలు, 35 గురుకుల పాఠశాలలు, 4 గురుకుల జూనియర్ కాలేజీలు, 6 రెసిడెన్షియల్ పారిశ్రామిక ఇక్షణా సంస్థలు, 4 పోలిటెక్నిక్ కాలేజీలు ఏర్పరచినట్లు గిరిజన విద్యను పలహీన పరచుట నిరంతర అసాధారణ ఘటన తరుగు" అస ప్రకారం ప్రకారం జనరల్ మేనేజర్ శ్రీ ఎం.ఎ. కృష్ణారావు పేర్కొన్నారు. 1965-1969, 1975 1985, 1980-1989 కాలపరిమితులో టి.సి.ఆర్.టి.ఐ. హైదరాబాద్ వారు వివిధ గిరిజన విద్యా సంస్థలలో గిరిజన బాలల గురుహాజరు, స్తబ్ధత తరుగు విద్యను మధ్యలో నిలుపుదల సమర్థతను అధ్యయనం చేసింది ఆయా కాలాల్లో విద్యను మధ్యలో నిలుపుదల చేసిన వారి : వరములు పట్టికలో పరిశీలించండి

వివిధ కాలపరిమితులలో విద్య నిలుపుదల చేసిన వారి పట్టిక :-			
వరుస సంఖ్య	కాలపరిధి	అధ్యయనంచేసిన పాఠశాలల సంఖ్య	విద్య నిలుపుదల చేసిన వారి శాతం
1.	1965 - 1969	6	43.58 - 75.00
2.	1975 - 1985	4	62.50 - 80.10
3.	1980 - 1989	2	50.00 - 68.00
4.	1984 - 1990	2	42.50 - 63.46

వివిధ గిరిజన విద్యాసంస్థలలో నిలుపుదల చేసినవారి పట్టిక :-			
వరుస సంఖ్య	విద్యాసంస్థ రకం	అధ్యయనం చేసిన పాఠశాలల సంఖ్య	విద్యనిలుపుదల చేసిన వారి శాతం
1.	ప్రైమరీ	2	70.00 - 71.43
2.	అప్సర్ ప్రైమరీ	1	80.00 - 0
3.	హైస్కూల్స్	3	50.00 - 68.00
4.	గురుకుల పాఠశాలలు	2	42.50 - 63.46

పై పట్టిక ద్వారా అప్సర్ ప్రైమరీ స్థాయిలో అధికశాతం గిరిజన బాలలు విద్యను మధ్య నిలుపుదల చేస్తున్నారు. తరువాత ప్రైమరీ స్థాయిలో నిలుపుదల జరగుతున్నది, ఇందులో గురుకుల పాఠశాలలో నిలుపు చేసిన వారి శాతం తక్కువ. ఆదిమ జాతి గురుకుల పాఠశాల్లో కొద్దిగ ఎక్కువగా ఉన్నది కాబట్టి గిరిజన విద్యావ్యాప్తి బలహీన పరచుట అసాధారణ ఘటన. తరుగు స్తబ్ధత సమస్యలను పరిష్కరించుటకు ముందు గిరిజన వ్యవస్థలో గల నియత, అనియత సాంప్రదాయక విద్యావిధానాలను తెలుసుకొనుట ముఖ్యమైన విషయము.

ప్రాఫెసరు బి.డి. శర్మ, ఐ.ఎ.యన్. మాజీ కమీషనర్, షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్ అండ్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్ కమీషన్ న్యూఢిల్లీగారు "గిరిజన ప్రజలు నూతన విద్యావిధానం అనే ప్రత్యేకతలో గిరిజన ప్రాంతాల్లో గిరిజన ప్రజలు సాంఘిక, సంస్కృతిక అవసరాలు, ఇతర భౌతిక ప్రతిబంధకాలను నూతన విద్యావిధానంలో సమానావకాశం అనేది ప్రధానసూత్రంగా ఏకీభావంతో ఎదుర్కొనుటకు తెచ్చు విద్యావిధానం చేపట్టాలని పేర్కొన్నారు. గిరిజన మండలికాలను, ప్రాంతీయ భాషా విచ్ఛిన్నం చేయకూడదని చెప్పారు. గిరిజన సంస్కృతిక వారసత్వం వారి డోలాయమాన సామాజిక జీవనంతో ముడిపడి ఉన్నది. సామాన్య మనుగడ సాగిస్తున్న గిరిజనులను, రహస్యమయ కాంతిమండలం మర్కంగల నవీన

విధానాలు విభిన్న విధానములతో గిరిజన ప్రాంతాలలో సరళంగా ఉన్న గిరిజనులను తెలియని నూతన మార్గాలు పరిశుద్ధమైన సంప్రదాయక ధర్మాన్ని రద్దుచేసి వారి స్వంత ప్రపంచంలో దిగ్భ్రమ కలిగించి గరళంగా తయారుచేస్తుంది.

గిరిజన సాంప్రదాయక విద్య: గిరిజన ప్రాంతంలో గిరిజనుల రోజువారీ సాంఘిక దశలో యుక్తవయస్సులోని బాధ్యతల విషయం, స్థానిక వాతావరణం బట్టి బాలలను తయారు చేయునదే విద్య. పిల్లలు ప్రభావంలో పడే వయస్సులో పాఠశాలకు హాజరగు వారికి జీవిత విద్య అభ్యాస అవకాశంను నిరాకరిస్తుందని భావిస్తారు. అతి గొప్ప మౌలిక సాంప్రదాయం గిరిజన ప్రజలలో చారిత్రక భావంకలిగించును.

విద్య-ఆర్థికాభివృద్ధి : కొద్ది కాలం క్రితం సోషల్ వర్కర్స్ వెల్ఫేర్ వర్కర్స్ లో విద్య ఆర్థికాభివృద్ధిల సాపేక్ష ప్రాధాన్యతల మధ్య ఉద్వేగ పూరిత వివాదం వచ్చింది. కొందరు విద్య అన్ని సమస్యలను పరిష్కరిస్తోందని, ఒకసారి ప్రజలు విద్యాపంతులైతే వారే తమ జీవన ప్రమాణాలు వృద్ధి చేసుకొనుటకు మార్గాలు యోచించుదురని, మరికొందరు ఆకలితో ఉన్న జన బాహుళ్యానికి విద్య ఉపయోగపడదని ప్రజల జీవన ప్రమాణాలు ఎప్పుడు వృద్ధిచెందునే అప్పుడే విద్య సంరక్షణ పొందునని అంటారు. వాస్తవంగా ఈ వివాదం నిష్ప్రయోజనం. విద్య, ఆర్థిక పెంపుదల ఒకదాని పక్క ఒకటిగా

జరగాలి. గిరిజన ప్రాంతాల ప్రజలు పిల్లలను గృహసంబంధించిన వ్యవసాయ పనులను తప్పించి పాఠశాలకు పంపరనే వాదన కలదు. ఇది పూర్తిగా నిజంకాదు. విద్య యొక్క ప్రాధాన్యతలో చైతన్యపరచుటకు శ్రద్ధ కనబరచక పోవటం ఉదాసీనత ప్రతిబింబించుచున్నది. ఇది గిరిజన క్రైస్తవుల్లో, చైతన్యం వచ్చుట, వలన వత్తిడి ద్వారా పిల్లలు పాఠశాలకు వెల్తున్నారు. మన దేశంలోని గిరిజన ప్రాంతాల్లో అత్యాశతో కూడిన ఆర్థికాభివృద్ధికార్యక్రమాలపై సామాన్య జ్ఞానాన్ని ప్రజలకు కల్పించక పోవుట వలన వాటినుండి హితం పొందలేకపోతున్నారు. ఒకవేళ ఎవరైనా కమ్యూనిటీ అభివృద్ధి పథకాలు చేపట్టి బాగా ఆదాయం సంపాదిస్తే మధ్య వ్యక్తులు కుటీలురుచే మోసపుచ్చబడడం వారికి దుఃఖకారణం. ఆర్థికాభివృద్ధి వారిచేతికి ఎక్కువ డబ్బు వచ్చినను జీవన ప్రమాణాల్లో వెలకట్టదగిన వృద్ధిలేదు. ఇదివరకు మల్లే వడ్డి వ్యాపారులు చిన్న ప్రభుత్వోద్యోగులు, కాంట్రాక్టర్ల దోపిడీ జరుగుతూనే ఉంది. ఆర్థికాభివృద్ధికి ముందుగా సాంఘికాభివృద్ధి జరిగితే ఆర్థిక ప్రణాళిక సఫలత చెందును. ఆర్థికాభివృద్ధి ప్రజల జీవితంపై అసంతృప్తి అభిప్రాయం కలిగించును. వారి స్వంత స్థితిని మెరుగుపరచుటకు ముందుగా అసంతృప్తి విడనాడాలనే వాదన వారియొక్క కనీస అవసరాలు తీరుటకు పనిచేయవలెనని తెలుసుకొన్నారు. సాంఘిక అభివృద్ధి గిరిజన ప్రజలలో హేతుబద్ధమైన సాంఘిక విద్యావిధానం వలన వచ్చును. ఇది అక్షరాస్యత ఉద్యమం కంటే ఎక్కువైనది. ఇది గిరిజన ప్రజల్లో వారి స్వంత పరిసరాలు, సమస్యలు, అవసరాలు జాతీయ మానసిక స్పందన అభిప్రాయంపై చేతనను కల్గించును. ఇప్పటివరకు గిరిజన ప్రాంత సాంఘిక విద్యారంగంలో కృషి జీవంలేని గతానుగతంగా ఉన్నది.

మాదిరి గిరిజన విద్య : వయోజనుడనగా వ్యవస్థలో స్థాయ సమ్మతస్థానం పొందుటకు పిల్లలను తీర్చిదిద్దు జ్ఞానం నైపుణ్యమనే సాధనాలు గిరిజన మరియు అన్ని విద్యావ్యవస్థల ఆశయం. విద్యా

విషయం ఒక స్థలం నుండి మరొక స్థలంకు వ్యవసాయ సంస్కృతి అవసరాలపై ఆధారపడి బోధించును. ఏ పిల్లలు విద్యార్జనకు అసాధారణ ఆశ చూపుతారో వారికి ఒక విద్యాసంస్థ నుండి మరొక విద్యాసంస్థకు ముందుగా వెళ్ళి సౌకర్యాలు కల్పించాలి. గ్రామాల్లో గిరిజనులకు అతి సామాన్యమైన ప్రాథమిక విద్య నమూనా ప్రాథమిక పాఠశాలలు వాటికి గిరిజన అవసరాలు తీర్చుటకు వీలుగా సర్దుబాటు చేయాలి. ప్రస్తుత అధికార పూర్వక విద్యారీతి మౌఖిక సృజనాత్మకతను అణచి వేయుచు వదలిపెట్టబడింది. విద్య పిల్లల్లో ఆలోచనలను ఉత్సాహపరచి ప్రశ్నలు అడుగుట, వాస్తవాలు నిజాలను తెలుసుకొనుట అంగీకరింప చేయాలి. ఉపాధ్యాయుడు చెప్పునది ఏ సందర్భములోను తమ స్వంత ఆలోచన మరియు హేతువాదం లేకుండా అంగీకరించడం జరుగరాదు. అది విద్యాలయంలో సంపూర్ణశ్రద్ధకనపరచి జీవితానికి ఉపయోగపడు వృత్తి విద్యలో శిక్షణ ఇచ్చి వయోజన జీవనంలో ప్రవేశించుటకు విశ్వాసంను పెంచాలి. సాంఘిక క్రమశిక్షణను అభివృద్ధిచేసి శ్రమను గౌరవించి సహకారస్వభావం కల్పించాలి. ప్రాథమిక విద్య విజయం ఉపాధ్యాయ శిక్షణ పొందిన యోగులు దొరకటం పైన వృత్తి విద్య పరికరాలు తగినన్ని కల్పించు శ్రద్ధపై ఆధారపడి ఉన్నది. ఈ రెండు నివారణాశాస్త్రాల్లో డి బ్రైబైజేషన్ (గిరిజనేతికరణ) చేసే ప్రమాదం నుండి పరిరక్షించాల్సిన అవశ్యకత ఉంది. ఇప్పటివరకు మన పాఠశాలలు ఉపాధ్యాయులు ఆ ప్రమాదాన్ని రూపుమాపుట పోయి, అధికం చేశారు. గిరిజన సంస్కృతికి ఎరుద్ధంగా పాఠశాల ఉండి, గ్రామీణ సహజకర్తవ్యం కలిగినట్లు గోచరించదు. గిరిజన సంస్కృతిని ప్రోత్సహించు వ్యవస్థను చూచి గర్వపడు పాఠశాలలు లేవు. స్థానిక మాండలికంలో స్థానిక సాంప్రదాయాలు, ఉత్సవాలు, జానపద విజ్ఞానంతో పాఠ్యపు వ్యాసాలు తయారు చేసారు గిరిజన ప్రాతిపదికపై అక్షర ముల చిత్రపటాలు చిత్రించుట జరిగినది. నవీన ఆటపైన గిరిజన ఆటలపైన

పరిశోధన జరిపి వ్యాప్తి చేయాలి.

ప్రాథమిక విద్య : విద్యారంగంలో ప్రాథమిక విద్యను గిరిజనులపరంగా ప్రత్యేకంగా ఉదహరించుకోవాలి. గిరిజన విద్యారంగం గైరుహజరు, స్తబ్ధత, తీరుగు అన్న మూడు సమస్యల బురదలో చిక్కుకొన్నదని ఫిబర్ కమిషన్ సరిగా కనుక్కొన్నది. ప్రైమరీ స్కూల్స్ హజరు పట్టి పుస్తకంపై ఒకసారి దృష్టి సారిస్తే గైరు హజరు ఎంత ఉన్నదో కనబడు తుంది. పాఠశాల ప్రారంభ రోజులో ఎక్కువ సంఖ్యలో పిల్లలను పాఠశాలలో నమోదు చేసుకొంటారు. వారు మధ్యలో గైరుహజరగుట, నిలుపుదల 50 శాతం ఉండును. ఈ గైరు హజరుకు కారణం పిల్లల విద్యార్జన ప్రాముఖ్యతపై తల్లి తండ్రులకు అవగాహన లేదు. పాఠశాల ప్రారంభంలో ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల నమోదులకు కృషిచేసి బాగా పెంచుతారు.

విద్యారంగంలో ఒక నిర్దిష్టస్థాయికి ముందే విద్యార్జన నిలుపుదల చేయుట వలన తరుగు ఒక అసాధారణ ఘటన. కొందరు పేదరికం వలన, మరికొందరు శ్రద్ధలేక పోవుట వలన విద్యార్జన నిలుపుదల జరుగుచున్నది. సమగ్రమైన వసతి, భోజన సౌకర్యాలు, ఎక్కువ పారితోషికాలు, పుస్తకాలు కొనుగోలు, ఆర్థిక సహాయం, మధ్యాహ్న భోజన పథకం కల్పించినచో తరుగును తగ్గించ వచ్చును. ఉన్నత విద్యను అభ్యసించిన గిరిజన బాలలు ఇంటికి, తల్లిదండ్రులకు దూరమై తండ్రి వృత్తిని విడిచిపెట్టి, పట్టణాలలో చిరుద్యోగాలకై ఎదురు చూస్తారనే భయం తల్లిదండ్రులకు ఉన్నది. అందువల్లనే వారు పిల్లలను ఉన్నత చదువులు చదివించుటకు ఆశక్తి చూపించుట లేదు.

గిరిజన పాఠశాలకు ఉపాధ్యాయులు: ఎక్కడైనా విద్యా విజయం యోగ్యులైన ఉపాధ్యాయులపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. భారతదేశంలోగాని, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోగాని, శ్రీకాకుళంలోగాని, సితంపేట మండలంలోగాని ఎక్కువగా గిరిజనేతర ఉపాధ్యాయులపై ఆధారపడుచున్నది. ఇందు దూరప్రాంతాల నుండి పరిచయంలేని పర్యావరణంలో తాత్కాలికంగా జీవనం గడుపుకొంటారు. వారికి గిరిజన జీవన సరళి, సంస్కృతిపై అవగాహన

లేకపోవుట వలన వారిలో అత్యధికులు గిరిజన విద్యార్థులు సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా సాంస్కృతికంగా వెనుకబడి ఉన్నారని నమ్మక వారు తరచు గిరిజనులను వారి జీవన మార్గాన్ని ఆలోచన సరళిని తక్కువచేసి చూస్తారు. గిరిజన ఆచారాలు, కట్టుబాట్లు, న్యాయ విధానం, మర్యాదలు ప్రక్కకు నెట్టి వేయటం, అవమానంగా స్పందిస్తారు. ఆ కోవకు చెందినవే మాల్ పామరియా (1772), బెంగాల్ లో చౌర్ లేదా పాయిక్ తిరుగుబాటు, (1827-1830) కొండ్లు తిరుగుబాటు, (1846) నంతాల్ తిరుగుబాటు, (1855) తానాభూత్ (1914), (1869-70) సర్దార్ ఆందోళన (1887) బర్సా ఉద్యమం, (1895) రంపా గోండ్స్ తిరుగుబాటు (1940), శ్రీకాకుళం గిరిజన తిరుగుబాటు (1967-69). అటువంటి ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులలో న్యూనత భావాన్ని కల్పించుట వలన తల్లిదండ్రులనుండి, ఇంటి నుండి పరాయికరణ జరుగుతుంది. కాబట్టి గిరిజన ప్రాంతంలో వని చేయుటకు ఎంపికైన గిరిజనేతర ఉపాధ్యాయులకు ముందుగా గిరిజన జీవన సరళిపై, ఆచార సాంప్రదాయాలపై, సంస్కృతిపై, అవగాహన ఇవ్వాలి. ఆ ఉపాధ్యాయులు విధిగా ఆ ప్రాంత గిరిజన భాషను మాట్లాడాలి. అప్పుడే వారు ఎట్టి నంకోచం లేకుండా విద్యార్థులతోను, వారి తల్లిదండ్రులతోను కలిసి పోతారు. అన్ని గిరిజన ప్రాంతాలలోను చదువుకున్న గిరిజనులు తక్కువ ఉండుట వలన ఉన్నవారిలో కొందరు ఇతర వృత్తులపై ఆశక్తి చూపటం వలన పెద్ద సమస్యగానే ఉన్నది. 1967-69 సంవత్సరంల మధ్య శ్రీకాకుళం గిరిజన సాయుధ పోరాట కాలంలో వెపటాపు సత్యం, అధిభట్ల కైలాసంల నాయకత్వంలో వారి సహచరులు సాంఘిక విద్యలో భాగంగా స్త్రీ, పురుషులకు బట్ట కట్టుట, తల శుభ్రంగా దువ్వకొనుట నేర్పి, ఒక్క రోజులో ముప్పైవేలు (30,000) మందికి జట్టు కత్తిరింపులు, గడ్డం గీయడం చేసారు. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో గిరిజన సంక్షేమ శాఖ గిరిజన ప్రాంతంలో నియామకం చేయు గిరిజనేతర ఉపాధ్యాయులకు

విస్తృత స్థాయిలో స్పృహ ఇస్తుంది. రాంచీ విశ్వవిద్యాలయం వారు ఉపాధ్యాయ శిక్షణ కాలేజీలోని వట్టభద్రులకు మానవ శాస్త్రము, గిరిజన జీవనం, సంస్కృతిపై ఉపన్యాసము చెప్పించుచున్నది. సీతంపేట మండలం టీటుకుపాయి పాఠశాల టీచరు సవరతెగ విద్యార్థులను సంబోధిస్తూ మీరు గొడ్డు మాంసం తింటారు. అందువలన మీ నాలుక మందబారి నేరు తిరుగుట లేదని తన అనుభూతిని వారిపై రుద్దుతున్నాడు. అదే మండలం తిండిపాయి గ్రామంలో మరో టీచరుకు చిన్నప్పటి నుండి తలకు ఎక్కువగా నూనె వ్రాసుకొనుట పరిపాటి. అతను సవర విద్యార్థులు తలకు నూనె వ్రాసుకోక పోవుటను గమనించి వారిలో తెలివితక్కువ తనానికి, ఆలోచన మందగింపుకు తలకు నూనెవ్రాయక పోవుటే అని బోధించాడు. దానికి కారణం వారికి గిరిజన జీవన విధానంపై అవగాహన లేకపోవుటే.

గిరిజన ప్రాంత ఉపాధ్యాయుల సమస్యలు : గిరిజన ప్రాంతంలో పనిచేయుచున్న ఉపాధ్యాయులకు వేతనం చెల్లింపు సకాలంలో జరుగుట లేదు. ఉపాధ్యాయులకు వసతి సౌకర్యము లేదు. గిరిజన గ్రామములో ఇల్లు అద్దెకు దొరకవు. అందువలన ఎక్కువ మంది ఉపాధ్యాయులు గిరిజనేతర ప్రాంతంలో మకాం పెట్టి తరచు విధులకు గైరు హాజరగుచున్నారు. పాఠశాలకు భవనం ఉండదు. విద్యా పరికరాలైన బ్లాక్ బోర్డు, సుద్దముక్కలు, డస్టర్, అక్షరమాల చిత్ర పటాలు, ఇతర బోధన సామాగ్రి, అటవస్తువులు ఉండవు. చాలా పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయులకు కుర్చీలు లేవు. కాబట్టి గిరిజన ప్రాంతంలోని టీచరు కేవలం విద్యాబోధనకు పరిమితం కాకుండా విస్తరణ విద్య చేపట్టి ఒక ప్రతినిధిగా వ్యవహరించ వలెను.

విద్య - బోధన భాష : గిరిజన ప్రాంతంలో విద్యారంగం చాలా నెమ్మదిగా ప్రగతి సాధించుటకు ముఖ్య కారణం గిరిజన విద్యార్థులకు విద్యాబోధన మాతృభాషలో జరుగక పోవుట. కొన్ని రాష్ట్రాలలో గిరిజనులు ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యాబోధన మాతృభాషలో జరగాలని కోరుతున్నారు. వివిధ రకాలైన గిరిజన మండలికాల వలన

గిరిజన మాతృభాషలో విద్యాబోధన చేయలేక పోవచున్నట్లు కొన్ని రాష్ట్రాలు వ్యక్తం చేశాయి. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి ఢిల్లీ కమిషన్ రాజీమార్గంగా మొదటి రెండు సంవత్సరాల విద్యాబోధన గిరిజన మాండలికంలోను, తరువాత ప్రాంతీయ భాషలోను చెప్పాలని పేర్కొంది. ఈ విధంగా చేయుట వలన ఉచ్చరణ, శబ్ద జాలం గిరిజన మాండలికంలో ఉండుటవలన వారిలో ఉత్సాహం పెరిగి విద్యను అభ్యసిస్తారు.

ఇతర సమస్యలు : గిరిజనుల భూపరాయీకరణ, అన్యాయకాండ, అక్రమ మార్పిడి, ఫారెస్టు కాంట్రాక్టర్ల దోపిడీ, గిరిజన కార్పోరేషన్, పావుకార్లు, వడ్డీ వ్యాపారుల దోపిడీ, అమానుష పరిస్థితులలో జీవించుట, నక్కలెట్లు గుర్తించి కొన్ని కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. వారి ప్రభావం గిరిజన ప్రాంతంలోను, ఆ చుట్టు ప్రక్కల ప్రాంతాల్లోను ఉన్నది. అప్పటి వరకు సక్రమంగా పనిచేయని ప్రభుత్వ సంస్థలు నక్కలెట్లు కారణంగా సక్రమంగా పనిచేస్తున్నాయి. వారి వలన గిరిజనులలో ప్రత్యాక్షంగా గాని, పరోక్షంగా గాని కొంత చైతన్యం వచ్చిందని నేషనల్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ ప్లానింగ్ అండ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ పరిశోధకురాలు కె. సుజాత తన రిపోర్టులో పేర్కొన్నారు. నిరక్షరాస్యులు గల గిరిజనులు ప్రభుత్వ సంస్థల యెడల వ్యతిరేక వైఖరి కలిగి యుండుట ప్రతికూలత. పోలీసులకు నక్కలెట్లకు మధ్య జరిగిన ఎదురుకాల్పుల్లో శాంతియుతంగా జీవిస్తున్న గిరిజనులను నక్కలెట్లు సానుభూతిపరులని భావించుట వలన గిరిజనులలో భయం చోటు చేసుకుంది. నక్కలెట్ల భయంవలన టీచర్లు రెగ్యులర్ గా స్కూలుకు హాజరగుచున్నట్లు 1990 మే 22వ తేదీ టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక పేర్కొంది. నక్కలెట్లగిరిజనులను చైతన్య పరచుటే కాకుండా వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలపై వారి దృష్టివెదజల్లుచున్నారు.

నక్కలెట్ల కార్యక్రమాలు గిరిజన యువతను ఆకర్షించి, నారు అభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని తిరస్కరిస్తారనే భయం పరిపాలక వ్యవస్థకు వేట్టుకొంది. గిరిజనుల విశ్వాసం సంపాదించుకొనుటకు వారితో సాన్నిహిత్యం కలిగియుండాలని ఐ.టి.డి.ఎ. అభిప్రాయ పడింది. అదే అభిప్రాయాన్ని గిరిజనాభివృద్ధి శాఖ, రాష్ట్ర

ప్రభుత్వం కలిగి 1986లో గిరిజన యువకులను నక్కలెట్లు పట్టు నుండి విడిపించుటకు అట్టడుగు స్థాయిలో ప్రాథమిక పాఠశాలలు లేని గిరిజన గ్రామాల్లో గిరిజన విద్యావ్యాప్తికి గ్రామీణ వికాస కేంద్రాలు ప్రారంభించింది.

గ్రామీణ వికాస కేంద్ర ముఖ్య అశయాలు : గిరిజన జాతి బహుముఖ అభివృద్ధిని ప్రారంభించుట, వయోజనులకు ప్రయోజనాత్మక అక్షరాస్యత విశదీకరించుట, నిలుపుదల చేసిన విద్యార్థులకు అనియత విద్య నిర్వహించుట పెరుగుచున్న నక్కలెట్ల ప్రభావం నుండి గిరిజనులను దూరం చేయుట. గ్రామంలోనే నివాసం ఏర్పరచుకోవాలి. స్కూల్ ను ప్రత్యేక పనిగంటలలో నిర్వహించాలి. ప్రభుత్వ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలపై అవగాహన కలిగి అమలు పరచుటలో సహకరించాలి. ఆ కార్యక్రమాల ద్వారా పూర్తి లబ్ధి పొందుటలో గ్రామస్థులకు శిక్షణ ఇవ్వాలి. టీచరు స్థానిక ప్రజల సంక్షేమంకు కృషి చేయాలి. ఉపాధ్యాయులను జనాభా లెక్కలు పాడ్, ఐ.టి.డి.ఎ., డి.ఆర్.డి.ఎ., లబ్ధిదారులు సర్వేలోను, ఎన్నికలు, కరువు, వరద పనులలో వినియోగించుట వలన అసలు లక్ష్యం దెబ్బ తింటుంది. గిరిజన ఉపాధ్యాయ ఎంపికలో యోగ్యుల ఎంపికకు హేతుబద్ధం వ్యవహరించలేదు. అనాలోచితంగా నూట ఇరవై ఉపాధ్యాయులను ఒక సంవత్సరం పూర్తి చేసిన తరువాత వారు పనిచేయుచున్న పాఠశాలల్లో ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాట్లు చేయకుండా వారిని టీచర్ ట్రయినింగ్ కు పంపించుట పెద్ద పొరపాటు. ఇటువంటి వైవిధ్యంతో కూడిన నిర్ణయాలు తీసుకొనుట వలన గిరిజనులు విద్యార్జనపై ఆశక్తి చూపించుట లేదు. దీనింతటికీ కారణం ప్రణాళికా సంఘం స్థాయిలో పథకాలు రూపొందించే వారికి, ప్రణాళికలు తయారు చేసే వారికి, విశ్వ విద్యాలయాల మేధావులకు, గిరిజన హృదయము, గిరిజన మనస్సు, లేక పోవుటే ప్రధాన సమస్య. పై సమస్యలను పరిష్కరించబడినపుడే వారిని జాతీయ జీవన స్రవంతిలో కలుపుకు రాగలము. అలా కానంత కాలం వాళ్ళు అనామకులుగానే పరిగణింపబడుతారు.

- జనచేతన.
శంకర్ రెడ్డి

ప్రధాని నియోజక వర్గంలో దళితులపై అగ్రవర్ణాల దాడులు

నంద్యాల పార్లమెంటు నియోజక వర్గంలో పి.వి. నరసింహారావు ఎన్నికల్లో నిలబడటం వల్ల నియోజకవర్గ ప్రజలు ఒక అద్భుతంగా భావించారు. దేశ ప్రధానికి ఓటు వేసే భాగ్యం కల్గిందని సంతోషించారు. ప్రజలు ఓట్లు వెయ్యాలన్న పని లేకుండగనే ఆత్మకూరు, ఆళ్ళగడ్డ, గిద్దలూరు, కోయిలకుంట్ల, నందికొట్కూరు, నంద్యాల, పాణ్యం, అసెంబ్లీ నియోజక వర్గాలలో వున్న కాంగ్రెసు ఎజెంట్లు, రౌడీలు, గుండాలు, పోలింగురోజు ముంది మార్చలంతో మారణాయుధాలతో లారీలలో బూతల దగ్గరికి వచ్చి పోలీసులను, పోలింగు ఆఫీసర్లను బయటకు నెట్టేసి ఓటర్ల ఓట్లన్నీ వారే వేసుకొని నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం ఇదే అని నిరూపించి అత్యధిక మెజారిటీతో గెలిపించి ప్రపంచ రికార్డును బద్దలు కొట్టారు. నంద్యాల పార్లమెంటు నియోజక వర్గంలో వున్న అసెంబ్లీల వారిగా చూసినట్లుయితే నందికొట్కూరు అసెంబ్లీ నియోజక వర్గమైన పగిడ్యాల మండల పరిధిలో దళితులపై అగ్రవర్ణాల దాడులు ఎక్కువయ్యాయి. దాడులకు గురైన వ్యక్తికి చెప్పుకుంటే తమ బాధలు తీరుతాయో అర్థం కాక పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్లి తమకు జరిగిన దానికి దాడి చేసిన వారిపై కేసు పెట్టడానికి కూడా భయపడుతున్నారు, పెట్టినా మరల దాడులు చేస్తున్నారు. దేశ ప్రధాని నియోజక వర్గంలో దళితులపై దాడుల పర్యం దిన దినానికి పెరిగిపోతున్నాయి. ఆర్థిక, సాంఘిక అణిచివేతలకు గురి అవుతూ మనసు చంపుకొని జీవించలేక 'సమాజంలో మేమూ మనుషులమే మాకు వ్యక్తిత్వం వుంది. నైతిక విలువలు వున్నాయి,' అని ఆత్మగౌరవంతో బ్రతకాలనుకున్న దళితుల బ్రతుకులను అగ్రవర్ణాలు నాశనం చేస్తున్నాయి. కొక్కరంచ గ్రామంలో మల్లమ్మ అనే 50 సం|| స్త్రీని చీర విప్పి ఊరు నుండి వెళ్ళగొట్టారు. దళితులపై పాశవికంగా దాడులు జరుగుతున్నా పి.వి.లో స్పందన

కలగలేదు. నియోజక వర్గ, సమస్యల, దాడులను అరికట్టడం లేదు.

పగిడ్యాల మండలంలో మార్చి 11వ తేదీ శ్రీరామనవమి పండుగరోజు అగ్రకులస్తులను తమ పొలం గట్టు గురించి ప్రశ్నించి ఎదురు మాట్లాడినాడనే కుట్రతో దళితుడైన బీరవేలు గ్రామ నివాసి బోయ వెంకటేశ్వర్లును పగిడ్యాలలో ఎద్దుల బండ్ల పండములు చూస్తుండగా అగ్రకులస్తులైన జి రమణారెడ్డి, శ్రీనివాసులు రెడ్డి తమ్ముడైన సత్యనారాయణ రెడ్డి వారితో మరీ నల్లరు కలసి బాగా తాగి వచ్చి బోయ వెంకటేశ్వర్లును ఎత్తుకెళ్లి ఇంట్లో వేసి బాగా కొట్టారు. స్పృహ కోల్పోతే చనిపోయాడని అనుకొని ఎత్తు కొచ్చి రోడ్డున పడేశారు. ఆ సమీపంలోనే పోలీసు స్టేషన్ వుంది. 2 గం. తరువాత స్పృహ వచ్చి బోయ వెంకటేశ్వర్లు స్టేషనుకు వెళ్లి తనను ఎవరేతే కొట్టారో వారిపై కేసు పెట్టాడు. కానీ వారిని ఇంత వరకు అరెస్టు చెయ్యలేదు. మా మీద వాడు స్టేషనుకు వెళ్లి కేసు పెడతాడా! ఎంత ధైర్యం వాడికి అని మరల జూన్ నెలలో 14వ తేదీ వెంకటేశ్వర్లు పొలంలో గొర్రెలు పడి నష్టం చేయగా ఒక గొట్టెను పట్టు కొచ్చాడు. ఆ గొర్రెల కాపరి రెడ్డి కులస్తుల వద్దకు వెళ్లి బోయ వెంకటేశ్వర్లు 'నా గొర్రెను పట్టుకొని పోయాడు అతని పొలంలో గొర్రెలు పడలేదు' అని చెప్పాడు. తమ మీద పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్లి కేసు పెట్టాడనే కుట్రతో ఉన్న రెడ్డి కులస్తులు పిలవనంపి 'మాకు చెప్పకుండా గొర్రెను పట్టుకుంటావా! మేము పిలవనంపితే రావా! ఎంత ధైర్యం రా నీకు' అని బోయ వెంకటేశ్వర్లును తన తమ్ముడైన వెంకట రామున్ని విపరీతంగా హులో వేసి తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు కొట్టారు వారు స్పృహ లేకుండా పడిపోయారు. చనిపోతారనే ఉద్దేశంతో జీపులో తీసుకొని పోయి కర్నూలు జనరల్ ఆసుపత్రిలో చేర్చి చారు జిల్లా ఎస్.పి. చంద్రశేఖరరెడ్డికి తమపై దాడిచేసిన వ్యక్తులపై ఫిర్యాదు చేసినా వారిని అరెస్టు చెయ్యలేదు.

దళితుల ఇల్లపై దాడి దోపిడి:-

ఆగష్టు 7వ తేదీ పగిడ్యాల మండల కేంద్రంలో నివసిస్తున్న సంగం రాముడు ఐదుగురు కుమారులు. నలమల కొండకు వెళ్ళిదంతెలు (తీర్లు) తెచ్చుకొని వాటిని అమ్ముకొని జీవిస్తారు. మూడవ కుమారుడు సంగం పేతురు. ఇతనికి కృష్ణా నదిలో దంతెలు (తీర్లు) తోలే ఒక బోటు ఉంది. రూ. 550/-లకు 5 రోజులకు బాడుగకు గిద్దయ్యకు ఇచ్చాడు. రాత్రి వేళలో కృష్ణానదిలో వున్న పేతురు బోటును గుర్తు పట్టలేక సన్నన్న బోటును తీసుకొని పోయి కొండకు వెళ్లి దంతెలు వేసుకొని వచ్చాడు. సన్నన్న రెడ్డి కులస్తుల వద్దకు వెళ్లి పంచాయితీ పెట్టాడు. నా బోటును పేతురు బాడుగకు ఇచ్చాడు యివ్వడానికి వాడు ఎవడు? వానికి మీరు జరిమానా వెయ్యాలని రెడ్డి కులస్తులకు బాగా తగించి సంగం పేతురు వారి అన్నదమ్ములను అంటించి రెడ్డి కులస్తుల వద్దకు పిలవనంపి నాడు. రెడ్డి కులస్తులు పేతురుకు రూ. 2000/-లు జరిమానా విధించారు. తీర్పు చెప్పిన వారు గ్రామ పెద్దలు కారు. ఎవరు తాగుపిస్తే వారి పక్షాన మాట్లాడుతూ అమాయకులపై దాడి చేస్తారు. పేతురు నేను జరిమానా కట్టను సన్నన్నకు అతని బోటుకు ఎలాంటి సబంధం లేదని చెప్పాడు. మా మాటలు విసవా! మమ్ములనే ఎదిరిస్తావా! అని అన్నదమ్ములెదుగురని తండ్రి అయిన రాముడిని వృద్ధుడని కనికర మన్నా చూపక శ్రీనివాసులు రెడ్డి తమ్ముడైన సత్యనారాయణరెడ్డి, రామచంద్రారెడ్డి బంకు శ్రీనురెడ్డి కలసి కొట్టారు. మమ్ములను తిట్టి స్థాయికి ఎదిగారని ఇదే మంచి సమయం అని అగ్రకులస్తులందరు మాట్లాడుకొని రాత్రి 12గం సమయంలో దళితవాడకు వెళ్లి వారి ఇళ్ళల్లో పరిబడి సామాన్లను జెల్లా చెదరు చేసి దంతెలు (తీర్లు) కోళ్ళను, బట్టేళ్ళను, నగదు రూపాయలు రెడ్డి కులస్తులు తీసుకళ్ళారు. మంది

మార్గలంతో మారణాయుధాలతో రావడం చూసి దళితులైన ఐదు కుటుంబాలు ఇల్లు వదలి రాత్రి ఊరు వదలి పారిపోయారు. వారు వెళ్ళగానే, ఇళ్ళల్లో దూరి దోసుకెళ్ళారు.

దళితుడైన సంగం పేతురుపై రెండవ సారి దాడి :- ఖరవేలు బిడ్డిమీద కూర్చోని అగ్రకులస్తులు వస్తే లేవ లేదని సాయంత్రానికే కుట్రపన్ని సంగం పేతురు హోటల్లో టిఫిన్ చేస్తున్న వాణ్ని బయటకు గుంజుకొచ్చి శ్రీనువాసులు రెడ్డి, మహేష్, సవారి, బంకు శ్రీనురెడ్డి ఖరవేలు నుండి పగిడ్యాల (దాదాపు రెండు కిలో మీటర్లు వుంటుంది) రోడ్డు వెంట కొట్టుకుంటూ పోయి తమ ఇంట్లో రూములో వేసి ఏమిరా కొడుకా! మేము వస్తే బిడ్డి మీద కాళు మీద కాళువేనుకొని కూర్చుంటావా? ఎంత దిమ్మపోగరురా! నీ కండలు చూసి బయపడతావను

కున్నావా! నీ కండలు పిండి చేస్తాము అని కట్టెలతో తమ ఇష్టం వచ్చి నట్లు కొట్టారు. స్పృహ లేకుండా పడిపోయాడు. మరల స్పృహ లోకి వచ్చి ఈ బ్రతుకు బ్రతుకను మందు త్రాగి చనిపోతాను అని ఎడ్పినాడు (దుఖించాడు). ఒరే నీకు మందు ఖర్చువుతుంది. ఎందుకురా మా ఇంట్లో ఎకలాక్స్ మందు వుంది. తాగరా అని తీసుకొచ్చి గొంతులో పోయబోయారు. తమ ఇంటికి సంగం పేతురును ఎత్తుకెళ్ళి, కర్నూలు జనరల్ ఆసుపత్రిలో చేర్పించారు. రక్తం సీసాలు రెండు ఎక్కించారు. 50 సూదులు వేశారు. దాదాపు 1000/- దళితులు ఖర్చు పెట్టుకొన్నారు. అయినా కూడా ఇంకా కోలుకోలేదు. మంచం పట్టాడు.

పి.వి. నియోజక వర్గ పరిధిలోని నందికొట్కూరు శాసన సభా నియోజక వర్గంలోని రాజకీయం ఒక ప్రత్యేకత. తెలుగు దేశం నాయకులు మాజీ, యం.పి.

మద్దూరు సుబ్బారెడ్డి కాంగ్రెసు పార్టీలో చేరాడు. ఇక్కడ ప్రత్యర్థి వర్గం అంటూ లేకుండా పోయింది. పి.వి. గెలుపొందిన నాటి నుండి దళితులపై అగ్రకులస్తుల దాడులు ఎపరీతంగా పెరిగాయి. ఒక్క పగిడ్యాల మండలంలోనే నెలకు రెండు దాడులు జరుగుతున్నవి. 'ముల్లె నక్కపై తాటికాయ పడ్డట్లు' దాడికి గురైన అమాయకులపై మరల తప్పులు సృష్టిస్తూ దాడులు చేస్తున్నారు. పి.వి. ప్రాతినిధ్యం లేకుంటేనే బాగుండునని బహు జనులు వాపోతున్నారు. దళితులపై దాడులు దౌర్జన్యాలు గతంలో తక్కువే! చుండూరులో జరిగినట్లు జరుపుతామని హెచ్చరికలు చేస్తూ దళితులపై దాడులు చేస్తున్నారు. అగ్ర కులస్తులు ధనబలంతో రాజకీయ బలంతో దాడులు చేస్తూ ఏమి తెలియని దళితులను బలి పశువులను చేస్తున్నారు.

- గుంపుల

పుష్కర స్నానం చేస్తే వచ్చేది పుణ్యం కాదు - గజ్జి పుళ్ళు

కృష్ణా పుష్కరాల కోసం దాదాపు 10 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టింది ప్రభుత్వం. స్వయానా ముఖ్యమంత్రి సతీసమేతంగా కృష్ణా నదిలో మునిగి పుష్కరాలను ప్రారంభించారు. అనేక జిల్లాల్లో ఆయా జిల్లాల మంత్రులు, కలెక్టర్లు, పుష్కరాలను ప్రారంభించారు. రేడియో, టి.వి.లలో ప్రత్యేక ప్రసారాలు చేశారు. ప్రత్యేక రైళ్ళు, ప్రత్యేక బస్సులు నడుపుతున్నారు. కృష్ణా నది ప్రవహిస్తున్న జిల్లాలలోని ప్రభుత్వ యంత్రాంగం చాలక అనేక జిల్లాల నుంచి పోలీసులు, ఆరోగ్య సిబ్బందిని, కరెంటు సిబ్బందిని వేల సంఖ్యలో పిలిపించుకొని ప్రభుత్వ అధికారులు స్వయంగా పుష్కరాలను పర్యవేక్షిస్తున్నారు.

పుష్కర నదిలో మునిగితే పుణ్యం వస్తుందనటం హాస్యాస్పదం. అమాయకత్వం మాత్రమే. నీరు మిట్ట నుండి పల్లానికి ప్రవహిస్తుంది. అలా ప్రవహించిన నీరు సెలయేళ్ళుగా, నదులుగా మహానదులుగా మారుతాయి. ఇవి జగమెరిగిన సత్యం. ప్రకృతిని గురించి అవగాహన లేని దశలో ఆదిమ మానవుడు ప్రకృతిపైనే ఆధారపడి గాలి, నీరు, నిప్పులకు భయపడి వాటిని

దేవుళ్ళుగా భావించటంలో తప్పులేదు. కాని అవి ఎలా ఏర్పడుతున్నాయో అన్వేషించి, వాటిని శాసించే విజ్ఞానాన్ని నేర్చిన నేటి ఆధునిక యుగంలో వాటిని దేవుళ్ళుగా ప్రచారం చేయటం, పూజలు చేయటం, అందుకోసం కోట్లాది రూపాయల ఖర్చు చేయటం మూర్ఖత్వం అవుతుంది. నేడు ప్రభుత్వం సైన్సు విజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకుంటూ మరి పుష్కరాకలు ప్రాచుర్యాన్ని కలుగ చేస్తున్నదంటే మూర్ఖత్వం కాక ఏమవుతుంది? ప్రభుత్వ ధనాన్ని, ప్రభుత్వ అధికారులను ఈ పనిలో ఉపయోగించుకొనుట హేయ కరం. విజ్ఞానాన్ని అపహాస్యం చేయుట మాత్రమే. భారత దేశములో తప్ప ప్రపంచంలో మరే దేశంలోను వేల కొలది మైళ్ళు పొడవున్న నదులున్నా పుష్కర స్నానాలు ఎక్కడా లేవు.

పుష్కర నదిలో స్నానం చేస్తే పుణ్యం వస్తుందనటం అబద్ధం. ఒకేసారి లక్షలాది మంది నదిలో స్నానం చేస్తే వచ్చేది పుణ్యం కాదు. రకరకాలైన జబ్బులు, పుండ్లు, తామర, గజ్జి లాంటి చర్మ వ్యాధులు వస్తాయి.

పురోహిత వర్గం తమ సామరి తనాన్ని కప్పిపుచ్చుకొని పరాన్నజీవులుగా

శ్రమజీవులను కొల్లగొట్టటం కోసం పెట్టుకొన్న సిగ్గుమాలిన చర్య ఫలితమే ఈ పుష్కరాలు. కర్మ, పునర్జన్మ, పాప పుణ్యాలు, పితృలకు పిండాలు లాంటి వాటిని నేటి పాలక్లం తమ దోపిడిని కప్పిపుచ్చుకునేందుకు ఈ పుష్కరాలను ఉపయోగించుకుంటూ ప్రజలను మరింత అజ్ఞానులుగా తయారు చేస్తుంది. మొత్తంగా ప్రజలు ఎంత అమాయకులుగా ఉంటే పాలకులకు అంత మంచిది. ప్రజలు అమాయకులుగా ఉన్నంతకాలం తాము ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలకు మూల కారణం ఈ దోపిడి సమాజం అనే విషయాన్ని మరచి కర్మ సిద్ధాంతాన్ని ఆచరించేదాని కోసం మూఢ నమ్మకాలను ప్రభుత్వం ప్రచారం చేస్తుంది. ప్రభుత్వం పుష్కరాల పేరుతో ప్రజా ధనం దుర్వినియోగం చేయడాన్ని, ప్రభుత్వం కావాలని మూఢ నమ్మకాలని ప్రచారం చేయడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ ప్రభుత్వాల పాలకుల కుటిల నీతికి వ్యతిరేకంగా ప్రజలు ఉద్యమించాలి. పుష్కరాలనేవి లేని రోజున పాలకులకు పుట్టగతులుండవని ప్రజలు త్వరలో నిరూపిస్తారు.

- నార్ల వెంకటసుబ్బయ్య, గోవిందరావు

భార్యను చంపి ఉరి పెట్టిన కసాయి భర్త

ఈ రోజుల్లో కట్నం కోసం భార్యలను చంపుతుంటే ఈ ప్రబుద్ధుడు దురులవాట్లకు అలవాటు పడి భార్య ప్రాణం తీసిన ఘనుడు ప్రతాపరెడ్డి. ఈ హత్య వెనుక పూర్వపరాలిలా ఉన్నాయి.

మెదక్ జిల్లా, నర్సాపూర్ తాలూక ప్రస్తుతం జిన్నారం మండలము కానుకుంట గ్రామ నివాసి యిప్ప వరల్ రెడ్డి (చిన్న) కుమారుడు ప్రతాపరెడ్డికి రంగారెడ్డి జిల్లా ఇబ్రహీంపట్నం మండలము మంగల్పల్లి పటేలు గూడే గ్రామ నివాసి గజ్జెల పాపిరెడ్డి రెండవ కుమార్తె రాజమణిని యిచ్చి 1980 లో వివాహము చేసారు. కట్న కానుకలు అప్పట్లో బాగానే యిచ్చారు. పెండ్లి కాకముందు నుండి తండ్రి మాట వినకుండా అల్లరి చిల్లరగా తిరిగే ప్రతాపరెడ్డి కానుకుంట గ్రామములో కాకుండా చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాల్లో కూడా ట్రాక్టర్ డ్రైవర్ గా పనిచేసి యింట్లో ఒకపైస కూడా యిచ్చేవాడు కాదు. యింట్లో భార్యను సూటి పాటి మాటలు అనేవాడు. నీమగడు యింటి ఖర్చులకు ఒక్క పైస కూడా యివ్వడు నీకు తల నూనె, వంటి సబ్బులు చీరలు ఎక్కడి నుండి తేవాలని అని ఇంట్లోవారు తిట్టేవారు. అయినా బాధలు భరించింది. యింట్లో కనీసము 15 మంది ఉండేవారు 25 రొట్టెలు చేసేది. కనీసము రోజుకు 50 కుండల నీళ్లు తెచ్చేది భర్త మాత్రము ఇవన్నీ పట్టించుకునే వాడు కాదు. రాత్రి 10 గంటలకు వచ్చి తెల్లవారుజామున 4 గంటలకు లేచి పోయేవాడు. ఈచీకటి రాజ్యములోనే మగబిడ్డకు తల్లి అయ్యింది రాజమణి. తనకు కావలసిన వస్తువులు పుట్టింటి నుండి తెచ్చుకునేది రాజమణి. భర్త పుణ్యాన కొద్ది రోజుల తరువాత ఇంటి వాళ్ళు నుండి కాకుండా బయట వారి నుండి కూడ ఎదురయ్యాయి సమస్యలు. మీరు ఎక్కడికయిన పోయి బ్రతకమని తిట్టడంతో నిజామాబాదుకు పోయి ఒక బిస్కట్ల డీలర్ దగ్గర నెలకు 600/- జీతముతో వ్యాను నడుపుటకు డ్రైవర్ గా చేరాడు ప్రతాపరెడ్డి. నిజామాబాదులో టూటాన్ పోలీసు స్టేషన్ సమీపములో ఒక రూం అద్దెకు తీసుకొని కాపురం పెట్టాడు. చాలి చాలని జీతముతో కూడా బాగా త్రాగేవాడు.

తాగిన మైకములో చావబాడేవాడు. ఈ బాధలు భరించ లేక అన్నదమ్ములకు తండ్రికి ఈ విషయం చెప్పినందుకు రాజమణిని నేను తాగుతానని తాగి కొట్టానని మీ ఇంట్లో చెప్పి నీ వాళ్ళతో నన్ను తిట్టిస్తావా అని వివరీతంగా కొట్టాడు. ఇప్పటికీ వీరికి రెండవ కొడుకు కూడా పుట్టాడు. ప్రతాపరెడ్డికి రోజు త్రాగి రావడం ఇంట్లో భార్యను కొట్టడం నిత్యకృత్యమయ్యింది. తన కూతురు నిజామాబాదులో ఒక్కతే దూరంగా ఉండటము, కష్టాలు పడడము చూచి రాజమణి తండ్రి అన్నదమ్ములు ఆలోచించి రాజేంద్ర నగర్ లోని వ్యవసాయ క్షేత్రములో అగ్రికల్చరల్ డిపార్ట్ మెంటులో వ్యాను నడిపే ఒక వ్యక్తి అకస్మాత్తుగా మరణిస్తే ఆ వ్యక్తి పేరు మీద ప్రతాపరెడ్డిని వ్యాను డ్రైవరుగా నియమించటానికి రాత్రికి రాత్రికి నిజామాబాదు పోయి ప్రతాపరెడ్డిని తీసుకువచ్చి ఆ ఉద్యోగములో నియమించే ఏర్పాట్లు చేశారు. నా బిడ్డ నాకు దగ్గరయిందని తండ్రి సంతోషము నా చెల్లెలు దగ్గరయిందని అన్నయ్య, తమ్ముడు, తల్లి, చెల్లెండ్లు సంతోషపడ్డారు. కాని అప్పుడే మొదలయ్యింది. అసలు భాగవతము ప్రతాపరెడ్డికి నెలకు 1800/- జీతము రోజు బత్తా రావటము కన్ను మిన్ను కానరాకుండా పోయింది. ప్రస్తుతం వీరి నివాసము షేక్ పేట లంగర్ హౌస్ దగ్గర. రోజు బాగ త్రాగటము పేకాడటము, అమ్మాయిల మోజు ఎక్కువయ్యింది.

30.8.92 రోజు రాత్రి 10 గంటలకు యిద్దరు మనుషులు కానుకుంట నుండి వచ్చి మీ కూతురు రాజమణి కడుపు నొప్పితో చనిపోయిందని చెప్పారు. తన కూతురుకు ఎప్పుడు కడుపు నొప్పి లేదని ఏదో జరిగిందని రాత్రికి రాత్రే యిద్దరి కొడుకులను షేక్ పేటకు పంపించగా రాజమణి ఉరి పోసుకొని చనిపోయిందని చెప్పారు.

29.8.92 ఉదయం 9 గంటలకు యింటి నుండి డ్యూటీకి బయలు దేరి రాత్రి యింటికి రాలేదు. 30.8.92 ఉదయం 10 గంటలకు వచ్చి యింటికి రాకుండా ప్రక్క యింట్లో పేకాడుకుంటు కూర్చున్నాడు. రెండు సార్లు కొడుకును

పంపించి వచ్చి అన్నము తిని పొమ్మన్నారాలేదు. 3వ సారి తానే స్వయంగా పోయి నిన్న ఉదయం 9. గం|| పోయి యిప్పుడెచ్చి పేకాడుకుంటు కూర్చుంటే ఎట్లా వచ్చి అన్నము తిని అడుకోమని చెప్పింది. అంతే ఆమె చేసిన పాపము ఆ రోజే రాజమణి ఆకరి స్నానము. కొడుకుకు అన్నము పెట్టి బడికి పంపించడము అదే ఆకరిసారి. కండ్లతో చూచుకోవటము అదే ఆకరిసారి. నేను పేకాడుతున్న తానికి వచ్చి నన్ను పిలుస్తావా అంటూ యింట్లోకి తీసుకువచ్చి తాగింది దిగిపోయే వరకు ఇష్టమొచ్చి నట్లు కొట్టాడు. రాజమణికి దెబ్బలు బలంగా తగిలాయి లేవలేకుండా పడి పోయింది. ఒక గంటకు మళ్ళీ తూలుతూ వచ్చి కన్ను మిన్ను కానరాకుండా లేవకుండా పడి ఉన్న రాజమణిని మళ్ళీ కొట్టాడు.. అంతే రాజమణి ఈ లోకము వదిలి వెళ్ళి పోయింది.

చనిపోయిన రాజమణిని తన చేతుల మీదుగా ఆమె వంటికి ఉన్న నైలాను చీరతో ఉరిపెట్టి ఉరిపోసుకొని చనిపోయిందని వెంటనే ఒక చాకుతో చీర కొని, శవాన్ని క్రిందకి దింపి, వెంటనే ఆఫీసుకు పోయి కొద్దిగా మైనర్ రిపేరులో ఉన్న వ్యాను తీసుకొని బాగు చేయించుకొని వస్తానని చెప్పి భార్య శవాన్ని తన సొంతగ్రామము కానుకుంటకు తీసుకు పోయి కడుపు నొప్పితో చనిపోయిందని చెప్పాడు. అందరూ నిజమని నమ్మారు. కాని రాజమణి తల్లిగారు ఒక లారికట్టుకొని వచ్చి కొట్టి చంపాడని చెప్పే వరకు ఎవరికి తెలీదు ఆ వూరి వారికి.

గోల్కొండ పోలీసులు రాజమణి చనిపోయిన గదిని ఉరి పోసుకొన్న చీరను ఫోలోలు తీసుకున్నారు. వీరు జిన్నారం పోలీసులకు ఈ విషయం చెప్పి జిన్నారము నుండి మరికొంత మంది పోలీసులతో కానుకుంటకు వచ్చి శవాన్ని వారి అధీనంలోకి తీసుకున్నారు.

చనిపోయిన రాజమణిని ముఖ్యమయిన విషయం ఏమంటే 30.8.92 నాడు సహజ మరణం కాదని కొట్టి చంపారని తెలుసుకున్న మాజి సర్పంచు

(మిగతా 30వ పేజీలో)

కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాలు - ముఖ్యమంత్రుల మార్పు

ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు జనార్థన్ రెడ్డి ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా, మెడికల్ కాలేజీల సమస్యపై తీర్పు నిచ్చింది. తీర్పులో కోర్టు 1992 లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉన్నత ఎడ్యుకేషన్ ప్రయివేట్ రంగంలో నడుపడానికి వీలుగా చేసిన సవరణ చట్టాన్ని కొట్టి వేసింది. ముఖ్యమంత్రి జనార్థన్ రెడ్డి మొత్తంగా ప్రయివేట్ మెడికల్ కాలేజీలను అనుమతిస్తూ పాస్ చేసి జి.ఓ.లను ఇచ్చిన, నిపుణుల కమిటీని కోర్టుకు ఇచ్చిన తీరు మీద కోర్టు ముఖ్యమంత్రిని, ప్రభుత్వ అధికారులను చీవాట్లు పెట్టింది. తన భార్య, తమ్ముని అధీనంలో నడుస్తున్న 'జనప్రియ ఎడ్యుకేషన్ సొసైటీ'కి మెడికల్, డెంటల్ కాలేజీలను మంజూరు చెయ్యడం పట్ల కోర్టు తీవ్రమైన అభ్యంతరాలను లేవనెత్తింది. ముఖ్యమంత్రి స్వంత కుటుంబీకులు నడుపుతున్న సంస్థకు స్వయంగా ఫైల్ పై సంతకం చేసి కాలేజీ మంజూరు చెయ్యడం అధికార దుర్వినియోగమని తేల్చి చెప్పింది.

హైకోర్టు ఈ విధమైన తీర్పు నిచ్చి, ముఖ్యమంత్రిని చీవాట్లు పెడుతూ తీర్పునిచ్చాక నిజానికి జనార్థన్ రెడ్డి తనంతట తానుగా పదవికి రాజీనామా ఇవ్వాలి ఉంది. ఈ విషయంలో కాంగ్రెసు పార్టీ అధిష్టాన వర్గం జోక్యం చేసుకోవలసిన అవసరం లేదు. కాని హైకోర్టు ప్రతినిధిగా వచ్చిన మూపనార్ అభిప్రాయాన్ని కూడా జనార్థన్ రెడ్డిని ఖాతరు చెయ్యలేదు కనుక ప్రధానమంత్రి స్వయంగా కలిగించుకుని జనార్థన్ రెడ్డి రాజీనామా చెయ్యాలిందిగా కోరాడు. అంత వరకు ముఖ్యమంత్రి అసలు రాజీనామా చెయ్యనని కూర్చున్నాడు.

కొంచెం తేడాతో కూడుకున్న దైనప్పటికీ కర్నాటకలో కూడ పరిస్థితి ఈ విధంగానే ఉంది. అక్కడ చాలామంది శాసనసభ్యులు బంగారప్ప రాజీనామా చెయ్యాలని పట్టుపడుతున్నారు. అతని పరిపాలన పూర్తిగా వ్యక్తి ప్రయోజన

పరిపాలనగా మారిందని అక్కడి కాంగ్రెస్ లోని ప్రతికూల సభ్యులు చాలకాలంగా ఆయన్ని మార్చాలనే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. తిరుపతిలో సి.డబ్ల్యు.సి. సమావేశాలు జరిగేనాటికే బంగారప్పకు పార్టీ అధిష్టాన వర్గానికి మధ్య సంబంధాలు బాగా దెబ్బతిన్నాయి. అతను తిరుపతి సమావేశాలకు అసలు హాజరు కానని ప్రకటించారు. పి.ఎ. నర్సింహారావు ఎన్నో తంటాలు పడి అతన్ని సభలకు రప్పించాల్సి వచ్చింది. బంగారప్పను కూడ తిరిగి పి.ఎ. నర్సింహారావు బలవంతంగా తీసుకుకుండా ఆయన రాజీనామా చేసే పరిస్థితి కనిపించడం లేదు.

కాంగ్రెస్ అధికారంలో ఉన్న ప్రతి రాష్ట్రంలో కూడ ముఖ్యమంత్రులు ఐదు సంవత్సరాల కాలంలో ఇద్దరి, ముగ్గురి తప్పకుండా మార్చాల్సి వస్తుంది. ఈ మార్పు సమస్య తలెత్తినప్పుడు గాని, ముఖ్యమంత్రి అసెంబ్లీ సభ్యుల మద్దతు కోల్పోయినప్పుడుగాని తాను స్వయంగా రాజీనామా చేస్తే - ఆ పార్టీ శాసన సభ్యులు కూర్చోని మరో నాయకున్ని ఎన్నుకోవడంగా ఇందిరాగాంధీ కాలం నుండి ఈనాటి వరకు ఎప్పుడూ జరుగడం లేదు. ముఖ్యంగా ఇందిరాగాంధీ కాలం నుండి ప్రధానమంత్రి పదవిలో ఉండే వ్యక్తి చేతిలోనే కాంగ్రెస్ అధ్యక్షపదవి కూడ ఉంటుంది కనుక ఒక ముఖ్యమంత్రిని దింపి మరో ముఖ్యమంత్రిని ఎన్నుకొనేది కాంగ్రెస్ ప్రధానమంత్రి కర్తవ్యంగా మారింది. గత ఎన్నికలు జరిగాక ఆంధ్ర, కర్నాటక, మహారాష్ట్ర మూడు రాష్ట్రాల్లో కూడ - ఒకసారి ముఖ్యమంత్రిని మార్చడం జరిగింది. ఆంధ్రలో చెన్నారెడ్డి, కర్నాటకలో పాటిల్, మహారాష్ట్రలో శరద్ పవార్ మారారు. ఇప్పుడు ఆంధ్ర ముఖ్యమంత్రిని బలవంతంగా దింపెయ్యవలసి వచ్చింది. ఇదే గతి కర్నాటక ముఖ్యమంత్రికి కూడ పడుతుంది. మహారాష్ట్ర పరిస్థితి కాస్త భిన్నంగా ఉంది. మహారాష్ట్ర రాజకీయాల నుండి శరద్ పవార్ కేంద్రానికి మారి తన

అనుయాయుని ముఖ్యమంత్రిగా పెట్టుకున్నారు. ఆయన కూడా పెద్ద సమస్యలు లేకుండానే ముఖ్యమంత్రిగా కొనసాగుతున్నారు. కాని అసలు ప్రశ్నే మంటే కాంగ్రెసు అధికారంలో వున్న రాష్ట్రాల్లోనే ముఖ్యమంత్రులు ఇలా ఎందుకు వ్యవహరిస్తున్నారు? ఆంధ్రలో యన్.టి.ఆర్ అధికారంలో ఉన్నప్పుడు ఒకే వ్యక్తి ఏడు సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. అయితే కోర్టు అర్డర్లను ఒకటి రెండు సార్లు లెక్కచెయ్యని మాట నిజం. కాని అధికార చలాయించుటలో కొద్దే గొప్ప నిలకడ ఉండింది. బీహార్ లో జనతాదళ్ అధికారంలో ఉన్నది కనుక ముఖ్యమంత్రి పావులా మార్చడం లేదు. ఒరిస్సాలో కూడ అదే పరిస్థితి. అస్సాంలో ప్రభుత్వకుమార్ మహాంత అధికారంలో ఉన్నప్పుడు ఐదు సంవత్సరాలు స్థిరత్వం ఉండింది. అలాగని జనార్థన్ రెడ్డి కోర్టు తీర్పు విషయంలో రాజీనామా చెయ్యవద్దని నేను చెప్పడం లేదు. ఇప్పుడు జనార్థన్ రెడ్డి మోరల్ గ్రౌండ్స్ మీద అధికారం నుండి పోతున్నట్లు కాదు. అతన్ని బలవంతంగా తీసుకువలసి వస్తుంది.

ఈ పరిస్థితికి కారణం ముఖ్యమంత్రి కావడమే ఫలానా వ్యక్తి నాయకత్వం వహించగలడనే, అతను నీతి నియమాల్ కలవాడనే అతనికి రాష్ట్ర అసెంబ్లీ సభ్యులు మద్దతుందనే కాదు. మొత్తం పార్టీని పార్టీ అధ్యక్షున్ని మ్యానిపులేట్ చేసి అధికారంలోకి వచ్చిన వ్యక్తి ఎంత తొందరగా సంపాదించుకోవాలనేదే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంటున్నాడు. 'దీపం ఉండగనే ఇల్లు చక్కబెట్టుకోవాలన్నట్లు' పదవి ఉండగనే డబ్బు సంపాదించుకోవాలి. అధికార హోదాలో నంస్థల్ని తమ స్వంతదారులకిచ్చుకోవాలి. తనకు ఇంత అంత ఎమ్మెల్యేల మద్దతుండడానికి వారికి సంపాదన వనరులు కలిగిన పదవులివ్వాలి. నీతి నియమాలతో రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని నడుపడమనేది ఏ మాత్రం

ముఖ్యమంత్రిల లక్ష్యం కావడం లేదు. ఇదసలు రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని నడిపే వద్దనే కాదు. రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని నడువడానికి నీతి నియమాలు గీటురాయి కావాలి కాని అన్ని పాస్తులు సంస్థల్ని, సంఘాన్ని మోసం చేసి డబ్బు సంపాదన లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న వ్యక్తుల్ని అధికారంలోకి రానివ్వడం అతడు నంస్థల్ని నర్వనాశనం చేసినంత చేసేయ్యడం ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ లక్షణం కాదు.

దేశాన్ని సుదీర్ఘకాలం పరిపాలించిన కాంగ్రెస్, ముఖ్యంగా ఇందిరాగాంధీ అధికారంలోకి వచ్చిన నాటి నుండి రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులు ఏ నీతి నియమాలు లేనివాళ్ళను, చెప్పుచేతుల్లో

ఉండే వాళ్ళను పెట్టుకోవడం, చెబుతే వినప్పుడు తీసేయడం ఒక పద్ధతిగా మారింది. పి.వ. నర్సింహారావు వచ్చాక - మంశపారంపర్యతతో సంబంధం లేని పరిపాలనతో పాటు నీతి నియమాలతో కూడిన పరిపాలన వస్తుందని కొంతమంది వాదించారు. కాని గత సంవత్సర కాలంలో పి.వి. ఒక కొత్త పాలనా పద్ధతిని ప్రవేశ పెట్టాడనడానికి ఆధారలేమి లేవు. చాల విషయాల్లో ఈ పరిపాలన కూడ 'పాత సీసాలోని కొత్త సార' లాగా కనిపిస్తుంది.

పాలనా యంత్రాంగాన్ని నడిపే వాడికి ఒక తాత్విక దృక్పథం, కనీస త్యాగబుద్ధిలేనప్పుడు రాజకీయ వ్యవస్థ అంతా కొల్లగొట్టే సంస్థలుగా మారుతాయి. పాలనలో ఉన్ననాడు ఎంత నీతిమంతుడు

అనేదానికంటే అతనికి ఎంత డబ్బున్నది అనేది గీటురాయిగా మారుతున్నది. ఇది చాల ప్రమాదకరమైన పరిస్థితి. కేంద్రం నుండి మండలం వరకు నంపాదన వరులు, లంచగొండ్లు అధికారంలోకి వస్తే దేశం బీదోళ్ళను పీల్చుకొనే రాబందుల రాజ్యాంగా మారుతుంది. పెరుగుతున్న ధరలు, తరుగుతున్న వనరుల్లో బీద ప్రజల పరిస్థితి చాల ఘోరంగా మారుతున్నది. రాష్ట్ర స్థాయిలో ముఖ్యమంత్రి ఎట్లా పరిపాలిస్తాడు అనేదానికంటే ఎట్లా జీవిస్తాడు అనేది గీటురాయి అవుతుంది. రానున్న కొత్త ముఖ్యమంత్రి ఎట్లాంటి వాడో వేచి చూద్దాం.

- కె. చలయ్య

(31వ పేజీ తరువాయి)

విడదీసి జనం ముందుంచడం సత్పత్తి అవుతుంది. పి.హెచ్.సి.కి వచ్చే జనం ముందు రోగాలను బాగు చేయించుకుందామనే వస్తారు. రోగాలకు వైద్యం చేసే క్రమంలోనే వారి నమ్మకాన్ని చూరగొనాలి. రోగనివారణ గురించి మాట్లాడాలి. రోగనివారణలో చివరి మెట్టులో కదుపు నిండా తిండి "మంచి నీళ్ళు", "మంచి పరిసరాలు", "ఆరోగ్య విద్య", చేయడానికి పని" అనే అయిదు అతి ముఖ్య సూత్రాలున్నాయి. పి. హెచ్ సి.లో రోగ నివారణ గురించి మాట్లాడాలనే ప్రభుత్వము ఆ అయిదు అంశాల గురించి ఏం మాట్లాడుతుంది. (2) పి.హెచ్.సి. నిర్దేశములు యింకో ముఖ్యమైన అంశముంది. మన కేంద్ర ప్రభుత్వం "వర్తికల్ ప్రోగ్రామ్స్" క్రింద మలేరియా, క్షయ, కుష్టు, ఫైలేరియా వగైరా కొన్ని జబ్బులను ఎడిగా గుర్తించి పైనుంచి క్రిందకు సిబ్బందిని నిర్ణయించారు. కొన్ని జబ్బులకేం తెలుసు. యిలా నిలువుగా కంపార్ట్ మెంటులు కుదేసినట్లు మాత్రమే జనాన్ని అవహించాలి? అని మలేరియా సిబ్బంది మందికి వెళ్ళారనుకోండి. జనాన్ని చూస్తాడు. మలేరియా జబ్బుంటేనే స్పందిస్తాడు. మరో రోగముంటే ఉలకడు, పలకడు. జనానికి ఒక జబ్బు వస్తే యింకో రోగం రాకూడదని రూలుందా? గ్రామంలో జనానికి మలేరియా, ఫైలేరియా, క్షయ

అన్ని ఒకేసారి రావచ్చు. వానికి అందుబాటులో ఉండేది పి.హెచ్.సి. ఆ పి.హెచ్.సి. లోని డాక్టరు ఒక్క రోగానికి ఒక్క డిపార్ట్ మెంటుకు పొమ్మని సలహా యిస్తాడా? పి.హెచ్.సి. స్థాయిలో అన్ని జబ్బులకు ఒక చోట వైద్యం జరిగే అవకాశం ప్రజలకు ఎక్కువ ఉపయోగ కరం. ఇది కొద్దిపాటి తలివితేటలున్న మామూలు గ్రామ ఖారులు కూడా గుర్తించే అంశం. కాబట్టి ఈ నిట్టనిలువు కార్యక్రమాలను, వాని సిబ్బంది పి.హెచ్.సి. స్థాయిలో సమన్వయం చేయాలి. పీటన్నింటినీ చేసే బాధ్యతలను పి. హెచ్.సి.కి అప్పగించాలి. నిలువు ప్రోగ్రాంలకు పెట్టే ఖర్చునంతా పి.హెచ్.సి. వైపు మళ్ళించాలి.

- డా॥ బ్రహ్మరెడ్డి.

స్వీకారం

గోదావరి నా ప్రతిబింబం

రచన : అద్దేపల్లి రామమోహనరావు

వెల : రూ. 15-00 లు.

ప్రతులకు :

జీవన సాహిత్య,

ఇం.నెం. 29-6-13-డి.,

పురానపండవారి వీధి,

రాజమండ్రి - 533 104.

(28వ పేజీ తరువాయి)

నారం రెడ్డి (మాజి సర్పంచు సుదర్శన్) జాని అనబడే ముగ్గురు వ్యక్తులు జిన్నారం పోలీసు స్టేషన్ కు ఫోన్ చేసి మనము తరువాత మాట్లాడుకుందాము మీకు యివ్వవలసింది మీకు ముట్ట చెప్తామని కానుకుంటుకు ఒక్క పోలీసు రాకుడదని చెప్పినారు. విషయము తలిసికూడ జిన్నారము ఎస్.పి కానకుంటకు రాకుండ గొల్కొండ ఎస్.ఐ. వచ్చి పిలుస్తే గంట సేపటికి వచ్చాడు మొత్తము మీద కానుకుంటకు వచ్చి శవాన్ని మాత్రము స్వాధీనము చేసుకున్నారు కాని హంతకుడయిన ప్రతాప రెడ్డిని వెతకటము గాని అరస్టు చేయటము గాని జరుపలేదు. శవము ఇంట్లో ఉండగానే మేడ్చల్ ఎమ్.ఎల్.ఎ ప్రస్తుత మంత్రి అయిన ఉమా వెంకట్రామ రెడ్డి సహాయంతో ప్రతాపరెడ్డి నిర్దోషిగా చెలామణి కావడానికి అన్ని ఏర్పాట్లు చేసుకొంటున్నాడు. ఒక అమాయక స్త్రీని పొట్టన పెట్టుకొన్న హంతకుని రక్షించడానికేనా ఉన్నది ఈ పోలీసులు మంత్రులు అయితే స్త్రీ మనిషిగా మనగల్గే స్థితి ఎప్పుడు వస్తుంది? గూండాలది, దొంగలది, హంతకులదేనా రాజ్యం ?

అర్. ఉష,
శక్తిపతి

ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు

వైద్యాన్ని ప్రజలకు అందించటం ప్రభుత్వ బాధ్యత అనేది నాగరిక సమాజం గుర్తించిన విషయం. నీకు రోగము వస్తే నీవే బాగు చేయించుకో అనేది పైకి చూడటానికి ఎంత తర్కబద్ధంగా ఉన్నట్లనిపించినా, ఒక్క నిమిషం విశ్లేషించినా అదెంత 'దొల్ల'నే అర్థమవుతుంది. అయితే యంత్ర నాగరికత తన దగ్గర పనిచేసే కార్మికులకు తిండి పెట్టే బాధ్యత కూడా తీసుకోదు. అదే యంత్ర నాగరికత కార్మికుల సుదీర్ఘ పోరాటానంతరం ఏదో రూపంలో "సంక్షేమను రాజ్యాన్ని" అంగీకరించాల్సి వచ్చింది. బ్రిటన్ లో ఫిన్లండు నార్వే, స్వీడన్, డెన్మార్క్ (స్కాండినేవియా) దేశాల్లో కూడా ఆరోగ్యం సమాజం బాధ్యతగా భావించే ఆరోగ్య విధానాలు అమలు జరుగుతున్నాయి. క్యూబా, వియత్నాం, చైనా మొదలగు సోషలిస్టు రాజ్యాల్లోనూ అదే సూత్రం అమలు జరుగుతుంది. నిన్న మొన్నటి దాకా రష్యా తూర్పు యూరపు రాజ్యాల్లోనూ ఈ సామాజిక బాధ్యత అమలు జరుగుతూ వచ్చింది.

బ్రిటను నుంచి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకున్న మనం మనకు తెలిసి గాని, తెలియక గాని చాలా లక్షణాలను వారి నుండి కాపీ కొట్టాము. అందులో భాగమే "ఆరోగ్యం సమాజం బాధ్యత" అని గుర్తించడం. కాని ఇప్పుడిప్పుడే "బ్రిటిష్ ఇండియా" స్థానంలో "అమెరికా ఇండియా" రూపుదిద్దుకొనే క్రమంలో అమెరికా వాటిని కాపీ కొట్టే బాధ్యతను నెత్తికెత్తుకున్నారు. 'నీ ఆరోగ్యం నీ బాధ్యత' అనే సూత్రం కపాళాని కెక్కించుకున్న దేశాల్లో అమెరికా మొదటిది.

ఈ పునాదిలో ఆరోగ్యాన్ని అందించే ఉపాంగాల్లో అట్టడుగునున్న దొంతరగా "ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు" ఉంటాయి. 20,50 వేల జనాభాకొక పి.హెచ్.సి. ఉండాలని నిపుణులు చెప్తే, లక్ష జనాభాకు కూడా ఒక్కోటి ఉండదు. మన రాష్ట్రంలో 23,000 ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లుండాలి. కాని 11,000 మాత్రమే

ఉన్నాయి. నూటికి 80 మంది జనం గ్రామాల్లో ఉంటారని అందరికీ తెల్సిందే. ఆ గ్రామస్థులకు అందుబాటులో ఉండాలనే కదా పి.హెచ్.సి. లు పెట్టామనేది. అనేక విషయాల్లో ప్రభుత్వం గ్రామాన్ని లక్ష్యం చేస్తుంది. పి.హెచ్.సి.ల దగ్గర అంటే 5000 జనభాకొక సబ్ సెంటర్ చొప్పున పెట్టి, అందులో ఒక హెల్త్ సూపర్ వైజర్ ను నియమించాలి. మల్టీపర్ పస్ హెల్త్ వర్కర్ (స్ట్రీ+పురుషులు) ఒక్కొక్కరు చొప్పున ఆ సబ్ సెంటర్లో ఉండాలి. సాధారణ సమస్యలకు వారు జవాబులు చెప్పాలని మన ఉద్దేశము.

ఈ పి.హెచ్.సి.లకు ఎన్నింటికి స్వంత భవనాలున్నాయి? 8,578 పి.హెచ్.సి.లకు స్వంత భవనాలున్నాయి. అవి ఎలా ఉన్నాయని అడగనక్కర లేదు. తగిన రక్షణ ఉండదు. ప్రహరీ గోడ అడగ పద్దు కనీసం కుచె అయినా ఉండదా అంటే.. పండులు, ఆవులు స్వేచ్ఛగా తిరుగుతూ ఉంటాయి. పి.హెచ్.సి.లు ఊరి చివర ఉంటాయి కాబట్టి, మనుషులు కూడా యధాశక్తి పి.హెచ్. ఆవరణను బహిర్భూమిగా ఉపయోగించుకుంటూ ఉంటారు. ఈ పరిస్థితుల్లో పరిశుద్ధత గురించి అక్కడ పని చేసే డాక్టర్లు ఏం మాట్లాడుతారు?

ఎక్కడుంటాయి పి.హెచ్.సి.లు

నాలుగయిదు గ్రామాల కూడలిలో పి.హెచ్.సి.ను పెట్టారు. ఆ గ్రామానికి చుట్టూ గ్రామాల నుంచి బస్సు సౌకర్యం కనీసం బండి అయినా రాగల్గిన అవకాశం ఉండే చోటు అయ్యిందా. ఏ రోగికయినా రోగం ముదిరి తాలూకా జిల్లా ఆస్పత్రికి పంపాల్సి ఉంటే, అలా పంపటానికి వీలుగా రవాణా సౌకర్యం కల్గిన గ్రామమయితే మంచిది. ఆ గ్రామపులో గల గ్రామాల్లో వీలయినంత వరకు పి.హెచ్.సి. పెట్టే గ్రామం పెద్దదయి ఉండాలి. ఈ సూత్రాలు చాలా చోట్ల ఉల్లంఘించబడ్డాయి. ఏ గ్రామంలో కాస్త దయాగుణం కల్గిన వ్యక్తి ముందు కొచ్చి స్థలమో, డబ్బు దానం చేస్తానంటే, అదెంత

మారుమూల గ్రామమయినా అక్కడే బిల్డింగులు కట్టటానికి ప్రభుత్వం సంకల్పిస్తుంది. ఒక యం.యల్.ఎ గాని యం.పి. గాని మరెవరయినా పలుకుబడి గల్గిన రాజకీయ నాయకుడికి తన గ్రామాన్ని అభివృద్ధి చేయాలని అకస్మాత్తుగా కొర్కె కల్గితే, ఆయన తన గ్రామంలో పి.హెచ్.సి. పెట్టించుకుంటాడు. రాబోయే ఎన్నికలలో తాను సాధించిన వాటి లిస్టు పెంచుకోటానికి తోడ్పడుతుంది గాని ఆ పి.హెచ్.సి.లో ఇతర సౌకర్యం గురించి ఆలోచించే తీరిక ఆ రాజకీయ నాయకునికి ఎక్కడ ఉంటుంది. తన వరకు అవసరమయితే ఆరోగ్యాన్ని హైద్రాబాద్ లో ఫైవ్ స్టార్ ఆస్పత్రిలో కొనుక్కొంటాడు.

లక్ష్యరేం? :

(1) "రోగానికి వైద్యం కన్న రోగనిరోధన మిన్న" అందరమూ ఒప్పుకొనే ఆరోగ్య సూత్రం. కాని దప్పికయి దగ్గరకొచ్చిన వానికి గ్లాసెడు నీళ్ళిచ్చి ఆ తర్వాత బావత్రవ్యకుని శాశ్వతంగా దప్పిక తీర్చుకొనే విధానం గూర్చి ఉపన్యాసం యిస్తే ఎంటాడు గాని, నీళ్ళివ్వకుండా బావ త్రవ్యాలనిచెప్పే అలాగే విరేచనాలు వచ్చి జనం పి.హెచ్.సి.కి వస్తే ముందు ఆ విరేచనాలు తగ్గటానికి మాత్రలు యిచ్చి, ఆ పైన విరేచనాలు రాకుండా జాగ్రత్తలు గురించి మాట్లాడాలి. పేదరికమే కుటుంబ నియంత్రణకు ప్రథమ అడ్డంకి అని గుర్తించకుండా వచ్చిన వాళ్ళను వదలకుండా కుటుంబ నియంత్రణ ఆపరేషను చేయించారు. ఇట్లు, పి.హెచ్.సి. దగ్గరుకు వస్తే యిక్కడే అదే వరుసాయే! రోగాలు రాకుండా ఉండటానికి టీకాలు వేయించుకోమని చెప్పటంలో ఉండే ఉత్సాహం, టీకాలు వేయించిన పిల్లలకు అనంతరం జ్వరం వస్తే ఒక జ్వరం మాత్ర చేతిలోపెట్టి తర్వాత కనపర్చకపోతిమి. గ్రామ స్థాయిలో "రోగనివారణకు చేసే ప్రయత్నాల"లను "రోగానికి వైద్యాన్ని"

(మిగతా 30వ పేజీలో)

జాతీయోద్యమం - మద్యపాన నిషేధం

గత నెల రోజులుగా నెల్లూరు జిల్లాలో సారా నిషేధ ఉద్యమం వూపందు కుంటూ వుంది. దీనికి ప్రధాన చోదకులు అక్షరాస్యతా ఉద్యమంలో భాగస్వాములైన మహిళలు. వీరికి జన చైతన్య సమితి నాయకత్వం వహిస్తూ వుంది. స్వాతంత్ర్య సమరయోధులైన వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య లాంటి పాఠశాల ఉద్యమానికి మద్దతు తెలుపుతూ, నిషేధం పూర్తిగా అమలయ్యే దాకా పోరాడాలని ప్రజలకు పిలుపిచ్చారు.

అయితే గత సం|| రం మరొక స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడైన కాళోజీ నారాయణరావు 1991 ఫిబ్రవరి రెండవ తేదీన (గాంధీ జయంతి) నక్కలెల్లకు జడిసి సారా కాంట్రాక్టర్లు పోలీస్ స్టేషన్ల ముందు సారా దుకాణాలు ఏర్పాటు చేస్తే, యిది రాజ్యాంగ విరుద్ధమని హైకోర్టులో పిటిషన్ వేయగా దానిని కోర్టు కొట్టి వేసింది.

అదే విధంగా నెల్లూరు జిల్లాలోనే 1991 డిసెంబరు 19వ తేదీన (అంతర్జాతీయ పౌర హక్కుల దినం) రైతు కూలీ సంఘం ఆధ్వర్యంలో మద్యపాన నిషేధానికి మద్దతుగా జరిగిన బహిరంగ సభలో పౌర హక్కుల సంఘం జిల్లా కార్యదర్శి మాట్లాడినందుకు అతనిపై, మరి 15 మంది ఏద్యార్థులపై ఐపిసి సెక్షన్ 124-ఎ (దేశ ద్రోహం), సెక్షన్ 145 (అక్రమ సమావేశం) సెక్షన్ 341 (అక్రమంగా అడ్డు పడడం) వంటి నేరా రోపణలు చేస్తూ కేసు నమోదు చేశారు. అయితే యిప్పుడు కూడా అక్కడక్కడ మహిళలపై కాంట్రాక్టర్లు, ఎక్సైజ్ అధికారుల మద్దతుతో పోలీసులు కేసులు నమోదు చేస్తున్నట్టు వార్తలు వస్తున్నాయి.

అయితే ఎచిత్రమేమిటంటే కాంగ్రెస్ ఎమ్మెల్ఎల్ఎలు ప్రధాన ప్రతిపక్ష ఎమ్మెల్ఎలు అందరూ మద్యపాన నిషేధ ఉద్యమానికి మద్దతు తెలుపుతూ ప్రకటనలు గుప్పిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో మన పవిత్ర రాజ్యాంగం మద్యపానాన్ని గురించి ఏం చెప్పిందో పరిశీలించడం ఎంతైనా అవసరం.

రాజ్యాంగంలోని నాలుగవ అధ్యాయంలోని ఆదేశిక సూత్రాలు ప్రభుత్వాలు (కేంద్ర-రాష్ట్ర) అనుసరించవలసిన పద్ధతులను తెలియ చేస్తాయి. ఉదాహరణకు ప్రభుత్వాలు లాటరీలు, జూదం, రేస్ కోర్సులు, వ్యభిచారం, అశ్లి సంస్కృతిని ప్రోత్సహించే సినిమాలు మో||న నీతి బాహ్యమైన చర్యల ద్వారా ఆదాయాన్ని సంపాదించి ప్రభుత్వ పాలన జరప కూడదని చెబుతుంది. ఇదే పద్ధతిలో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 47 మత్తు పానీయాలను వైద్యం దృష్ట్యా తప్ప యితరంగా వాటిని నిషేధించాలంటుంది. ఇటువంటి నియమాన్ని ఆదేశిక సూత్రాలలో చేర్చడానికి గల కారణమేమిటి? దీని వెనుక వున్న చరిత్ర ఏమిటి? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పుకోవడం ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ఎంతైనా అవసరం.

1920 ఆగష్టులో గాంధీ ప్రారంభించిన సహాయ నిరాకరణోద్యమంలో భాగంగా మత్తు పానీయాలను బహిష్కరించాలని కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలు పోరాటం జరిపారు. అందులో భాగంగా కల్లు ఉత్పత్తి చేసే ఈత చెట్లను, తాటి చెట్లను నరికేశారు. సారావేలం పాటలలో పాల్గొనవద్దని కాంట్రాక్టర్లను హెచ్చరించారు. ఎడ్ల బండ్లు కట్టుకొని రాత్రి పూట ప్రయాణాలు చేసి, పగటి పూట ఊరూరు తిరిగి కల్లు, సారా త్రాగవద్దని ప్రజలకు సభలు పెట్టి విజ్ఞప్తి చేశారు. 'కల్లు మానందోయ్ బాబూ' కళ్లు తెరవండోయ్ బాబూ' అంటూ పాటలు పాడారు. వేలం పాటలు జరుగుతున్నప్పుడు జోక్యం చేసుకొని, వేలం పాడేవారిని పాడరాదని అడ్డగించారు. ఆంధ్రలో గుంటూరు, సత్తెనపల్లి ఎనుకొండ, నరసరావు పేట, ఒంగోలు, రేపల్లె కేంద్రాలలో కల్లు వేలం పాటలను ప్రజలు పూర్తిగా బహిష్కరించారు. పలనాడు తాలూకాలో వేలం పాటలను బహిష్కరించడానికి గురజాల చుట్టపక్కల నుంచి వేలాదిగా ప్రజలు వచ్చారు. వేలం ఎవరూ పాడకపోయే సరికి దగ్గరలో వున్న యిద్దరు మహ్మదీయులను బలవంతంగా తీసుకొచ్చి ప్రభుత్వోద్యోగి ఒకడు వారి మాత్రమే

వేలం పాట పాడించాడు. అయినా అరుదుకాణాలకు మే వేలం జరిగింది. వీటి వల్ల ప్రభుత్వాదాయం నెలకు 12 రూపాయలకు పడిపోయింది. అంతకుముందు వచ్చే ఆదాయం 12 వందలుండేది. ఈ సందర్భంలోనే కాంగ్రెస్ తన ప్రణాళికలో మద్యం సేవించే వారికి సభ్యత్వాన్ని యివ్వకూడదని పేర్కొంది.

దత్త మండలాలలో కూడా అబ్కారీ వేలం పాటలు విజయవంతం కాలేదు. కడప జిల్లాలో ప్రభుత్వాదాయం రూ|| 4,14,406 నుంచి రూ|| 2,01,044కు, అనంతపురం జిల్లాలో రూ|| 2,69,574 నుంచి రూ|| 1,37,664కు, బళ్లారి జిల్లాలో రూ|| 3,00,000 నుంచి రూ|| 2,00,000 కు కర్నూలు జిల్లాలో రూ|| 2,22,900 నుంచి రూ|| 90,316 కు పడిపోయింది.

నెల్లూరుదే ప్రథమ స్థానం

ఈ మద్యపాన వ్యతిరేక ప్రచారోద్యమంలో ఆంధ్రలోనే మొదటి స్థానం నెల్లూరు జిల్లాకు దక్కింది. ఓరుగంటి వెంకట సుబ్బయ్య, తిక్కవరపు రామిరెడ్డి, బెజవాడ చంద్రశేఖర రెడ్డి, వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య, బొమ్మా శేషరెడ్డి, రాళ్లపల్లి రామసుబ్బయ్య, కామందూరు పార్థసారథి అయ్యంగారు, శ్రీమతి పానకా కనకమ్మ మొ|| నాయకులు ఈ ఉద్యమ విజయానికి కృషి చేశారు. ఈ జిల్లాలో అబ్కారీ వలన ప్రభుత్వానికి లభించే వార్షిక ఆదాయం వంద రూపాయలకు తక్కువకు పడిపోయింది. ఈ సంఘటన జాతీయ కాంగ్రెసు నాయకుల దృష్టిని ఆకర్షించింది. 1921 మార్చి 31, ఏప్రిల్ ఒకటి, రెండు తేదీలలో విజయవాడలో జరిగిన అఖిల భారత కాంగ్రెస్ సమావేశంలో (ఎఐసీసీ) గాంధీ నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెస్ కార్యకర్తల కృషిని స్వయంగా మెచ్చుకున్నారు.

1930-31లో జరిగిన ఉప్పు సత్యాగ్రహం, 1932-34లో జరిగిన శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం కొనసాగింది. 1937లో ప్రెసిడెన్సీలకు, ప్రొవిన్సియల్ (మిగతా 36వ పేజీలో)

చిరాడ వారిదే ఎర్రజండా

- : 2 వ రంగం : -

(తెరతీసేసరికి రాజన్న ఇల్లు. రాజన్న కుక్కి మంచమీద కూర్చుని బీడీ కాలుస్తుంటాడు. ఇంతలో అతని కొడుకు కిరణ్ ఎదుస్తూ ప్రవేశిస్తాడు.)

రాజన్న:- ఎందిరా కొడుకా.. ఎందు కేడుస్తున్నవ్? నీ గుడ్డలన్ని అట్టా మట్టి కొట్టుకపోయినయ్యే ఎందిరా?

కిరణ్:- (ఎదుస్తూనే) ఊ.. ఊ.. రాములుగాడు కొట్టిండు. మట్టిలో పడేసిండు.

రాజన్న:- ఎందుకొట్టిండు? నువ్వేం జేస్తావి మల్ల?

కిరణ్ :- అటలో అడి దగ్గరున్న గోలీకాయల్నిన్నిట్టి గెల్చిన! వానిదగ్గరున్న గోలీలన్ని నాకొచ్చే సరికి నన్నుకొట్టి, నా దగ్గరున్న గోలీల్ని లాక్కు పోయిండు.. కొడుకు!

రాజన్న:- అనలు గోలీలాటకు నువ్వెందుకు పోయినవరా? ఎంది. ఈ రోజు బడిలే?

కిరణ్:- బడెందుకు లే... బడివున్నది నేనే పోలే!

రాజన్న:- (కోపంగా) పోలే! ఎందుకు పోలే! తిన్నదేమీ అరుగుత లేదురా కొడుకా! బడెగ్గట్టి గోలీ కాయలాడతవ్! (చెయ్యెత్తు తాడు)

కిరణ్:- (భయంతో వెనక్కడుగులు వేస్తూ) మరేమో... మరేమో.. మరి.. మరి..

రాజన్న:- ఎందిరా నాన్నుతవ్.. ఈపు సాపు చెయ్యాల్సా ఎంది!

కిరణ్:- (వెక్కుతూ) సారేమో .. సారేమో... స్కూలుకి రావద్ద న్నడు!

రాజన్న:- ఏం.. ఏంజేస్తావి? అక్కడకూడా జగడం తెచ్చుకుంటావా ఎంది పిల్లగాల్లా?

కిరణ్:- ఊహ.. అది కాదు, డోనేషన్ గట్టిలేమని ప్రిన్సిపాల్ సార్ రావద్దన్నడు!

రాజన్న:- అరి నీతన్నదియ్యా.. ఏయేటికాయేడు డోనేషన్లు కడ్తనే వున్నం కదరా! ఈ యేడు జర లేటయింది. వచ్చే నెల్లో కడ్తనని చెప్పిన కదా మీ ప్రిన్సిపాల్ సార్కు! ఫీజులంటే మానం

మానానికి కడ్తనే వుంటేమాయే! ఇంత మాతానికి బడికి రానియ్య నన్నడా సారు?

కిరణ్:- అవ్! ఈ నెలగిన ఇయ్యకుంటే పేరు తీసేస్తనన్నడు సారు. నిన్నీ పొద్దుతోలిండుకు రమ్మని చెప్పిండు!

రాజన్న:- నే మార్నింగ్ పిప్పల పని జేసాస్తి కద! రేపొద్దుగాల పొదంతే. సరేనా?

కిరణ్:- రేపొద్దుగాల పైనలు కడ్తవా నాయనా?

రాజన్న:- (దిగులుగా నిట్టూర్చి) పైనలు ఇప్పుడెక్కడియి కొడుకా! వచ్చే నెల కడ్తనని చెప్త. ఆ మాత్రం ఒల్లడా ఎంది?

కిరణ్:- అట్టయితే నేనాను నాయనా!

రాజన్న:- అగ్.. ఆమకుర్తనమే ఒల్లననేది! నాకాడ పైనలు రడిగుంట ఇయ్యనా ఎందిరా?

కిరణ్:- పైనలుగిన ఇయ్యకుంటే సారు క్లాస్ లనే ఆడుగుతడు అందరి ముందలం నాకు సిగ్గయితది నాయనా.. నేనాను!

రాజన్న:- ఎట్లరా నీతో? జేబులనిండా పైనలుంటానికి మనమేమీ పావుకార్లమా ఎందిరా? నామాట ఇనుకొడుకా.. పంతాలు మనసం బోల్లకి పనికిరావు నాయనా! మనబోబోల్లకి తినడానికే సరింగ జరుతలేదు గదా.. ఇక పంతానికి బోతే ఎట్లరా? పుట్టినేల్లంతా పోగా ఒక్క పిల్లగానివి మిగిల్చి: నేనెట్లనూ నాలుగో క్లాసుతోనే మానేస్తా నిన్నన్నా మంచిగ చదివిద్ద మంటే ఇలా మకుర్తనం పోతుంటే: ఎట్లరా నీతో?

కిరణ్:- నేనేమన్నా బడికెల్లనంటినా ఎంది? సార్ రావద్దంటే ఎట్లపోను? ఒక్కరోజు డబ్బు కట్టుడు లేటయిందంటే చాలు క్లాస్ ల అందరి ముందు పట్టుకొని ఎందేందో అంటడు.

(రాజన్న భార్య చంద్రమ్మ చేతిలో టిఫెన్ బాక్స్ తో ప్రవేశిస్తుంది)

చంద్ర:- (బాక్స్ ని తేబుల్ మీద పెట్టి) ఎంది.. నాయనా, కొడుకులు తిరుబడిగా వాదులాడుతున్నారు! ఎంది కత...?

రాజన్న:- మనసంటి పేదెల్లు కతలు

ఇంకేముంటయ్య? తెల్లారి లేచుడు మొదలు ప్రెపంచక మంతా డబ్బునుట్టునే కదే తిరిగి టిడి! దాన్ని గురించే సర్దగాని, చెంద్రీ ఏందే ఇయ్యాల లేటయి నట్లుంది? మీ జఫరత పిప్పల ఎక్కమంది అడోల్లేగద! ఇంకే ముంది అమ్మలక్కల కబుర్లు చెప్పుకుంటూ పెళ్ళినడక మీదెచ్చుంటరు. అంతేనా?

చంద్రమ్మ:- ఎందయ్యా... మొత్తాన్నికి మగోనిబుద్ధి పోనిచ్చుకున్నవ్ గాదు అడోల్లకి ఎక్కడికక్కడ వంకలు పెట్టడానికి! అమ్మల క్కల కబుర్లు చెప్పుకుంట పొద్దు గడపనికి మేమేమన్నా గొప్పింటో ల్లమా ఎంది? మల్ల యూనియన్ లీడర్ల లెక్క తిర్గుతవ్ గని, మా అడోల్ల బాధలుగిన ఎక్కుతవా మీమగోల్ల బుర్రల?

రాజన్న:- అ, ఇక చెప్పక చెప్పక నన్నే లీడర్ని చెప్పినవూ మల్ల? ఒద్దు ఒద్దంటుంటే ఆ ఎంకటాడ్రి బాబు కనీసం వర్కింగ్ కమిటీల వెంబర్ల నన్న ఉండకుంటే కుదర్దని అంటే... పెద్దోల్లమాట తియ్యడమెందుకని అట్లనే అంటి! అయినా నేనేమన్నా పెద్దపెద్ద చదువులు చదివిననా ఏందే లీడర్నియితనికి? నావల్ల ఎంటవుద్దే చెంద్రీ?

చంద్ర:- ఎందయ్యా, ఎప్పటికప్పుడు నిన్నునువ్వే చిన్న బుచ్చుకుంటవు? చదువుక్కలే కాదయ్యా, మనిషికి మించితనం వుండా! చురుగ్గా పనిచెయ్యాల! బుర్రను పయోగించి పని చెయ్యాల! మన ఫాక్టరీల మిషనరీల్లో నువ్వే గద చదువుతక్కువేనివి. మరి నువ్వనడిపినట్లు గ్రేడింగ్ వీల్ ని మరొకర్ని నడపమని! అంతేనా.. ఏ యంత్రం చెడి పోయిన ఇంజనీరు లేకుండ నువ్వే బాగు చేస్తవు గద! అయినా, నువ్వొండ బట్టే గదయ్యా యెంకటాడ్రి చెట్లెక్కి కూర్చుండి: నువ్వే లేకుంటే అని మాటలు ఎవరింటరు?

రాజన్న:- భాగానే వుందే చెంద్రీ నువ్వ చెప్పేది. ఎనకటికెవతో

అన్నదట - నేనేకపోతే నీకు పెళ్ళామెక్కడ దొరికేది - అని! అయినా మిషన్ను అవరేటు చెయ్యడమూ యూనియన్ను నడపడమూ ఒక్కటేనంటే ఎర్ర మొకమా? యంత్రాల్ని బాగు చెయ్యడం నేర్చినందుకు ఏంసు కుమే, మన బతుకుల్ని బాగు చేయడం మన చేతుల్లోనే ఉంది నంక? మిషన్ను మనం చెప్పినట్లుంటే.. మనుషులు అట్లుంటే రంటే? యూనియన్నంటే ఎన్ని తెలియాల! ఎందరితో యవ్వారం నడపాల! యెంకటాది బాబుకి నాకు సాపత్తం ఏంటే? సర్దేగాని, సంగతేంటో చెప్పినావు కాదు, ఇంతకీ ఫ్యాక్టరీల ఏంటయినాది?

చంద్ర:- ఏముంది, సావిత్రీ బాలింతరాలు కదా? ఒక అరగంటముందుగా ఇంటికెళ్లి బిడ్డకు పాలిచ్చుకుంటా నంది! ససేమిరా ఒళ్లనన్నాడు సూపర్ వైజరు. అంతేకాదు, ఏంటేంటో వాగింది. పెద్దల్లో అయినదనుకో! ఎంత ఫ్యాక్టరీల పని చేసుడయినా బిడ్డకు పాలుకూడా ఇచ్చుకోనీయరా? ఏంది మల్ల? పోనీ బిడ్డను ఫ్యాక్టరీకి తెచ్చుకుందమా అంటే బిడ్డకు పండబెట్టడానికి యీలున్నదా గాడ?

రాజన్న:- ఎవరే ఆ సూపర్ వైజరు?

చంద్ర:- ఇంకెవరు... ఆదుర్వాసుడు లేడు. అని పేరు యాది లేదు.

రాజన్న:- క్రిష్ణరావేనా?

చంద్ర:- అవ్, క్రిష్ణరావే! ఆనంత బేవకూఫ్ గాడు మరోడున్నడా ఏంది మన ఫ్యాక్టరీల?

రాజన్న:- అబ్బ, గట్టిగా అనమోకే... గోడల్ని చెప్పులుంటయ!

చంద్ర:- ఆ, నువ్వుట్ట బయటపడమట్టే అల్ల పెత్తనం అంత ఎలిగిపోతావున్నది! పేద్ద మొగ్గిలా అడోల్ల మీదకొచ్చి జబర్దస్తీ చేసిండు! కొద్దిగంట అడోల్ల మందరం కలిసి చప్పరించేలోల్లమే కొడుకుని, ఇంకో మేనేజరువచ్చి సర్ది చెప్పి అవలికి తోలిండుగని..

రాజన్న:- (అశ్రురంగా) ఆ... యవ్వారం అంతకాడిదొచ్చిందా ఏంది?

చంద్ర:- అవ్ మల్ల, రాకుంటే ఇంత పొద్దెందుకు పోతది? ఇంత జరుగుతున్న మీ యూనియన్ నోల్లకి చీమ కుట్టినట్లుగిన వుంటదా ఏంది?

రాజన్న:- బాగుంది వరస! ఉరుమురిమి మంగలం మీద పడిందట యెనకటిక్ ... అట్లుంది నీ సంగతి! అన్నిటికీ నేనే దొరికానా ఏందే?

చంద్ర:- లేకుంటే దేనిమీద పడాలో జర చెప్పు! అందర్నీ యూనియన్ల జేర్చింది.. నువ్వుగదా! నువ్వు లేకుంటే ఆ ఎంకటాది మొకం జూసి యూనియన్ల జేరతమా ఏంది? చేర్చిందయితే చేస్తాగాని, ఏ ఒక్క తక్కివెచ్చినా ముందుకొచ్చినవా? ఎప్పుడన్నా వచ్చినాగాని, ఆ ఎంకటాది పడనిచ్చిందా? ఎందుకయ్యా అకటికోని తోకలా తిరుగుతవు? మధ్య చెడ్డపేరు నీకు రాదా?

రాజన్న:- అవునే, నువ్వు చెప్పింది నిజమే! ఆ మేనేజరు సాబ్ మాటమీద ఆ ఎంకటాదితోపాటు యూనియన్ మెంబర్ షిప్ కట్టిస్తే ... నిజమే! అదొక్కటే కదే నేజీసిన తప్పు.

చంద్ర:- అవ్ మల్ల, నువ్వు అనుమంతునివి, మేనేజరు రాములోరు.. అంతేకద ఆయనేది జెపితే గది చేస్తానీ?

రాజన్న:- అదేంటే గట్టి తెలియ నట్లుంటవు? మేనేజరు సాబేకద నీకు ద్యేగం ఇప్పించింది! లేకుంటే ఈ కరువురోజుల్ల పని దొరకడమంటే మాటలా ఏంది? నువ్వుకూడా పనిచేస్తుండ మట్టుకే కద నాలుగేళ్లు కడుపులోకి పోతుండేది!

చంద్ర:- ఊహ్య! (మూతివిరిచి) దొరికిందిలే మాలావు పని! పేరు గొప్ప, ఐర, దిబ్బ అన్నట్లు.. పైకేమో ఫ్యాక్టరీ జబర్దస్తీగుంటది! అందుల పనిచేసోలోల్లకేమో ఇచ్చేజీతాలు కనాకష్టంగుంటవి! ఆరేల్లనించి పనిచేస్తున్నగాని ఇంక రోజుకూలే గద !

రాజన్న:- అవునే ఏంజేద్దం చెప్పు? అల్లు మారాజులు! ఏంచేసినా చెల్లుతది! మనం గట్టిగ పట్టుబడితే ఉన్న ఉద్యోగం కూడా ఊడగొట్టినా చెసెడిదేమున్నది? ఉన్న ఆ ఒక్క ఆదరువు పోతే బతగ్గలమంటే?

చంద్ర:- ఎప్పటికప్పుడు ఇసుంటి మెట్టవేదాంతం మాటలు చెప్పి కాదూ మమ్మల్ని గోతుల దింపినది? అల్లకవనరం గనక, మనుషులు కావాలే గనక పన్నే పెట్టుకున్నారు! అంతేకాని, మన లుద్ధరించెటందుకా ఏంది? ఇంకా

నేవుంటే అల్లు ఫ్యాక్టరీ పెట్టింది కూడా మనల్నుద్ధరించనికే.. కాదు, కాదు.. దేశాన్నుద్ధరించనికే నంటవు! అయినా మాకేమన్నాకే చేస్తరా పైసలు ముట్టకుండ? అయినా పనిస్తీరని అల్లు చెప్పిన అడ్డమైన పనులు చేస్తరా ఏంది? నిన్ను బుట్టల ఎయ్యనికి మేనేజరు ఈకతంత తవ్వడన్నమాట.. అంతే కద!

రాజన్న:- ఏదో అయిపోయింది లేవే! మేనేజరు చెప్పిండు నిజమే, అయినా ఎర్రజెండుంది గద, మనోల్లందరికీ మేలయితదని ఆశపడిన: నన్నునమ్మే చెంద్రీ.. నీ స్వార్థం కోసం ఇతర్లందర్నీ గోతిలో తోసేలోల్లయితే ఇట్లెందుకుంటమే మనం?

చంద్ర:- ఛ.. ఛ.. బలేగంటివయ్యా! ఇన్నేల్ల కాపరంల నీగుణం ఎట్టిదో కనిపెట్టలేని దాన్ననుకుంటివా? అదికాదు నేననేటిది... ఆ ఎంకటాది గురించి గానీ, అల్ల సంగతి గురించిగాని నరిగ్గ తెలుసానకుండ నువ్వు బొందల బడినవ్, మమ్మల్నుందర్నీ బొందల దింపినవ్... గదీ మా అందరి బాధ! జెండ ఎర్రగుంటే సరిపోయేనా? అందుల ఎంత ఎర్రదనం వున్నదో తెలియ నక్కరలేదా? ఎర్ర జెండంటే ఎర్రజెండ: ఆ ఎర్రజెండ పెట్టనికి సిగ్గు వుండాలే గదయ్యా అనికీ, ఆలనంగానికీ: ఎర్రజెండ పెట్టెడిది, మందిని ముంచెడిది, తన జేబులు నింపెడిది.. ఇదేగదయ్యా ఆ ఎంకటాది పని!

రాజన్న:- అబ్బ నువ్వుకోవే! పెద్ద మనిషిని అనవసరంగ మాటన గూడదు! నువ్వు జూస్తీవా ఆయన జేబులు నింపుకున్నది?

చంద్ర:- ఎంత అమాయకునివయ్యా నువ్వు? ఎవర్నన్నా అడుగు... చెబుతరు.. ఎంకటాది ఏందో, అనిసంగతేంటో..! చెడుచూడను, చెడు మాట్లాడను... అని కల్లు మూసుకొని నోరుమూసుకొని వుంటే సరిపోతదా? ఒక్క సంగ జూడు.. నువ్వు పన్నెండేళ్లనుంచి పనిచేస్తుంటవి గద! నీజీతం ఎంతోస్తది చెప్పు ఎనిమిదేందలు ఇచ్చేసరికి ఐరికి ఉపకారం చేస్తున్నట్టు మొకంపెడ్డడు కద

<p>యం.డి.! మరి నిన్నగాక మొన్న పెట్టిన ఫాక్టరీ ఆ భారత్ టూల్స్... దానిలో వని చేసేటట్లకి ఎనిమిదొందలు జీతం, ఇంక అయ్యనీ, ఇయ్యనీ కలిపి 14 మందలాదాకా వస్తమంట! మరి ఆ ఎంకటాడ్రి చేసేడి దేమిటో ఎరికయితదా నీకు?</p> <p>రాజన్న:- ఏందే ఈ రోజు చరిత్రంత తవ్వతున్నవు? ఇయ్యాల నీకేమి యినదో జెబ చెప్పు?</p> <p>చంద్ర:- అంతేమల్ల.. నిజం చెబితే నిష్కరంగనే వుంటది!</p> <p>రాజన్న:- ఇండాక రమేష్ బాబు చెప్పిండు లేవే ఆ ఫాక్టరీ సంగతి. అల్లు సమ్మే చేసిందంట గద! అందుకనే ఎక్కవన్నన్నయి జీతాలు! అయినా ఇతర్లకు అంతోచ్చింది ఇంతోచ్చిందని అనుకుంటే మన కద్దు నిండు తదా ఏంది?</p> <p>చంద్ర:- అవుణ్ణే ఇతర్ల వూసులు మనకెందుకు? మనవెప్పుడూ ఎక్కడ వేసిన గొంగడి అక్కడే కదా? రమేష్ బాబుంట గుర్తొచ్చె.. ఆ భారత్ ఫాక్టరీల ఖాళీవచ్చే చేర్తవా అని రెండేళ్ల కింద జెప్పిండు! నువ్వు పడనిస్తవా ఏంది... మన ఫ్యాక్టరీల కూడ జీతాలు పెంచరా ఏందంటివి! ఆ పనిలో జేరిన మొగిలమ్మకు ఈ యేడే పర్మినెంటయిందంట! ఆరేళ్ల నించి చేస్తన్నా ఇక్కడ రోజూకూలే గద నా మొకానికి!</p> <p>రాజన్న:- గీతలేందే మనమేంజేస్తం చెప్పవే చెంద్రీ! దేనికైనా పెట్టి పుట్టాల!</p> <p>చంద్ర:- మెట్ట వేదాంతం చెప్తవు, అంతే గని, నువ్వు మటుకు కూచున్న చోటు నుంచి లేవనంటవు అంతేగా?</p> <p>రాజ:- నీ మాటల ఈటెల్తో పాడవకుంటే ఇవరంగ జెప్పరాదు నీ కద్దుల ఉన్నదేంటో?</p> <p>చంద్ర:- ఏం తెలవనట్టదుగుత వేం దయ్యా రావూయణమంత యిని? ముందీ సంగజ్జెప్పు.. మన కిరణ్ గాడు ఈ రోజు బడికి పోలేదన్న సంగతి యింటివా లేద?</p> <p>రాజ:- అదేనే.. నువ్వొచ్చే ముందు ఆ సంగతే ఆడు చెబుతున్నాడు! బడికెడదాం పదరా నేనెచ్చి రేపు</p>	<p>మీ సార్తో చెబుతనంటే ఇనకు న్నాడు! ఏలేడంత లేడు... ఈనికి చెప్పలేకుంటి, ఇంక నీకేమి చెప్ప చెంద్రమ్మా?</p> <p>చంద్ర:- అదయ్య నీ వరస! మన బతుకులు మంచిగ దిద్దు కోవాలయ్యా అంటే.... గిడుగ్ గిట్లంటవ్! సార్కు డబ్బు కట్టకుంటే స్కూలుకు రానిస్తదా?</p> <p>రాజన్న:- ఇన్నేళ్ల నుంచి సరిగ్గనె కద్దుంటిమి కదా? ఈయేడే జర లేటయింది. అదయినా నాకు సుస్తయింది గనక గానీ, లేకుంటే మొదలే కట్టేటోన్ని కానా? ఒక్క నెల ఆగమని చెబుత! ఆ మాత్రం ఆగడా ఏంది సారు?</p> <p>చంద్ర:- వచ్చేనెల మాత్రం ఎక్కడదెచ్చి కడ్తవయ్యా? ఇంకమందుల దుక్కుంలో కట్టాలంటివి.. అది కట్టకుంటే పావుకారి వూకుంటదా?</p> <p>రాజన్న:- పావుకారి ఎందుకూకుంటదే? అందుల ఈ పావుకారి కురుమ న్నున్నడే ... ఈన కాబూలోని కన్న జాస్తి గాడా?</p> <p>చంద్ర:- మల్ల?</p> <p>రాజ:- అదేనే... మొన్న ఎంకటాడ్రి బోనస్సిప్పిస్తనన్నాడు కాదా! ఆ పైసలొస్తే కడ్తమని!</p> <p>చంద్ర:- (వెటకారంగా) ఏందయ్యా కొత్త కతలు చెబుతున్నవ్! నిజంగనే మన ఫాక్టరీ బోనస్ ఇస్తరనే అనుకుంటున్నవా? దానిమీద ఆశపెట్టుకొని పిల్లగాని స్కూలుకి పొమ్మంటున్నవా? ఇగ ఈడు చదివినట్టె... మన్ని ఉద్దరించి నట్టె!</p> <p>రాజ:- నీ ఎక్కిరింతలావవే! ఎక్క గాకున్నమానె, కనీసం నెలజీతం బోనస్సన్నా ఇవ్వదా! చుట్టు పక్కలున్న ఫాక్టరీల ఎన్ని రకాల అలవెన్సులిస్తన్నరో, ఇవ్వకుంటే అల్లు చేసేడిలోల్లి యేండ్ యం.డి. సాబ్కి ఇవ్వటికన్న తెల్వకపాయనా ఏంది? ని న్నే గద భారత్ టూల్స్ ల ఎగ్రిమెంట యినది! అదన్నా ఇని వుండదా సాబ్? ఇంతెందుకు .. ఒక్క సంగతి ఇనుకోవే చెంద్రమ్మా.. ఒక్కబోనస్సన్నా ఇప్పించక పోయెనా ఇక ఎంకటాడ్రి యూనియన్ పని ఖతమనుకో!</p> <p>చంద్ర:- అబ్బ.. ఎన్నాల్లకి యింటినయ్యా చల్లటిమాట! ఆమాట నీనేట</p>	<p>రప్పించనికే ఇండాకనుంచీ నేను సతమతమయింది! అయినా ఆ యం.డి. సాబ్ చెప్పేడి నష్టా పురాణానికి మీ ఎంకటాడ్రి నేరిప్పుతదా? ఏమో నాకయితే నమ్మకం చిక్కకున్నదనుకో! మనకున్నదే ఒక్క నలుసాయె! అడ్సన్నా జర చదివిద్దమంటే ఎక్కడిడబ్బు ఆ కాన్వెంట్కి కట్టడానికి చాలకుండెనాయె! మన కడుపు కట్టుకొని అనికి నాలుగక్షరమ్ముక్కలు చెప్పిద్దమంటే చివరికి ఆ సార్ బడికి రావద్దనె! ఇక్కడిన్ని ఫాక్టరీ లున్నయి. ఇంతమంది లేబర్ బ్రతుకుతున్నారు! అయినా సర్కారు ఒక చిన్న స్కూలు పెట్టకపాయె! నాలుగేలు కిందట పొట్ట చేత పట్టుకొచ్చి, రెండు తాటిపాకేసి కాన్వెంటు పెట్టిన సారు... నేడు బిల్డింగ్ కట్టించే! టవున్ననున్న సర్కారు బడికి ఇంతదూరం నుంచి ఈ పొట్టె గాల్గని వంపేక, కాన్వెంటుల జేర్చిస్తే ఈసార్ గొంతెమ్మ కోర్కెలు తీర్చలేకుంటిమాయె! ఇక ఈపిల్లగానికి చదువురాత వున్నదే, లేక మనలాగ ఈన్నిపు ట్నుంచే ఈ ఫాక్టరీలకు అర్పనం చేయ్యాల్సో! ... ఏమీ తెల్వ కున్నదయ్యా! (దిగాలుగా మోకాళ్ళమీద మోచేతులాన్సు కుని కూర్చుండి పోయింది)</p> <p>రాజన్న:- ఏందే చెంద్రీ.. అంత గుండె గలదానిని నువ్వే ఇంత బుగులెతే ఇంక నేనెవ్వరికి చెప్పుకునేదే? నీకెందుకు, నువ్వు బేజారుమాని గమ్మునుండు! బోనస్ గిన రాకుంటే ఎక్కడన్నా అరువన్నా తెచ్చి సార్కి కడత! ఒక్కనికే మన కింత బేజారయితే పది మంది పిల్లలున్నోళ్ల గతి ఇంకేమిగావాలే?</p> <p>(ఇంతలో రాజన్న సహకార్కికుడు సత్యం ప్రవేశం)</p> <p>సత్యం:- ఇగో అన్నా... నీకో అర్జంటు నంగ జ్జెప్పాల నొచ్చినా! (చంద్రమ్మ వంక చూసి అద్దరే గాని, చంద్రమ్మొదిన బుగులయి నట్టుంది.. ఏంది కత?</p> <p>చంద్ర:- (దిగులుగా నవ్వి) రామరిదీ, కూర్చో! ఇప్పట్ల సంసారంలోని బుగుల్లు నీ కేమెరికుంటయి?</p>
---	--	---

<p>మాకొక చెల్లమ్మగిన వస్తే తెలిసెడిది దీంట్లోని కత లేమిటో! సత్యం:- అపవమ్మ ఒదినమ్మా.. నే హాయిగా బతకటం నీకిష్టం లేదా ఏంది చెప్పు (రాజన్న పక్కన కుక్కి మంచం మీద కూర్చుంటాడు)</p> <p>రాజ:- కూచున్నవా? ఇంక చెప్పు సత్రమా... అంత అర్థంలేదే!</p> <p>సత్యం:- ఏంటే, నువ్వు నమ్ముతవో లేదేగని, మన ప్రెసిడెంటు యొక్క ట్రాడి టవున్ల ఇల్లు గట్టించిండుట .. ఎరికా?</p> <p>రాజ:- ఏంది? ఎంకటాడేంది.. ఇల్లు కట్టించుడేంది? ఏంది నువ్వు చెప్పేటిది.. ఇవరంగ చెప్పరాదు?</p> <p>సత్యం:- అవ్ వల్ల.. నువ్వు గిట్టుంటవనినాకు తెల్సదా? మన చిన్నరాముడు చూసి చెప్పిండు. నిన్న యొక్కటాడి ఇంట్లకెల్లి ఎల్లిండంట! చిన్నరాములి బామ్మరికి ఆ గల్లిలనే కిళ్ళి డబ్బ వున్నదంట! ఆ బామ్మరి చెప్పిండుట సంగతుత! నిజమో ఉత్తిదో తెలుసుకుందామని చిన్నరాములు ఈ పొద్దు ఫాక్టరీ ఎగగొట్టి మరీ చూసిపారొచ్చిండుట! 'ఎ' క్లాసయిన బిల్డింగంట</p>	<p>రాజన్నన్నా! మన రాముల్ని చూసి ఇంట్లనే వుండి, లేదని చెప్పించిండుట ఎంకటాడి!</p> <p>రాజన్న:- ఎట్లా? ఇదంత నిజమే? ఎక్కడిది సత్రమా అనిదగ్గరంత డబ్బు?</p> <p>సత్యం:- ఎక్కడియ్యేంటన్నా.. నీచెవుకు గిసుంటి మాట ఇనబడవు గాని, మాకెన్నడో తెలుసు ఆ యొక్క ట్రాడి అడుతున్న నాటకం. నీకు చెబుతే నువ్వేమంటవో అని ఊకున్నం! ఇప్పటికన్నా నమ్ముతవా అని సంగతి?</p> <p>చంద్ర:- ఏందయ్యా మరిదీ.. మీ అన్న సంగతి నీకెరికలేదాఏంది? ఆయన గాంధీమహాత్ముడి ఓరసుడయ్యే! గిసుంటి మాటలు ఎంటడా, చూస్తడా, తన బంగారు నేటితో అసలు పలుకుతడా?</p> <p>సత్యం:- పగలబడి నవ్వుతూ) మాబాగా అన్నావమ్మా ఒదినమ్మా! మా అన్న సంగతి నాకంటే నీకే ఎక్కు తెలుసునని ఒప్పుకుంటున్నగాని, దానికి తగ్గ సూది గిన ఏసినవంటే నీమేలు .. నేనే ఏంటి, మన లేబరంతా మరవర్తనుకో!</p> <p>చంద్ర:- ఓయబ్బ, నన్ను మునగచెట్టు ఎక్కించుడే గాని, నామాటలు మీయన్నింటడా, నువ్వింటవా!</p>	<p>ఏమయినా యొక్కటాడి తర్వాత నువ్వేగద నాయకునివి!</p> <p>సత్యం:- అబ్బ ఒదినమ్మా.. అటుదిప్పి ఇటుదిప్పి బానం నామీదికే తిప్పినవు గద! రాజన్నన్న తను ఒల్లనని ఆభారం నామీద యేసిండు! ఇదంతానీకెరికలేదా ఏంటి? నేను జనరల్ సెక్రటరీ నన్నమాటేగాని, నాకేమన్నా చెబుతాడా ఏంది యొక్కటాడి? అంతా ఒంటికాయ సొటికొమ్ము యవ్వారమే గాదా? ఏదన్న తిరకాసు పెట్టాలంటే అన్న పెట్టాలే గాని, నాదే ముందమ్మా?</p> <p>చంద్ర:- అయిందీ.. సుబరం! మీరంతా తిరిగి మీ అన్నమీనికే తోస్తరు గానీ.. ఏమయిందయ్యా మీ అందరి ఇంగితం?</p> <p>సత్యం:- ఒదినమ్మా... ఇది అన్యాయం!</p> <p>రాజన్న:- నువ్వొండు సత్రమా! ఇవ్వాళ మీ ఒదినమ్మ నీవంగి రూపెత్తింది గాని, ఆమెను కదిలించకు మేనేజరు సాబ్ పిలిచిండుట గానీ, పద ఒపాలి ఎల్లిపోయొద్దం!</p> <p>సత్యం:- పా, మల్ల! (ఇద్దరూ లేస్తారు) (సశేషం) (తెర)</p> <p>-ఎన్.వి.ఎస్. నాగభూషణచార్యులు</p>
<p>(32వ పేజీ తరువాయి)</p> <p>ప్రభుత్వాలకు జరిగిన ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ పార్టీ కూడా కొన్నింటిలో ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. రెండు సం॥రాలు పైగా అధికారంలో వున్న కాంగ్రెస్ మంత్రి వర్గం మద్యపాన నిషేధాన్ని అమలు పరచింది.</p> <p>క్విట్-ఇండియా ఉద్యమం ప్రారంభమైన తొలి రోజులలో (1942-ఆగస్టు) కాంగ్రెస్ నాయకులను అరెస్టు చేసి, కాంగ్రెస్ పార్టీని బ్రిటిషు ప్రభుత్వం నిషేధించింది. ఈ సందర్భంలో రహస్య జీవితానికి వెళ్లిన ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ నాయకులు బ్రిటిషు వారితో అఖిరి పోరాటం జరపడానికి ఒక సర్క్యులర్ను విడుదల చేశారు. ఇదే ఆనాడు 'ఆంధ్ర సర్క్యులర్' గా ప్రసిద్ధి గాంచింది. ఈ సర్క్యులర్లో మద్యపానాన్ని సేవించిన వారికి కాంగ్రెస్ సభ్యత్వాన్ని యివ్వకూడదని పేర్కొన్నారు. అంతేగాకుండా మద్యపాన నిషేధ పోరాటాన్ని</p>	<p>కొనసాగించాలని పేర్కొన్నారు. తిరిగి 1946లో కాంగ్రెస్ అధికారంలోకి రాగానే మద్యపాన నిషేధాన్ని అమలు పరచింది. ఈ నిషేధం ఆంధ్ర రాష్ట్రం (1953) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ (1956) గా అవతరించిన తరువాత కూడా 1960 వరకు కొనసాగింది.</p> <p>ఈ విధంగా 1920 నుండి కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలు, ప్రజలు మద్యపాన నిషేధానికి పోరాడినందుకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వం వారిపై ఎన్నో అక్రమ కేసులు బనాయించింది. అంతకు ముందు అమలులో లేనటువంటి ప్రెవెన్షన్ ఆఫ్ సెడిన్ మీటింగ్స్ ఆక్ట్ వంటి నల్ల చట్టాన్ని వునరుద్ధరించింది. అయినా కాంగ్రెస్ వాలంటీర్లు బెదరకుండా పోరాడారు. ఫలితంగా చాలామంది దుర్యసనాన్ని మార్పించగలిగారు. 1921 జూన్ 21 నాటికే ఆంధ్ర జిల్లాలో మొత్తం 111 గ్రామాల ప్రజలు తాగుడు మానేశారు. ఇది ఆనాటి కాంగ్రెస్ వాలంటీర్ల సేవ, త్యాగం ఈ విధమైన ప్రజల త్యాగ ఫలితంగానే రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 47 వూపిరి పోసుకుంది.</p>	<p>ఆనాడు బ్రిటిషు వారు ప్రయోగించిన అణచివేత, నల్లచట్టాల ప్రభావం రుచి చూసిన కాంగ్రెస్ నాయకుడు దేశ బంధు సి.ఆర్.దాస్ లాంటి వారు దేశ ప్రజలకు తన సందేశాన్ని ఈ క్రింది విధంగా వినిపించారు.</p> <p>“ నా చేతికి సంకెళ్లు వేసినట్టు వుంది. నా శరీరాన్ని బరువైన ఇనుప గొలుసులతో చుట్టినట్టుంది. అసలు ఈ దేశమే ఒక పెద్ద బందికానాలా వుంది”. గాంధీ 'దేశ ద్రోహం'ను గురించి చెబుతూ “ప్రభుత్వం సైతాను అయిన వుడు నా మతం, నా ఆదర్శం దేశ ద్రోహమవుతుందని చాటారు.</p> <p>క్విట్ ఇండియా ఉద్యమానికి స్వర్ణోత్సవాలు, నెల్లూరు జిల్లా ద్వితీయా ఉత్సవాలు జరుపుకుంటున్న ఈ సందర్భంలో మద్యపాన నిషేధం కోసం పోరాడుతున్న మహిళలు, నాయకులు పై సందేశాలను ఆదర్శంగా తీసుకొంటారని ఆశిద్దాం.</p> <p>- వి. స్వబమణ్యం, ఎ.పి.సి.ఎల్.సి.</p>

నాదేశపు వీరులకు నేను పిలుపునిస్తున్నాను.
గడ్డిపోచను గూడా మచ్చిక చేసుకోవడని, మంచిగ చూసుకోవడని
నాదేశపు బాలలకు నేను పిలుపు నిస్తున్నాను.
గోలలాటలా బాబులాట నేర్వమని
నా దేశపు చెల్లెల్లకు నేను పిలుపు నిస్తున్నాను.
పసి బాల్యాన్ని, బాలెంతనూ పీక్కుతినే పశుత్వాన్ని
తన్ని తగలేయమని

ఓ నా సమస్త ఆశా సౌధాల్లారా..

సమయం మించిపోతోంది.

వెయ్యేనుగుల బలంతో రండి!

సహస్ర అశ్వాల వేగంతో రండి!

పరుగున వచ్చే పది వసంతాల నా వీరునికి నేనే తుపాకిస్తాను
అడవిలోని ప్రతి చెట్టు మొదలు తొట్టలోనూ

లాండ్ మైన్స్' ఉంచాను

చెట్ల కొమ్మలన్నింటినీ ఈటలుగా... బాకులుగా...

సానపెట్టి ఉంచాను

అడవిలోని మంకెన పూలన్నింటినీ ఫైరింగ్ స్క్వాడ్ తర్ఫీదు
నిచ్చి సిద్ధంగుంచాను

మీక్కావలసినవన్నీ సిద్ధంగుంచాను. కానీ

అన్యాయాన్నెదిరించే ఆగ్రహంతో రండి

న్యాయమార్గం నాదగ్గరుంది

కాలేకడుపుల కారకులపై కసితో రండి

కదనం చేద్దాం కడదాకా పోరుదాం

(1976లో అమరుడైన పాలస్తీనాకవి రషీద్ హుస్సేన్ కవితకు
అనుసరణ)

- స్వరూపి.

(చేసే సుల్పం చేరకట్టం!?)

యువతుల్లారా! యువకుల్లారా!!

ఈ నిజం యోచిస్తారా?

శత్రు స్వభావం రేకెత్తించిన

దుష్ట ప్రభావం గమనిస్తారా?

వేశ్యావృత్తికి వరకట్నానికి

వ్యత్యాసం చూస్తారా?

“పురుషత్వం లేదని తెలిసి

వరకట్నం చెల్లిస్తారా?”

కాసులు కోరిన వేశ్యల పోలిన

కట్నం కొడుకులు ఉత్తములా?

కాదని తెలిసిన అవవాహితులు

కట్నం పొద్దని ప్రకటిస్తారా?

దైవజ్ఞులమని పరాన్నభుక్కులు

పన్నిన కుట్రలు పసిగట్టండి!

మూఢాచారం మనుగడ సాగే

సమాజ గమనం అరికట్టండి!

- బల్లెం

రెచ్చిపోయిన రాజకీయ రౌడీ నాయాళ్ళు
“రచ్చ” మీద “ధర్మాన్ని” రక్తం కక్కిస్తాంటే
నట్ట నడిరోడ్డు మీద “న్యాయదేవతను”
నాటుబాంబులు విసుర్తూ నలిపేస్తాంటే
“మట్టిచేమల” అకలి మెతుకులను దోచుకొని
బలిసిన బర్రెల్లా “భూరాజులు” బొర్రల్ని పెంచుతూంటే
న్యాయానికి న్యాయస్థానమే శత్రువని నమ్మక
దానవత్వానికి ధర్మమేనాడో బలైందని తెలియక
“బుక్కెడు” న్యాయంకోసం పిచ్చి పిచ్చిగా తిరిగి
అలసి సాలసి అన్నీ కోల్పోయి అవినీతికి బలై
సహనం చచ్చిన సామాన్య మానవుడు
పిడికిలెత్తి పాలికేకతో తిరగబడితే!
జనజాగృతి కోసం వీరపుత్రుడై విజృంభిస్తే!
అధర్మాన్యాయాల అంతుదేల్చి ఆయుధం చేతబూనితే!
నాదేశం “నరహంతకుల చేతుల్లో నలిగిపోతోందని”
నా తల్లి “రాజ్యధికార కాయానికి బలై కత్తుల
వంకెనపై కుళ్ళిపోతోందని
రాజకీయ న్యాయం కోసం మొసలికన్నీరు కారుస్తూ
నెత్తినేరూ కొట్టుకుంటూ
ఎవడా కూసింది?”

- శరాశి

(ఉపమానాలు)

నీ అడుగుజాడలో

నా తప్పటడుగుల ముద్రలు

వంకర టింకరగానే వుంటాయి

అయినా

చిరునవ్వుతో సక్రమంగానే వున్నాయని

బాహువులను స్పర్శిస్తావు

ఋజుమార్గం చూపిస్తావు

నడక నేర్వాలనే ప్రయత్నంలో వున్నవాడికి

గాయాలు కాక మానవు ప్రతి గాయం నుండి

ఒక గేయాన్ని సృష్టించాలంటావు

కవిత్యంతో కాకపట్టడానికి కాలం చెల్లించంటావు

కవిత్యానికి వర్గదృష్టి కావాలంటావు

రూపంలో సారంలో

మరింత పటుత్వం కావాలంటావు

గురువుగా, స్నేహితునిగా సహచరునిగా

నాలో నిన్ను నిత్యం దర్శించుకుంటాను

అవసరాన్ని అవాహన చేయాలంటావు

కమ్మని ఊహాగానం కాదు

కవిత్యమంటే కరుడుగట్టిన చురుకుదనం

హృదయ కొలిమిలో

చిటపట శబ్దంతో లేచే మిరుగులు

కవిత్యాక్షరాలు

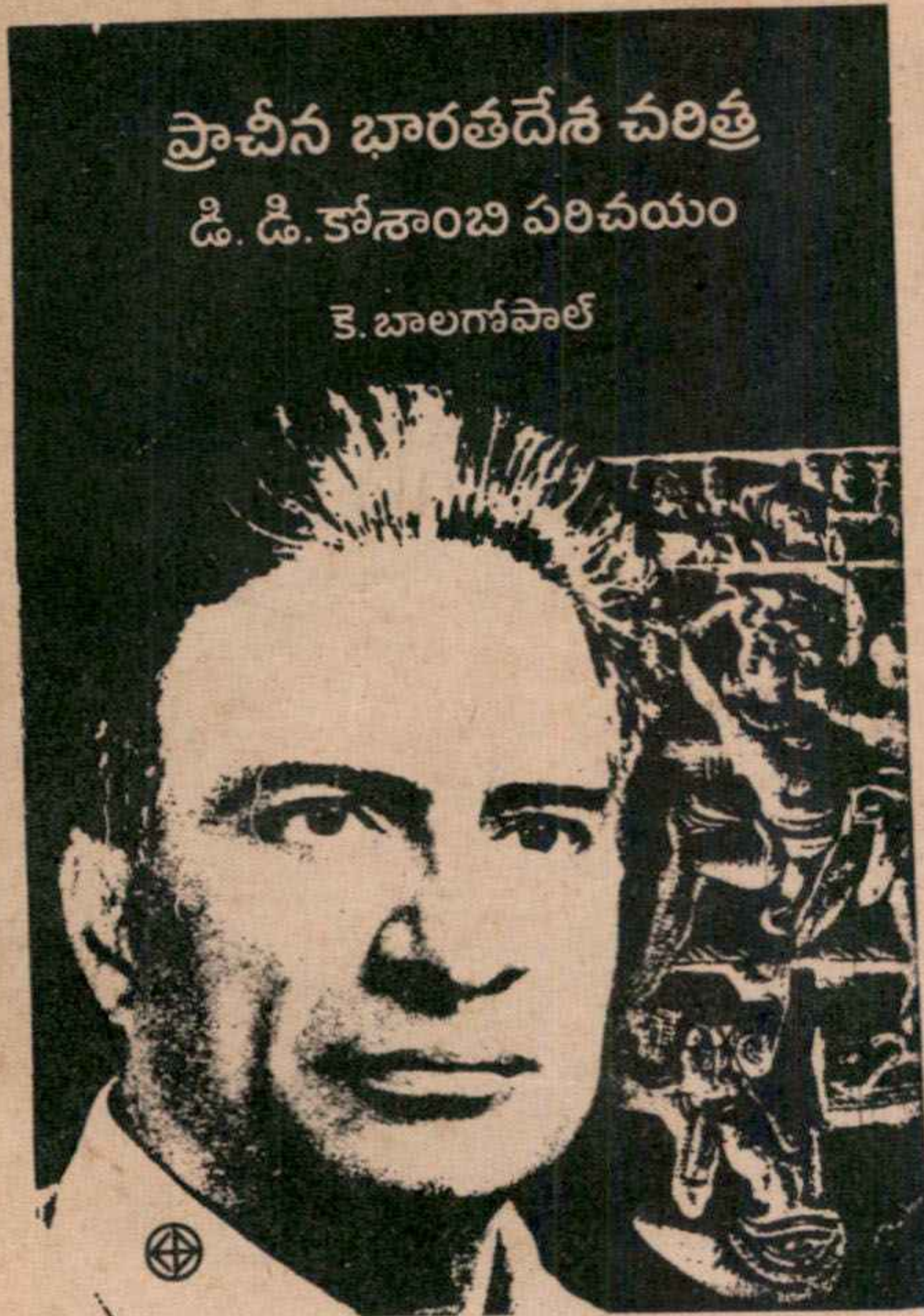
చాందస సాహిత్యంధకారంలో

శాస్త్రీయ శస్త్రం కవితా దివిటి.

- శ్రామిక్.

పునర్ముద్రణ

వెలువడింది.

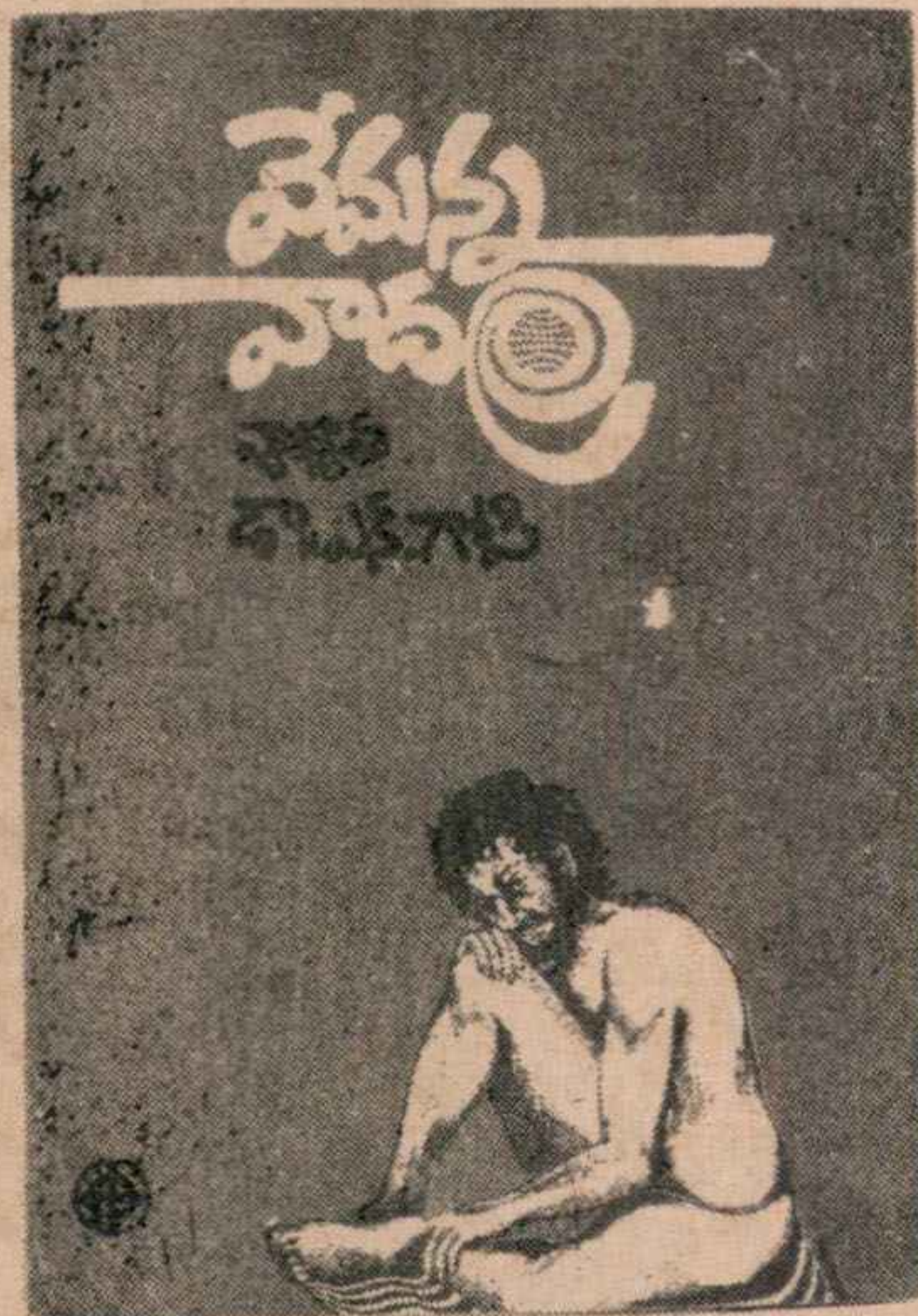
ప్రాచీన భారతదేశ చరిత్ర

డి.డి. కోశాంబి పరిచయం

రచన : కె. బాలగోపాల్

వెల : 18-00

ఆహార సేకరణ నుండి ఆహార ఉత్పత్తి, ఆ ఉత్పత్తిపై ఆధారపడిన స్థిర వ్యవసాయ గ్రామాల ఆవిర్భావం, దానినుండి భూస్వామ్య వ్యవస్థకు పునాది ఏర్పడే అర్థిక క్రమం మన ప్రాచీన చరిత్రకు మూలం అని కోశాంబి భావించాడు. ఆచార్య క్రమాన్ని మన దేశ నైసర్గిక స్వభావానికి జోడించి సామాజిక, సాంస్కృతిక రంగాలను విశ్లేషిస్తాడు. అలా ప్రాచీన భారత దేశ చరిత్ర గురించి (ఆదిమకాలం నుండి భూస్వామ్య దశ వరకు) విశ్లేషించిన చిత్రాన్ని వివరించే ప్రయత్నమే ఈ పుస్తకం.

వేమన్న వాదం

వ్యాఖ్యాత డా॥ ఎన్. గోపి

వెల : 12-00

తన కాలపు పరిధిలోనైనా సామాజిక చైతన్య దృష్టితో కవిత్యం చెప్పిన తొలి తెలుగు కవి వేమన. శ్రమశక్తిలోనే సర్వమూ ఉన్నది అనేంత నిశిత పరిశీలన చెయ్యగలిగిన వేమన తన కాలపు చట్రంలో ఇమడని గొప్పకవి. ప్రజల భాషలో ప్రచారంగా ఉన్న పదాలను, మాండలికాలను ప్రయోగించి, ఊహలోనుండి కాక జీవితం నుండి ఉపమానాలను తీసుకొని రాయబడిన వేమన పద్యాలు నేటికీ ఇంకా ఉన్న అశాస్త్రీయభావాలను ఎదుర్కోగలవని మా విశ్వాసం.

మాకొత్త ప్రచురణ

త్యరలో విడుదల

శూద్ర వర్ణం ఎలా పుట్టింది?

రచన : ఆర్. ఎస్. శర్మ

పై ప్రతులకు : హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్, 1-16-10 / సి, జవహర్ నగర్, హైదరాబాద్ - 500 020.

Edited by B. Tharakam, and published by Cyril Reddy on behalf of Hyderabad Book Trust, Printed at Gayatri Enterprises Hyderabad for Hyderabad Printers.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮಹಾನ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ ವರದಿ

ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಖ್ಯೆ	KLVA102M298
ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಪುಸ್ತಕ
ತಾರೀಖು	07 February 2025
ಮುಂದು ಲಿಪಿ	yes
ವಿಷಯ ಲಿಪಿ	yes
ಮೊತ್ತದ ವಿವರ	41
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	no
ಭಾಷೆ ವಿವರ	no
ಲಿಪಿ ವಿವರ	no
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ	APSA
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	APSA
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	paigoulee
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	AMRUTHA
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	
ವಿವರಿಸಿದ ವಿವರ	good